



Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine
Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine
Високи судски и тужилачки савјет Босне и Херцеговине
High Judicial and Prosecutorial Council of Bosnia and Herzegovina



VISOKO SUDBENO I TUŽITELJSKO VIJEĆE BOSNE I HERCEGOVINE

GODIŠNJE IZVJEŠĆE ZA 2024. GODINU

Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće Bosne i Hercegovine priprema godišnje izvješće na jednom od službenih jezika BiH, izmjenično, sljedećim redoslijedom – na bosanskom, srpskom i hrvatskom jeziku.

SADRŽAJ

UVODNA RIJEČ PREDSJEDNIKA VSTV-a BiH	7
SASTAV I UNAPRJEĐENJE VSTV-a BiH	10
Vijeće	10
Organizacijska struktura VSTV-a BiH	12
POGLAVLJE 1: KLJUČNE AKTIVNOSTI VSTV-A BiH TIJEKOM 2024. GODINE	13
1.1 Europske integracije	13
1.1.1 Reformski program VSTV-a BiH za razdoblje 2024.–2026. godine	13
1.1.2 Aktivnosti vezane za održavanje sastanaka Odbora za stabilizaciju i pridruživanje i Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost	14
1.2 Pravosuđe u službi građana BiH	14
1.2.1 Ključne aktivnosti provedene glede unaprjeđenja učinkovitosti i kvalitete rada sudova	14
1.2.2 Ključne aktivnosti provedene glede unaprjeđenja učinkovitosti i kvalitete rada tužiteljstava	16
1.2.3 Ključne aktivnosti provedene u okviru digitalizacije pravosuđa	17
1.3 Rješavanje predmeta ratnih zločina	18
1.4 Transparentnost	19
1.4.1 Smjernice za objavljivanje sudbenih i tužiteljskih odluka, akata i informacija o predmetima	19
1.4.2 Nastavak dijaloga između pravosuđa i medija	22
1.4.3 Specijalizirani mrežni servisi za informiranje o radu pravosuđa	22
1.4.4 Jačanje komunikacijskih vještina	24
1.4.5 Učinkovitost i kvaliteta javno objavljenih informacija tužiteljstava	25
1.4.6 Unaprjeđenje komunikacijskih praksi i transparentnosti sudova	25
POGLAVLJE 2: AKTIVNOSTI NA UNAPRJEĐENJU RADA PRAVOSUĐA TIJEKOM 2024. GODINE	29
2.1 Unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada sudova	29
2.1.1 Regulatorna uloga VSTV-a BiH	29
Primjena standarda Europske mreže pravosudnih vijeća	29
Proces strateškog planiranja u sudovima	30
Unaprjeđenje sustava financiranja sudova u BiH	31
Pružanje potpore sudovima u realizaciji kapitalnih investicija	32
Izgradnja inkluzivnog i pristupačnog pravosuđa u BiH	35
2.1.2 Unaprjeđenje rada sudova	37
Reorganizacija poslovnih procesa u sudovima: Primjena suvremenih modela poslovanja	37
Primjena standarda učinkovitosti i kvalitete u sudbenim postupcima	39
Primjena preventivnih mjera u ovršnom postupku	42
Potpora VSTV-a BiH u procesu rješavanja najstarijih predmeta u sudovima u BiH	45
2.1.3 Iniciranje reformskih procesa u pravosuđu	47
Inicijativa za reformu žalbenog parničnog postupka	47
Unaprjeđenje alternativnih načina rješavanja sporova	48
2.2 Unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada tužiteljstava	50
2.2.1 Aktivnosti Stalnog povjerenstva za učinkovitost i kvalitetu tužiteljstava	50
2.2.2 Analiza i standardizacija pravilnika o unutaršnjoj organizaciji tužiteljstava u Federaciji BiH	52
2.2.3 Strateško planiranje u tužiteljstvima	53
2.2.4 Potpora tužiteljstvima u radu na predmetima gospodarskog kriminaliteta, organiziranog kriminaliteta i korupcije	53
2.2.5 Kontinuirano pružanje potpore radu Koordinacijskog tijela glavnih tužitelja Tužiteljstva BiH, entitetskih tužiteljstava i Tužiteljstva Brčko distrikta BiH	54
2.2.6 Unaprjeđenje suradnje tužiteljstava i agencija za provedbu zakona	54
2.2.7 Unaprjeđenje obuke tužitelja i proširene kategorije sudionika	55
2.3 Imenovanja nositelja pravosudnih funkcija	56
2.3.1 Kvalifikacijsko i pismeno testiranje kandidata	56
2.3.2 Razgovor s kandidatima	57
2.3.3 Imenovanje kandidata	57
2.4 Integritet nositelja pravosudnih funkcija	59

2.4.1	Etika, integritet i sukob interesa	60
	Analiza podataka i ključni nalazi	61
	Planovi integriteta.....	62
2.5	Ocjenjivanje rada nositelja pravosudnih funkcija	62
2.6	Izobrazba nositelja pravosudnih funkcija.....	64
2.6.1	Nadležnosti propisane zakonom o VSTV-u BiH	64
	Odobranje programa izobrazbe sudaca i tužitelja za 2024. godinu	64
	Aktivnosti VSTV-a BiH u provedbi izobrazbe u 2024. godini	65
	Savjetovanje CEST-ova pri izradi programa izobrazbe	66
	Odobranje izvješća CEST-ova i PKBD BiH	67
2.6.2	Nadležnosti VSTV-a BiH prema zakonu o CEST-ovima.....	69
	Konzultacije za izbor ravnatelja CEST-ova.....	69
	Odobranje izbora člana UO CEST-a RS.....	69
2.6.3	Izobrazba stegovnih povjerenstava VSTV-a BiH	70
2.6.4	Ujednačavanje sudbene prakse.....	71
	Aktivnosti Tima za koordinaciju aktivnosti	71
	Rad Panela za ujednačavanje sudbene prakse	72
	Okrugli sto „Pojam sentencije i njezin značaj za ujednačavanje sudbene prakse”	74
2.6.5	Nastavak suradnje između pravosudne i akademske zajednice	75
	Primjena Smjernica o dugoročnoj suradnji pravosudnih institucija i pravnih fakulteta u Bosni i Hercegovini u području praktične nastave studenata	75
	Državno natjecanje u simuliranom suđenju pred ESLJP-om za studente javnih pravnih fakulteta.....	76
2.7	Stegovna odgovornost nositelja pravosudnih funkcija.....	77
2.7.1	Stegovni postupci.....	77
	Pritužbe na povredu dužnosti nositelja pravosudnih funkcija	77
2.7.2	Pokrenuti stegovni postupci	78
2.7.3	Okončani stegovni postupci	80
2.7.4	Privremeno udaljenje od obavljanja dužnosti	82
2.7.5	Objavljivanje stegovnih odluka.....	82
POGLAVLJE 3: FINACIJSKI PREGLED ULAGANJA U PRAVOSUĐE BIH.....		83
3.1	Financiranje aktivnosti VSTV-a BiH.....	83
3.2	Financiranje projektnih aktivnosti usmjerenih na reformu pravosudnog sustava iz donatorskih sredstava	83
3.3	Ulaganja u pravosuđe u BiH	85
3.4	Revizije.....	85
PRILOG 1. PREPORUKE		86
	Preporuke za unaprjeđenje rada na predmetima ratnih zločina	86
	Preporuke za unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada sudova	86
	Preporuke za VSTV BiH	86
	Preporuke za predsjednike sudova i suce	86
	Preporuke za nositelje izvršne i zakonodavne vlasti	88
	Preporuke za izobrazbu uposlenih u pravosudnim institucijama.....	88
	Preporuke za unaprjeđenje sustava ocjenjivanja rada nositelja pravosudnih funkcija	89
	Preporuke za unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada tužiteljstava	89
	Preporuke za unaprjeđenje rada na predmetima gospodarskog, organiziranog kriminaliteta i korupcije.....	89
	Preporuke za tužiteljstva	89
	Preporuke za izvršnu vlast.....	90
	Preporuke za unaprjeđenje transparentnosti pravosuđa.....	90
PRILOG 2. STATISTIČKO IZVJEŠĆE O RADU SUDOVA.....		91
	Analiza rada sudova	91
	Protok predmeta – po razinama.....	91
	Neriješeni predmeti u sudovima	91
	Priljev predmeta u sudovima.....	92
	Promjena broja neriješenih predmeta i promjena priljeva predmeta	93
	Riješeni predmeti u sudovima	93
	Protok predmeta – po vrstama predmeta	94
	Neriješeni predmeti po vrstama	94
	Priljev predmeta po vrstama	95
	Riješeni predmeti po vrstama.....	95

Kvaliteta i kvantiteta rada	96
Nastupanje zastarjelosti.....	96
PRILOG 3. STATISTIČKO IZVJEŠĆE O RADU TUŽITELJSTAVA.....	98
Analiza rada tužiteljstava	98
Prijave	98
Istrage	99
Podignute optužnice	100
Donesene presude.....	100
Neriješeni predmeti	101
Zastarjelost kaznenog gonjenja	102
Struktura kriminala	102
Kvaliteta i kvantiteta rada.....	104
PRILOG 4. STATISTIČKO IZVJEŠĆE O ZAPRIMLJENIM ZAHTJEVIMA ZA PRISTUP	
INFORMACIJAMA	105

UVODNA RIJEČ PREDSJEDNIKA VSTV-a BiH

Poštovani,

čast mi je predstaviti Godišnje izvješće Visokog sudbenog i tužiteljskog vijeća Bosne i Hercegovine (VSTV BiH/Vijeće), koje sadržava informacije o aktivnostima i rezultatima rada VSTV-a BiH i pravosuđa u Bosni i Hercegovini (BiH) u 2024. godini.

Ove godine Izvješće smo grupirali u tri poglavlja uz četiri priloga, koja sadrže detaljne preporuke za daljnje unaprjeđenje rada pravosudnog sustava, kao i statističke informacije o radu sudova i tužiteljstava u BiH.

U prvom smo poglavlju predstavili ključne aktivnosti VSTV-a BiH i na neke od njih ću se referirati u uvodnoj riječi.

Naime, dosta smo truda uložili u pripremu novog Reformskog programa naše institucije u kojem smo osobitu pozornost posvetili preporukama Europskog povjerenstva iz Izvješća o BiH za 2023. godinu. Za razdoblje 2024.–2026. godina u Reformski program uvrstili smo manji broj konkretnih i rezultatski orijentiranih mjera, njih 13, za koje vjerujemo da mogu unaprijediti četiri reformska područja. Kada je riječ o reformskim područjima, prvo je područje posvećeno učinkovitosti i kvaliteti rada pravosuđa, drugo profesionalnosti i stručnosti pri postupku izbora i imenovanja nositelja pravosudnih funkcija, treće se područje odnosi na odgovornosti sudaca, tužitelja i rukovoditelja pravosudnih institucija i konačno, četvrto se područje odnosi na transparentnost pravosuđa, koja treba osigurati bolju informiranost javnosti o rezultatima rada pravosuđa.

Nije teško zaključiti da tih 13 mjera za četiri reformska područja predstavljaju strateški pravac kojim će se VSTV BiH kretati u narednom razdoblju.

Ono što smo u 2024. godini uradili u prvom području, dakle vezano za učinkovitost i kvalitetu rada pravosudnih institucija, predstaviti ću u nekoliko narednih rečenica.

Od početka primjene planova rješavanja predmeta u sudovima riješeno je gotovo 1,9 milijuna najstarijih predmeta, od toga u 2024. godini 155.568 predmeta, dok je prosječno trajanje neriješenih građanskih predmeta skraćeno za 24%, odnosno 29% kada je riječ o trajanju nekomunalnih predmeta. U ovoj smo godini zaključili i najveći broj sudbenih nagodbi te se nadamo da će se trend češćeg korištenja ovog mehanizma rješavanja sudbenih sporova nastaviti i u 2025. godini.

Ujedno smo, kroz poduzimanje različitih aktivnosti na primjeni standarda Europske mreže pravosudnih vijeća (*European Network of Councils of the Judiciary – ENCJ*), fokus rada usmjerili na optimalizaciju poslovnih procesa i bolju organizaciju rada u sudovima, odnosno unaprjeđenje proceduralne discipline u kaznenim i parničnim postupcima, te na bolju suradnju sudova s medijima kroz primjenu Medijskog akcijskog plana. Dodatno smo, u cilju unaprjeđenja učinkovitosti procesuiranja parničnih predmeta, izradili i Inicijativu za reformu žalbenog postupka u parničnim predmetima.

Jednako nam je važno bilo i unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete tužiteljstava. Naglasak smo stavili na osnaživanje procesuiranja predmeta organiziranog kriminala i korupcije, svjesni izazova s kojima se pravosuđe suočava pri procesuiranju tih kaznenih djela. Kako bi pred sudovima imali što kvalitetnije optužnice, unaprijedili smo postupak izrade, razmatranja i potvrđivanja optužnice. Uspostavili smo i interni mehanizam kontrole i koordinacije vezan za prijedloge za oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelima. U cilju zaštite naših sugrađana iz kategorije koja se može smatrati ranjivom, utvrdili smo obvezu prioritarnog rješavanja predmeta koji se odnose na napade i zastrašivanje povratnika. Ujedno, želeći pružiti dodatnu zaštitu novinarima i medijskim radnicima, imenovali smo kontakt osobe u tužiteljstvima kako bi se brže i učinkovitije postupalo i u tim predmetima.

Nismo izgubili iz vida ni činjenicu koliko je za jedno demokratsko društvo važno kvalitetno procesuirati izborne krađe pa smo i ovo područje definirali kao prioritarno za procesuiranje. Još nam se jedna kategorija predmeta pokazala kao posebno važna, pa od tužiteljstava i sudova očekujemo da već u 2025. godini počnu prioritarno rješavati predmete protiv nositelja pravosudnih funkcija.

Rješavanje predmeta ratnih zločina i dalje je u vrhu liste prioriteta našeg pravosudnog sustava, zato smo kroz projekt „Unaprjeđenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH” poduzeli niz aktivnosti usmjerenih na reduciranje broja neriješenih predmeta s naglaskom na predmete ratnih zločina koji su nerješivi uslijed procesne smetnje nedostupnosti osumnjičenih i optuženih osoba.

Paralelno s navedenim aktivnostima, rad pravosudnih institucija nastojali smo jačati i kroz daljnju digitalizaciju pravosuđa, implementacijom treće generacije Sustava za automatsko upravljanje predmetima u sudovima i tužiteljstvima (CMS/TCMS).

Vjerujući da u području transparentnosti pravosuđa još uvijek postoji značajan prostor za unaprjeđenje, VSTV BiH je u 2024. godini donio važan okvirni akt vezan za povećanje proaktivne transparentnosti pravosudnih institucija. Riječ je o Smjernicama za objavljivanje sudbenih i tužiteljskih odluka, akata i informacija o predmetima (Smjernice). Nakon usvajanja Smjernica, 96% pravosudnih institucija formiralo je uređivačke timove i započelo objavljivanje odluka, akata i informacija, sukladno utvrđenim načelima i procedurama.

Također je nastavljen dijalog između pravosuđa i medija te su poduzete brojne aktivnosti u cilju jačanja komunikacijskih vještina rukovoditelja i službenika za odnose s javnošću pravosudnih institucija. U 2024. godini nastavilo se i s obogaćivanjem centralne Baze sudbenih odluka i Mape predmeta od javnog interesa, odnosno predmeta ratnih zločina i predmeta visoke korupcije.

Prije no što vas uputim na detaljne podatke iz Izvješća o navedenim aktivnostima, želim podijeliti s vama i dio podataka koji se tiču temeljnih nadležnosti VSTV-a BiH – provedbe transparentnog i objektivnog postupka odabira i imenovanja nositelja pravosudnih funkcija i provedbe stegovnih postupaka protiv navedenih nositelja.

U 2024. godini VSTV BiH provodio je natječajne procedure u okviru četiri javna natječaja od kojih su tri bila raspisana u 2024. godini. Za ta tri natječaja bile su oglašene 184 pozicije na koje su se prijavila 882 kandidata, 188 kandidata je prošlo kvalifikacijsko testiranje a njih 164 pismeno testiranje. Imajući u vidu da su 2023. godine usvojene izmjene i dopune Zakona o VSTV-u BiH, kao i izmjene i dopune Poslovnika VSTV-a BiH, ovi su se natječaji realizirali sukladno novim procedurama. Neke od novina su uvođenje pravnog lijeka, odnosno tužbe na rješenje o imenovanju te uvođenje prijavljivanja kandidata na pozicije u pravosuđu isključivo putem elektroničkog sustava.

Novine slijede i u 2025. godini kada će se početi vršiti provjere izvješća o imovini i interesima nositelja pravosudne funkcije.

Detaljne informacije o imenovanjima nositelja pravosudnih funkcija možete pronaći u drugom poglavlju Izvješća.

Prije završnih riječi, zadržao bih vas još trenutak na informacijama o stegovnoj odgovornosti sudaca i tužitelja. Naime, Ured stegovnog tužitelja je tijekom 2024. godine primio ili registrirao po službenoj dužnosti 945 pritužbi, što je za 20% više u odnosu na prethodnu godinu. Najčešći razlozi za podnošenje pritužbi bili su nezadovoljstvo duljinom trajanja sudbenog i tužiteljskog postupka, odnosno donesenim odlukama i najvećim su se dijelom pritužbe odnosile na postupanje sudaca općinskih i osnovnih sudova. Pokrenuto je 37 stegovnih postupaka protiv 39 nositelja pravosudnih funkcija, od kojih protiv tri predsjednika suda i jednog glavnog tužitelja, odnosno 28 sudaca i sedam tužitelja. Cjelovite informacije o stegovnim postupcima možete pronaći u Izvješću uz napomenu da se konačne odluke o stegovnim postupcima objavljuju i na mrežnoj stranici VSTV-a BiH.

Osvrnuo bih se i na Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH koji je usvojen u rujnu 2023. godine. Naime, dosta smo aktivnosti obavili na njegovoj implementaciji tijekom 2024. godine, što se reflektiralo i na sadržaj našeg Izvješća. Mnogo rada na realizaciji Zakona predstoji nam i u 2025. godini, a svakako da su najbitnije aktivnosti vezane za formiranje Odjela za provjeru imovine sudaca i tužitelja (Odjel za provedbu postupka po izvješćima).

U konačnici, želim istaknuti da su rezultati koji su predstavljeni u Izvješću postignuti kroz zajednički rad sa sucima, tužiteljima i partnerima u domaćoj vlasti i međunarodnoj zajednici. Zato koristim ovu priliku da uputim zahvalnost brojnim međunarodnim prijateljima koji kontinuirano podržavaju VSTV BiH i bez čije velikodušne potpore ne bismo mogli rješavati sva

pitanja koja su od značaja za vladavinu prava u našoj zemlji. Financijska potpora naših najznačajnijih donatora u 2024. godini: Europske unije, Švedske, Švicarske i Norveške, nije samo potpora VSTV-u BiH i pravosuđu, nego i građanima naše zemlje u njihovim željama i težnjama da budu članovi obitelji europskih zemalja.

Zahvalnost dugujemo i domaćim vlastima, uz želju da suradnja o svim važnim pitanjima iz područja reforme pravosuđa bude nastavljena i u budućnosti.

Iako na kraju, posebne riječi zahvalnosti idu dragim kolegama, sucima i tužiteljima, kao i svim uposlenim u pravosudnoj zajednici, bez čije posvećenosti i profesionalizma u radu VSTV BiH ne bi mogao adekvatno odgovoriti na izazove s kojima se suočava pravosudni sustav naše zemlje.

Sanin Bogunić, predsjednik VSTV-a BiH

SASTAV I UNAPRJEĐENJE VSTV-a BiH

Vijeće

Halil Lagumdžija, predsjednik VSTV-a BiH

Mandat: od veljače 2021. do veljače 2025. godine. Suci Suda Bosne i Hercegovine izabrali su suca Halila Lagumdžiju za člana VSTV-a BiH u prosincu 2020. godine. Izabran je za predsjednika VSTV-a BiH na sjednici VSTV-a BiH održanoj 10. veljače 2021. godine. U pravosuđu obavlja funkciju suca Suda Bosne i Hercegovine.

Sanela Gorušanović-Butigan, potpredsjednica VSTV-a BiH

Mandat: prvi mandat od lipnja 2020. do lipnja 2024. godine. Suci kantonalnih i općinskih sudova u Federaciji Bosne i Hercegovine izabrali su sutkinju Sanelu Gorušanović-Butigan za članicu VSTV-a BiH u lipnju 2020. godine. Izabrana je za potpredsjednicu VSTV-a BiH na sjednici VSTV-a BiH održanoj 10. veljače 2021. godine.

Suci kantonalnih i općinskih sudova u Federaciji Bosne i Hercegovine izabrali su sutkinju Sanelu Gorušanović-Butigan za drugi mandat od kolovoza 2024. godine do kolovoza 2028. godine. U pravosuđu obavlja funkciju sutkinje u Općinskom sudu u Sarajevu.

Aleksandra Obradović, potpredsjednica VSTV-a BiH

Mandat: od lipnja 2021. do lipnja 2025. godine. Pravosudno povjerenstvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine izabralo je sutkinju Aleksandru Obradović za članicu VSTV-a BiH u travnju 2021. godine. Izabrana je za potpredsjednicu VSTV-a BiH na sjednici VSTV-a BiH održanoj 27. i 28. rujna 2023. godine. U pravosuđu obavlja funkciju sutkinje Osnovnog suda Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Biljana Simeunović, članica VSTV-a BiH

Mandat: od studenog 2020. do studenog 2024. godine. Tužitelji Tužiteljstva Bosne i Hercegovine izabrali su tužiteljicu Biljanu Simeunović za članicu VSTV-a BiH u listopadu 2020. godine. Izabrana je za potpredsjednicu VSTV-a BiH na sjednici VSTV-a BiH održanoj 10. veljače 2021. godine. Podnijela je ostavku na mjesto potpredsjednice VSTV-a na sjednici održanoj 6. i 7. rujna 2023. godine. U pravosuđu obavlja funkciju tužiteljice u Tužiteljstvu Bosne i Hercegovine.

Sanin Bogunić, član VSTV-a BiH

Mandat: od rujna 2021. do rujna 2025. godine. Tužitelji kantonalnih tužiteljstava u Federaciji Bosne i Hercegovine izabrali su tužitelja Sanina Bogunića za člana VSTV-a BiH u srpnju 2021. godine. Izabran je za člana VSTV-a BiH u punovremenom radnom angažmanu na sjednici VSTV-a BiH održanoj 8. rujna 2021. godine. U pravosuđu obavlja funkciju tužitelja u Kantonalnom tužiteljstvu Kantona Sarajevo.

Mustafa Šabić, član VSTV-a BiH

Mandat: od veljače 2021. do veljače 2025. godine. Suci Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine izabrali su suca Mustafu Šabića za člana VSTV-a BiH u prosincu 2020. godine. U pravosuđu obavlja funkciju suca Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine.

Ljiljana Bošnjak-Glizijan, članica VSTV-a BiH

Mandat: od lipnja 2023. do lipnja 2027. godine. Suci Vrhovnog suda Republike Srpske izabrali su sutkinju Ljiljanu Bošnjak-Glizijan za članicu VSTV-a BiH u lipnju 2023. godine. U pravosuđu obavlja funkciju sutkinje u Vrhovnom sudu Republike Srpske.

Saša Sarajlić, član VSTV-a BiH

Mandat: od srpnja 2022. do srpnja 2026. godine. Tužitelji Federalnog tužiteljstva Federacije Bosne i Hercegovine izabrali su tužitelja Sašu Sarajlića za člana VSTV-a BiH u lipnju 2022. godine. U pravosuđu obavlja funkciju tužitelja u Federalnom tužiteljstvu Federacije Bosne i Hercegovine.

Snježana Petković, članica VSTV-a BiH

Mandat: od rujna 2021. do rujna 2025. godine. Tužitelji Republičkog javnog tužiteljstva Republike Srpske izabrali su tužiteljicu Snježanu Petković za članicu VSTV-a BiH u kolovozu 2021. godine. U pravosuđu obavlja funkciju tužiteljice u Republičkom javnom tužiteljstvu Republike Srpske.

Željka Fabić, članica VSTV-a BiH

Mandat: od ožujka 2023. do ožujka 2027. godine. Za članicu VSTV-a BiH izabrana je u ožujku 2023. godine. Tužitelji okružnih javnih tužiteljstava u Republici Srpskoj izabrali su tužiteljicu Željku Fabić za članicu VSTV-a BiH u ožujku 2023. godine. U pravosuđu obavlja funkciju tužiteljice u Okružnom javnom tužiteljstvu u Banjoj Luci.

Srđan Forca, član VSTV-a BiH

Mandat: od veljače 2021. do veljače 2025. godine. Suci okružnih, osnovnih, okružnih privrednih sudova Republike Srpske i Višeg privrednog suda u Banjoj Luci izabrali su suca Srđana Forcu za člana VSTV-a BiH u siječnju 2021. godine. U pravosuđu obavlja funkciju suca Okružnog suda u Banjoj Luci.

Duška Bogojević, članica VSTV-a BiH

Mandat: od srpnja 2023. do srpnja 2027. godine. Odvjetnička komora Republike Srpske izabrala je odvjetnicu Dušku Bogojević za članicu VSTV-a BiH u srpnju 2023. godine. Radi kao odvjetnica u Odvjetničkom uredu u Banjoj Luci.

Amila Kunosić, članica VSTV-a BiH

Mandat: od siječnja 2021. do siječnja 2025. godine. Skupština Odvjetničke komore Federacije BiH izabrala je odvjetnicu Amilu Kunosić za članicu VSTV-a BiH u prosincu 2020. godine na drugi mandat. Radi kao odvjetnica u Odvjetničkom uredu u Tuzli.

Davor Martinović, član VSTV-a BiH

Mandat: od veljače 2021. do veljače 2025. godine. Vijeće ministara Bosne i Hercegovine je na sjednici održanoj u siječnju 2021. godine izabralo Davora Martinovića za člana VSTV-a BiH. Radi kao odvjetnik u Odvjetničkom uredu u Mostaru.

Lejla Hadžić, članica VSTV-a BiH

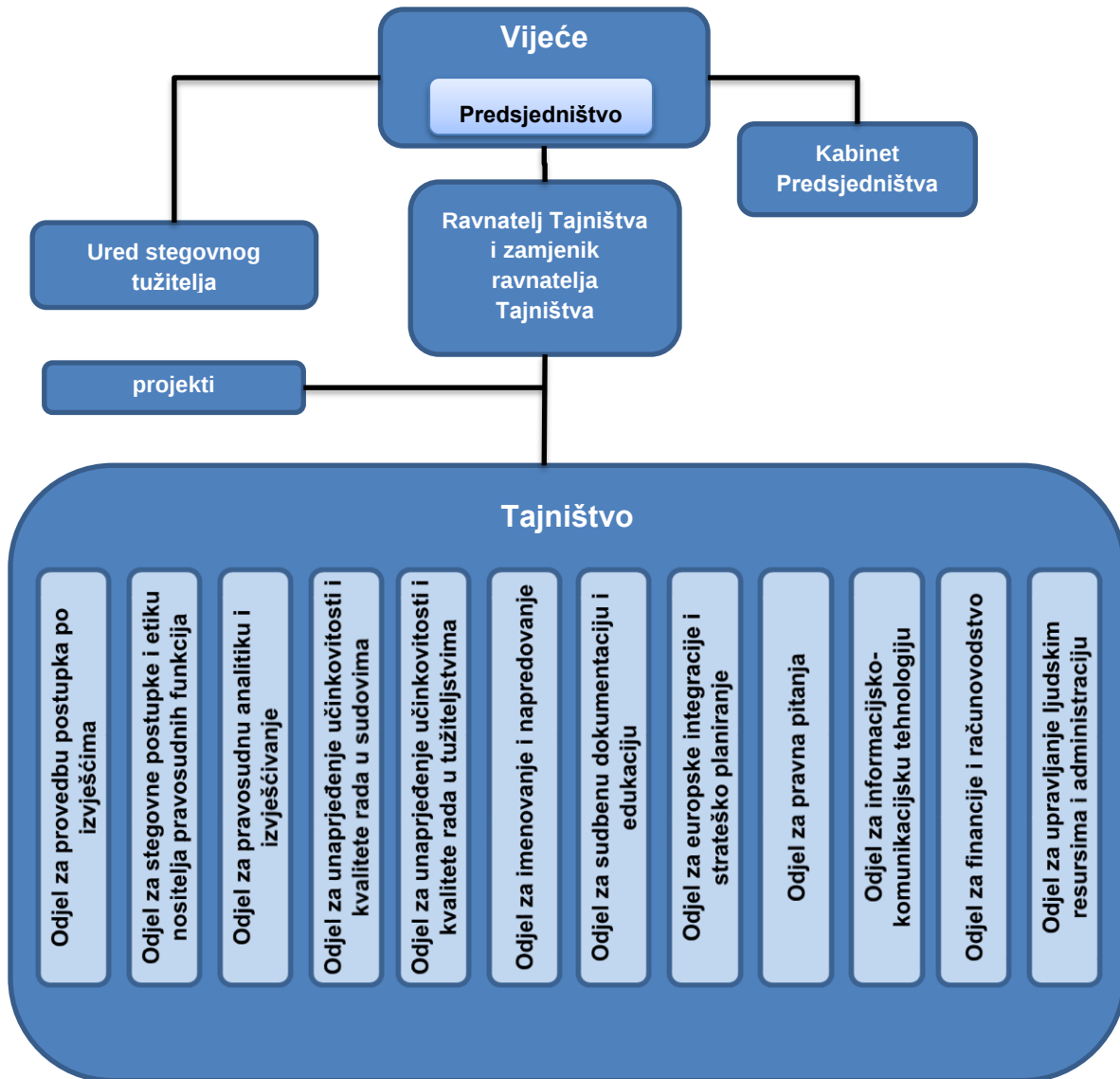
Mandat: od listopada 2020. do listopada 2024. godine. Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine izabrao je Lejlu Hadžić za članicu VSTV-a BiH u srpnju 2020. godine. Radi kao savjetnica pri Ministarstvu vanjskih poslova Bosne i Hercegovine.

Tijekom 2024. godine došlo je do izmjene u sastavu VSTV-a BiH kako slijedi:

- Džamna Vranić, izvanredna profesorica na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Sarajevu, izabrana je za članicu VSTV-a BiH od strane Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u listopadu 2024. godine zamijenivši Lejlu Hadžić.

- Bojana Jolović, tužiteljica Tužiteljstva Bosne i Hercegovine izabrana je za članicu VSTV-a BiH u studenom 2024. godine od strane Tužiteljstva Bosne i Hercegovine zamijenivši Biljanu Simeunović.

Organizacijska struktura VSTV-a BiH



Na dan 31. prosinca 2024. godine u VSTV-u BiH bilo je uposleno 156 uposlenika, od kojih se 88 financira iz proračuna VSTV-a BiH, dok je 67 angažirano na realizaciji projektnih aktivnosti VSTV-a BiH i financira se iz donatorskih sredstava. Na isti dan u tijeku je bila ukupno 21 natječajna procedura za popunjavanje radnih mjesta. Sve natječajne procedure bile su pokrenute putem javnih oglasa, od kojih su dva (2) radna mjesta predviđena za rukovodeće državne službenike, četrnaest (14) za nepopunjena radna mjesta državnih službenika, a pet (5) za projektne pozicije na određeno vrijeme koje se financiraju iz donatorskih sredstava. Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u VSTV-u BiH predviđeno je 168 radnih mjesta na neodređeno vrijeme. Sukladno Zakonu o proračunu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnim obvezama Bosne i Hercegovine za 2024. godinu, kojim se ograničava zapošljavanje u institucijama BiH za 2024. godinu, maksimalno odobren broj uposlenih u VSTV-u BiH iznosi 106.

Poglavlje 1: KLJUČNE AKTIVNOSTI VSTV-a BiH TIJEKOM 2024. GODINE

1.1 Europske integracije

1.1.1 Reformski program VSTV-a BiH za razdoblje 2024.–2026. godine

VSTV BiH je istekom Reformskega programa koji se odnosio na razdoblje 2021.–2023. godine započeo pripremu istovjetnog dokumenta za naredne tri godine, ponajprije s ciljem nastavka reforme u područjima imenovanja, ocjenjivanja i stegovne odgovornosti nositelja pravosudnih funkcija kao temeljnih nadležnosti utvrđenih Zakonom o VSTV-u BiH.

VSTV BiH je, isto tako, prepoznao potrebu ispunjavanja obveza koje proistječu iz procesa pridruživanja Bosne i Hercegovine Europskoj uniji (EU), te je tijekom izrade novog Reformskega programa poseban naglasak stavio na preporuke koje je Europsko povjerenstvo uputilo VSTV-u BiH u Izvješću o BiH za 2023. godinu, koje se odnose na pravosuđe. Europsko je povjerenstvo u navedenom Izvješću iznijelo izravne smjernice u kojim područjima i kakvu vrstu intervencije treba odrediti u novom Reformskega programu, stavljajući težište na imenovanje, ocjenjivanje, stegovne postupke, odgovornost i transparentnost te naglasilo da bi VSTV BiH trebao provoditi manji broj rezultatski usmjerenih aktivnosti, s ciljem poboljšanja kvalitete rada pravosuđa.

Rukovodeći se prethodno navedenom, VSTV BiH je izradio i u veljači 2024. godine usvojio Reformski program VSTV-a BiH za razdoblje 2024.–2026. godinu¹, koji obuhvaća 13 mjera grupiranih u 4 reformska područja, i to:

Učinkovitost i kvaliteta rada pravosuđa, koje uključuje 6 mjera: 1. Unaprijediti mehanizam nadzora nad stupnjem realizacije programa rada glavnih tužitelja; 2. Unaprijediti sustav odgovornosti glavnih tužitelja za učinkovit i kvalitetan rad tužiteljstava kojima rukovode, s posebnim naglaskom na procesuiranju organiziranog kriminala i korupcije; 3. Unaprijediti mehanizam nadzora nad stupnjem realizacije programa rada predsjednika sudova; 4. Unaprijediti sustav odgovornosti predsjednika sudova za učinkovit i kvalitetan rad sudova kojima rukovode, s posebnim naglaskom na procesuiranju organiziranog kriminala i korupcije; 5. Osigurati punu provedbu novog koncepta rada Panela za ujednačavanje sudbene prakse; 6. Osigurati punu provedbu novih Smjernica VSTV-a BiH za objavljivanje sudbenih i tužiteljskih odluka, akata i informacija o predmetima.

Profesionalnost i stručnost, koje uključuje 3 mjere: 7. U postupku imenovanja izraditi pravila za utvrđivanje užeg izbora kandidata koji se pozivaju na razgovor; 8. Unaprijediti obrazloženje odluke o imenovanju tako da bude utemeljeno na objektivnim kriterijima koji se dosljedno primjenjuju; 9. Usvojiti nove kriterije za ocjenjivanje nositelja pravosudnih funkcija u sudovima i tužiteljstvima u BiH utemeljene na kvaliteti sukladno europskim standardima.

Odgovornost nositelja pravosudnih funkcija, koje uključuje 3 mjere: 10. Kreirati bazu stegovnih odluka u kojoj će sve stegovne odluke biti lako dostupne i pretražive, kako bi se članovima stegovnih povjerenstava olakšalo pretraživanje sličnih slučajeva i donošenje odluka; 11. Javnosti stavljati na uvid informacije o stegovnim ročištima, stegovnim odlukama u pravomoćno okončanim stegovnim postupcima, uključujući i one o odbacivanju ili odbijanju stegovnih tužbi, i relevantne statističke podatke; 12. Uspostaviti djelotvoran sustav provjere izvješća o imovini i interesima sudaca, tužitelja i članova VSTV-a BiH, s ciljem osiguranja integriteta, transparentnosti i povjerenja javnosti u pravosudni sustav.

Transparentnost pravosuđa, koje uključuje jednu mjeru: 13. Pružati institucionalnu potporu aktivnostima tužiteljstava u osiguranju odgovarajućeg procesuiranja predmeta prijetnji i uporabe nasilja nad novinarima i medijskim radnicima kroz jačanje mehanizama tužitelja za medije.

Te su mjere detaljno razrađene u okviru Plana provedbe koji je usvojen u prosincu 2024. godine. VSTV BiH će najmanje dva puta godišnje raspravljati o izvješćima o napretku u

¹ Objavljen na mrežnoj stranici VSTV-a BiH.

provedbi Reformskega programa te, po potrebi, poduzimati dodatne mjere za osiguranje njegove pravovremene i adekvatne provedbe. Pored toga, VSTV BiH će na godišnjoj osnovi usvajati integralno izvješće o provedbi Reformskega programa, koje će se objavljivati na mrežnoj stranici VSTV-a BiH.

Imajući u vidu naprijed navedeno, može se konstatirati kako se VSTV BiH novim Reformskim programom obvezao da će u navedenom razdoblju provesti gore pobrojane mjere i ispuniti postavljene ciljeve, te da će pritom biti osobito posvećen vraćanju povjerenja u pravosuđe, kako građana tako i članova profesionalne zajednice.

Taj je proces proveden u suradnji s predstavnicima Delegacije Europske unije u BiH (DEU) i uz aktivnu potporu projekta EU4Justice.

1.1.2 Aktivnosti vezane za održavanje sastanaka Odbora za stabilizaciju i pridruživanje i Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost

Odbor za stabilizaciju i pridruživanje

Sedmi sastanak Odbora za stabilizaciju i pridruživanje između EU-a i BiH održan je u Briselu 19. rujna 2024. godine. Predsjednik VSTV-a BiH je tom prilikom informirao nazočne o doprinosu VSTV-a BiH u procesu izrade novog Zakona o VSTV-u BiH kao i o procesuiranju ratnih zločina, s naglaskom na izazovima u domeni regionalne suradnje. Kada je u pitanju novi Zakon o VSTV-u BiH, predsjednik VSTV-a BiH ukazao je na značaj uspostavljanja pravila o sastavu i postupku izbora članova VSTV-a BiH, koja će osigurati izbor najstručnijih kandidata za članove Vijeća, očuvanja nadležnosti koje su dodijeljene VSTV-u BiH kao neovisnoj i samostalnoj instituciji, te stvaranja preduvjeta za nesmetano funkcioniranje VSTV-a BiH u prijelaznom razdoblju do pune primjene novog zakona.

Vezano za procesuiranje ratnih zločina, istaknuto je da u 149 od ukupno 313 neriješenih KTRZ predmeta u tužiteljstvima u BiH postoji procesna smetnja za postupanje uslijed nedostupnosti osumnjičenih. Najveći broj nedostupnih osumnjičenih/optuženih osoba nalazi se u susjednim zemljama. Imajući to u vidu, od ključnog je značaja da nadležne institucije zakonodavne, izvršne i sudbene vlasti zemalja u regiji kao i relevantne međunarodne organizacije poduzmu sve potrebne mjere kako bi se mehanizmi regionalne suradnje u procesuiranju predmeta ratnih zločina u cijelosti iscrpili i dodatno unaprijedili.

Pododbor za pravdu, slobodu i sigurnost

VSTV BiH je svoj doprinos dao i u okviru pripreme Osmog sastanka Pododbora za pravdu, slobodu i sigurnost između EU-a i BiH, koji je održan 10. i 11. 12. 2024. godine u Briselu. U razdoblju koje je prethodilo održavanju sastanka, VSTV BiH pripremio je relevantne informacije i statističke podatke nužne za izradu Dokumenta za raspravu i Izvješća o provedbi preporuka s prethodnog sastanka Pododbora. Relevantni su predstavnici VSTV-a BiH tom prilikom prezentirali informacije iz nadležnosti VSTV-a BiH vezane za provedbu izmjena i dopuna Zakona o VSTV-u BiH koje se odnose na integritet, trenutačni status izrade nove Strategije za reformu sektora pravde u BiH, najnovije informacije o provedbi Revidirane državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina i o uvođenju presuda Međunarodnog kaznenog suda za bivšu Jugoslaviju i presuda njegovih pravnih sljednika u domaće kaznene evidencije, te aktivnosti vezane za zaštitu novinara, provedbu zakona i odgovor pravosudnih tijela u ovom kontekstu.

1.2 Pravosuđe u službi građana BiH

1.2.1 Ključne aktivnosti provedene glede unaprjeđenja učinkovitosti i kvalitete rada sudova

Glede učinkovitosti rada sudova postignuti su sljedeći rezultati:

- U razdoblju od 2011. godine do kraja 2024. godine, kroz planove rješavanja predmeta u sudovima u BiH, riješeno je skoro 1,9 milijuna najstarijih predmeta.

- Tijekom 2024. godine sudovi u BiH su riješili ukupno 155.568 predmeta iz plana i isti realizirali u iznosu od 92%.
- Broj neriješenih nekomunalnih predmeta u svim sudovima u BiH, na kraju 2024. godine u odnosu na kraj 2014. godine, smanjen je za 40% (478.043 neriješena nekomunalna predmeta na kraju 2014. godine u odnosu na 289.635 na kraju 2024. godine).
- Prosječno trajanje neriješenih nekomunalnih predmeta, na kraju 2024. godine u odnosu na kraj 2014. godine, smanjeno je za 29% ili 147 dana (363 dana na kraju 2024. godine u odnosu na 510 dana na kraju 2014. godine).
- Prosječno trajanje neriješenih građanskih predmeta, na kraju 2024. godine u odnosu na kraj 2014. godine, smanjeno je za 24% ili 136 dana (435 dana na kraju 2024. godine u odnosu na 571 dan na kraju 2014. godine).
- Implementacijom inoviranog modela rada u sudovima, uspostavljanjem standarda učinkovitosti i kvalitete u kaznenim i parničnim postupcima, zalaganjem za financiranje svih pravosudnih institucija, te realizacijom kapitalnih ulaganja u pravosudne institucije, značajno je unaprijeđena kvaliteta rada sudova, te je omogućeno pružanje kvalitetnije usluge građanima.
- Kroz primjenu standarda ENCJ-a, implementacijom preporuka iz Izvješća o eksternoj reviziji, nadzorom nad implementacijom programa rada i strateških planova sudova, značajno je unaprijeđena odgovornost pravosudnih institucija, kao i upravljački kapaciteti VSTV-a BiH.
- Sudovi u BiH započeli su s primjenom „Medijskog akcijskog plana VSTV-a BiH”, čime su ojačani kapaciteti sudova u proaktivnoj komunikaciji s medijima i javnošću. Također, transparentnost rada sudova unaprijeđena je i kroz povećanje broja i poboljšanje kvalitete objava na mrežnim stranicama sudova.
- Kreiran je dokument „Smjernice za korištenje društvenih mreža kao zvaničnih kanala komunikacije i korištenja od strane nositelja pravosudnih funkcija”. Taj je dokument izrađen u trenutku kada mnogi europski pravni sustavi uspostavljaju praksu u ovom segmentu, čime je bh. pravosudni sustav, u okviru unaprijeđenja komunikacijskih aktivnosti pravosudnih institucija, doveden na istu razinu kao i europski pravni sustavi.
- U 2024. godini zaključene su ukupno 3.364 sudbene nagodbe, što do sada predstavlja najbolji rezultat sudova. U okviru „Tjedana sudbene nagodbe”, koji su organizirani u ovoj godini, zaključeno je 500 sudbenih nagodbi, što čini gotovo 15% od ukupnog broja zaključenih nagodbi.
- Usvojen je plan aktivnosti za provedbu preporuka iz Izvješća o eksternoj reviziji rada VSTV-a BiH, uz uspostavljen sustav kontinuiranog praćenja realizacije preporuka, s ciljem jačanja institucionalne odgovornosti i regulatorne uloge VSTV-a BiH.
- Nastavljena je primjena standarda ENCJ-a kroz suradnju s međunarodnim partnerima, uz implementaciju reformskih aktivnosti usmjerenih ka jačanju ključnih nadležnosti VSTV-a BiH.
- VSTV BiH je unaprijedio proces procjene programa rada kandidata za predsjednike sudova kroz kreiranje novog obrasca za procjenu programa rada kandidata za predsjednike sudova.
- Realizacijom kapitalnih ulaganja u pravosudnim institucijama poboljšani su uvjeti rada i prošireni prostorni kapaciteti određenog broja sudova, čime je omogućeno pružanje bolje usluge građanima.
- VSTV-u BiH zvanično je uručen Srebrni pečat rodne ravnopravnosti za javne institucije, što ga čini prvom institucijom u Europi i regiji s ovim prestižnim priznanjem. Ta nagrada potvrđuje liderstvo VSTV-a BiH u promicanju rodne ravnopravnosti i osnaživanju žena unutar pravosudnog sektora.
- Implementacija inoviranog modela rada u 18 ciljnih prvostupanijskih sudova dovela je do poboljšanja učinkovitosti i kvalitete sudbenih postupaka, optimizacije poslovnih procesa te

bolje organizacije rada, što je rezultiralo bržim rješavanjem predmeta i povećanjem povjerenja građana u pravosudni sustav.

- S ciljem odgovora na izazov nedostatka vježbenika u sudovima te osiguranja kontinuiteta u stvaranju budućih nositelja pravosudnih funkcija, izrađena je brošura Moj pripravnički staž: na putu ka pravosudnoj karijeri, koja ima za cilj informirati i motivirati mlade pravnike da se odluče za vježbenički staž u pravosudnim institucijama.
- Sudovi su usvojili i počeli primjenjivati niz instrumenata koji trebaju osigurati unaprjeđenje proceduralne discipline u kaznenim i parničnim postupcima i harmonizaciju u postupanju sudaca (memorandum o razumijevanju, smjernice/protokol, kontrolne liste).
- VSTV BiH je u suradnji s Centrom za edukaciju sudaca i tužitelja Federacije Bosne i Hercegovine (CEST FBiH) osigurao realizaciju prvih stručnih obuka za suce mentore. Održane su 2 radionice za suce mentore, na kojim su polaznici imali priliku usavršiti svoje mentorske vještine, produbiti znanje i razumijevanje o konceptu mentorstva i razmijeniti iskustva u obnašanju funkcije mentora sa svojim kolegama.
- VSTV BiH je izradio sveobuhvatan dokument „Inicijativa za reformu žalbenoga postupka u parničnim predmetima” i isti je dostavljen nadležnim ministarstvima na daljnju proceduru. Dokument predstavlja svojevrsni spoj zakonodavne inicijative i analitičkoga dokumenta, s konkretnim preporukama za unaprjeđenje u predmetnom području.

1.2.2 Ključne aktivnosti provedene glede unaprjeđenja učinkovitosti i kvalitete rada tužiteljstva

Aktivnosti glede unaprjeđenja učinkovitosti rada tužiteljstva polučile su sljedeće:

- Usvojen je Akcijski plan koji sadrži mjere i aktivnosti za implementaciju preporuka iz Izvješća Misije Organizacije za sigurnost i suradnju u Europi (*Organization for Security and Co-operation in Europe – OSCE*) u Bosni i Hercegovini o procesuiranju korupcije i organiziranog kriminala u tužiteljstvima u Bosni i Hercegovini, s ciljem unaprjeđenja učinkovitosti i kvalitete rada tužiteljstva u procesuiranju korupcije i organiziranog kriminala.
- Usvojene su Smjernice koje reguliraju postupak pregleda i kontrole tužiteljskih odluka, s ciljem realizacije preporuke iz Izvješća Misije OSCE-a koja se odnosi na unaprjeđenje postupka izrade, razmatranja i potvrđivanja optužnica, u cilju poboljšanja njihove kvalitete.
- Usvojene su Smjernice za glavne tužitelje Tužiteljstva BiH, Republičkog javnog tužiteljstva RS, Federalnog tužiteljstva FBiH i Tužiteljstva Brčko distrikta BiH za donošenje općeg obvezujućeg naputka o uspostavljanju internog mehanizma kontrole i koordinacije u tužiteljstvima na temelju prijedloga za oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom.
- Utvrđena je obveza prioritnog rješavanja predmeta koji se odnose na napade i zastrašivanje povratnika u svim tužiteljstvima u Bosni i Hercegovini, te obveza njihovog procesuiranja s dužnom pozornošću.
- S ciljem osiguranja optimalne učinkovitosti u već formiranim predmetima iz područja izbornih prijevара, usvojen je set zaključaka kojim je utvrđena obveza za tužiteljstva da nastave s prioritnim rješavanjem predmeta izbornih prijevара, uz obvezu provedbe pojačanog nadzora nad radom tužitelja u tim predmetima.
- Usvojene su Smjernice za glavne tužitelje – Opis poslova kontakt osoba za sigurnost novinara koje su izrađene u suradnji s Misijom OSCE-a u Bosni i Hercegovini i koje imaju za cilj utvrđivanje dužnosti imenovanih kontakt osoba u tužiteljstvima i unaprjeđenje učinkovitosti i postupanje u predmetima koji se tiču medija i medijskih radnika.
- Utvrđena je obveza za glavne tužitelje da u institucijama kojim rukovode osiguraju prioritno rješavanje svih predmeta protiv nositelja pravosudnih funkcija.
- Doneseni su novi Kriteriji za ocjenjivanje rada tužitelja u Bosni i Hercegovini, Kriteriji za ocjenjivanje rada glavnih tužitelja, zamjenika glavnih tužitelja i šefova odjela u tužiteljstvima

u Bosni i Hercegovini i Kriteriji za ocjenjivanje rada glavnog tužitelja Tužiteljstva Bosne i Hercegovine, Federalnog tužiteljstva Federacije Bosne i Hercegovine, Republičkog javnog tužiteljstva Republike Srpske i Tužiteljstva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine u kojima je kao najznačajnija izmjena propisana analitička ocjena kao element ocjene rada tužitelja.

- S ciljem standardizacije pojedinih segmenata pravilnika o unutarnjoj organizaciji tužiteljstava u Federaciji BiH izvršena je analiza svih pravilnika o unutarnjoj organizaciji tužiteljstava u Federaciji BiH, te je sačinjen ogledni primjerak pravilnika koji će tužiteljstva u Federaciji usvojiti do kraja 2024. godine.
- Usvojene su Smjernice za korištenje društvenih mreža kao službenih kanala komunikacije nositelja pravosudnih funkcija s ciljem poticanja tužiteljstava na proaktivnu komunikaciju.
- Izrađen je Strateški okvir za razdoblje 2024.–2026., na temelju kojeg su sva tužiteljstva u Bosni i Hercegovini izradila godišnje planove i uspostavila strateške ciljeve čiji se stupanj realizacije prati na kolegijima glavnih tužitelja i tužitelja.
- Nastavljeno je pružanje potpore tužiteljstvima u radu na predmetima gospodarskog kriminaliteta, organiziranog kriminaliteta i korupcije kroz angažman ekonomskih savjetnika u tužiteljstvima.
- Kontinuirano pružanje potpore radu Koordinacijskog tijela glavnih tužitelja Tužiteljstva BiH, entitetskih tužiteljstava i Tužiteljstva Brčko distrikta BiH.
- Kontinuirano pružanje potpore radu Strateškog foruma za suradnju tužiteljstava i policijskih agencija.
- Redovito praćenje stupnja implementacije aktivnosti iz Strategije za postupanje s osobama koje dolaze u kontakt s tužiteljstvima. Ukupan stupanj realizacije u svim tužiteljstvima za sve aktivnosti iz Strategije za postupanje s osobama koje dolaze u kontakt s tužiteljstvima je 91%.

1.2.3 Ključne aktivnosti provedene u okviru digitalizacije pravosuđa

U sklopu realizacije druge faze projekta „EU potpora reformama pravosudnog sustava u BiH” – IPA 2019 početkom 2024. godine, nakon uspješno realizirane pilot faze u ograničenom broju pravosudnih institucija, započela je implementacija nove, treće generacije CMS/TCMS-a na području Bosne i Hercegovine. Do kraja godine izvršena je implementacija u svim pravosudnim institucijama u Bosni i Hercegovini, osim u Sudu Bosne i Hercegovine i Općinskom sudu u Sarajevu gdje je, prema projektnom planu, planirana realizacija tijekom prva dva mjeseca 2025. godine. Korišten je hibridni model implementacije koji podrazumijeva obuku i trening na lokaciji korisnika, te organizaciju treninga uporabom modernih videokonferencijskih sustava. Takav se model pokazao vrlo učinkovitim, što je pokazala i anketa provedena na velikom uzorku korisnika Pravosudnog informacijskog sustava Bosne i Hercegovine (PIS).

Tijekom 2024. godine završene su aktivnosti na unaprjeđenju i konsolidaciji Sustava za elektroničko podnošenje i obradu predmeta male vrijednosti, tzv. „komunalnih predmeta” (SOKOP-Mal). Uspješno je realizirana aktivnost implementacije nove generacije SOKOP-Mal u svim sudovima i komunalnim poduzećima kao glavnim korisnicima sustava.

Nastavljene su aktivnosti u području primjene standarda ISO/IEC 27001:2022 koji se odnosi na informacijsku sigurnost i ISO/IEC 20000-1:2018 koji se odnosi na upravljanje uslugama iz domene informacijsko-komunikacijskih tehnologija (IKT), za koje se VSTV BiH uspješno certificirao u siječnju 2024. godine s razdobljem važenja od 3 godine. Uspješna certifikacija VSTV-a BiH povećala je povjerenje građana u pravosuđe činjenicom da VSTV BiH upravlja svim podacima i informacijama na siguran i povjerljiv način, sukladno međunarodno priznatim standardima na području informacijske sigurnosti i upravljanja servisima. Sukladno ISO/IEC 20000-1:2018, standardu o upravljanju IKT uslugama, od posebnog značaja za građane je učinkovitije i brže pružanje IKT usluga s naglaskom na pristup predmetima putem interneta i mobilnu aplikaciju E-SUD, izdavanje uvjerenja o nevođenju kaznenog postupka, kalkulatora sudbenih troškova i sudbenih pristojbi, te Mapu predmeta od javnog interesa. U cilju očuvanja

certifikata aktivnim, VSTV BiH je tijekom 2024. godine realizirao dva interna audita i izvršio sve pripreme za provedbu nadzornog audita koji je certifikacijsko tijelo provelo u siječnju 2025.

Na stručnoj konferenciji IKT službenika u pravosuđu Bosne i Hercegovine pod nazivom „Pravci budućeg razvoja Pravosudnog informacijskog sustava Bosne i Hercegovine“, održanoj 17. i 18. 10. 2024. godine u Sarajevu, razmatrani su ključni aspekti budućeg razvoja PIS-a. Posebice se raspravljalo o realizaciji Srednjoročne strategije razvoja PIS-a Bosne i Hercegovine 2023.–2028. godina (Strategija) koju je VSTV BiH usvojio u studenom 2023. godine, implementaciji ISO standarda u pravosuđu, implementaciji nove verzije CMS/TCMS-a, te nabavci, instalaciji i korištenju hardverske i softverske opreme za potrebe PIS-a.

Najveću pozornost i raspravu sudionika izazvala je informacija o izradi i usvajanju Strategije, u dijelu koji se tiče položaja IKT službenika u pravosuđu Bosne i Hercegovine, u okviru koje su razmatrani trenutačni radni zadaci i obveze koje izvršavaju IKT službenici u pravosudnim institucijama. Naime, na izradi Strategije su, osim članova Vijeća, nositelja pravosudnih funkcija, te menadžmenta i stručnog osoblja Tajništva VSTV-a BiH, radili i uposlenici pravosudnih institucija koji obavljaju poslove IKT službenika, koji su svojim sudjelovanjem značajno doprinijeli identifikaciji i predlaganju strateških ciljeva i mjera u području ljudskih resursa čije je trenutačno stanje ocijenjeno kao jedan od najvećih rizika vezanih za funkcioniranje PIS-a.

Konferencija je završena usvajanjem zaključaka kojima je Odjel za IKT Tajništva VSTV-a BiH zadužen da informira VSTV BiH o raspravi s konferencije koja se odnosila na trenutačnu poziciju i obveze IKT službenika u pravosudnim institucijama, razloge njihovog rastućeg nezadovoljstva i rizike koje takvo stanje može izazvati po PIS i njegove ključne informacijske servise, što u konačnici može ugroziti i funkcioniranje cjelokupnog pravosuđa u BiH.

1.3 Rješavanje predmeta ratnih zločina

U svrhu unaprjeđenja učinkovitosti i kvalitete procesuiranja predmeta ratnih zločina pred pravosudnim institucijama u Bosni i Hercegovini, tijekom 2024. godine VSTV BiH je kroz projekt „Unaprjeđenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH“ (Projekt), koji financira EU, a implementira VSTV BiH, poduzeo niz aktivnosti usmjerenih na reduciranje broja neriješenih KRTZ predmeta ratnih zločina, s posebnim naglaskom na predmete koji su nerješivi uslijed procesne smetnje nedostupnosti osumnjičenih/optuženih osoba. Naime, 23. rujna 2024. godine održan je sastanak s predstavnicima najviših pravosudnih institucija u Bosni i Hercegovini koje su nadležne za procesuiranje predmeta ratnih zločina i pružanje međunarodne pravne pomoći, te glavnim tužiteljem Međunarodnog rezidualnog mehanizma za kaznene sudove (MRMKS) Sergeom Brammertzom. Održavanje navedenog sastanka inicirano je na tematskom sastanku Nadzornog tijela za praćenje provedbe Revidirane državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina (Nadzorno tijelo) održanom u srpnju 2024. godine, kada je konstatirana nužnost unaprjeđenja funkcioniranja postojećih i iznalaženja novih mehanizama regionalne suradnje uslijed velikog broja nerješivih predmeta ratnih zločina registriranih pred pravosuđem Bosne i Hercegovine zbog nedostupnosti osumnjičenih/optuženih osoba.

Na sastanku se razgovaralo o problematici procesuiranja predmeta ratnih zločina putem mehanizama regionalne suradnje s naglaskom na ustupanje predmeta ratnih zločina s nedostupnim osobama pravosuđu država u kojima se te osobe nalaze.

Osim izaslanstva u ime MRMKS-a na čelu s glavnim tužiteljem Sergeom Brammertzom, na ovom je sastanku u ime VSTV-a BiH sudjelovao i predsjedatelj Nadzornog tijela Halil Lagumdžija, v.d. predsjednika Suda BiH Minka Kreho, glavni tužitelj Tužiteljstva BiH Milanko Kajganić i zamjenik glavnog tužitelja Ivan Matešić, predstavnik DEU Visentin Enrico, te tajnik Ministarstva pravde BiH Željko Bogut. Također, drugom dijelu ovog sastanka pridružili su se i predstavnici udruga žrtava rata u Bosni i Hercegovini.

Ističući važnost kaznenog gonjenja i privođenja pravdi svih počinitelja ratnih zločina počinjenih na području Bosne i Hercegovine u proteklom ratu, te imajući u vidu da je skoro polovica predmeta ratnih zločina registriranih pred pravosuđem Bosne i Hercegovine nerješiva uslijed nedostupnosti osumnjičenih/optuženih osoba, sudionici ovog sastanka, uključujući i

predstavnik žrtava rata u Bosni i Hercegovini, složili su se da je predmete s ovom procesnom smetnjom, u kojima su iscrpljeni svi mehanizmi rješavanja predmeta putem međunarodne pravne pomoći, nužno ustupati nadležnim jurisdikcijama zemalja regiona, kao i drugim državama u kojima se nalaze osumnjičene/optužene osobe, na procesuiranje kako bi ti predmeti u konačnici dobili pravni epilog. Na navedenom je sastanku usvojeno niz zaključaka kojima je konstatirana važnost uspostave dugoročne suradnje VSTV-a BiH i MRMKS-a pri Ujedinjenim narodima, uz potporu DEU u BiH, s ciljem aktualiziranja i poboljšanja regionalne suradnje u procesuiranju predmeta ratnih zločina u narednom razdoblju, unaprjeđenja postojećih i iznalaženja novih mehanizama međunarodne pravne pomoći.

U siječnju 2024. godine Vijeće ministara BiH, na prijedlog Ministarstva pravde BiH i Nadzornog tijela kojem VSTV BiH pruža stručnu i administrativnu potporu u radu, donijelo je Odluku o produženju roka važenja Revidirane državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina (Revidirana državna strategija) do kraja 2025. godine, s obzirom na to da je navedenim strateškim dokumentom kao rok za okončanje rada na svim predmetima ratnih zločina registriranih pred pravosuđem BiH utvrđen 31. 12. 2023. godine, a da je bilo evidentno da se prema svim statističkim i drugim relevantnim pokazateljima procesuiranje predmeta ratnih zločina neće okončati do predviđenog roka. Donošenje Odluke o produženju roka provedbe strateškog cilja 1.2 Revidirane državne strategije do kraja 2025. godine od strane Vijeća ministara BiH u siječnju 2024. godine, iniciralo je i dodatne izmjene Naputka za izradu planova za rješavanje predmeta ratnih zločina u tužiteljstvima (Naputak) koje su usvojene na travanjskoj sjednici VSTV-a BiH. Jedna od ključnih izmjena u Naputku se odnosi na predmete koji su isključeni iz planova. Naime, ranijim Naputkom je bilo predviđeno da predmeti koji su inicijalno isključeni iz plana, a radi se o predmetima s procesnom smetnjom nedostupnosti osumnjičene osobe, ukoliko budu riješeni tijekom izvještajnog razdoblja, neće biti uključeni u realizaciju plana. Uzimajući u obzir činjenicu da je ostao veliki broj neriješenih predmeta koji upravo imaju ovu procesnu smetnju, izmijenjenim Naputkom je normirano da, ukoliko se tijekom izvještajnog razdoblja steknu uvjeti da se takav predmet okonča tužiteljskom odlukom, isti predmet će se uključiti u realizaciju plana o čemu će glavni tužitelj bez odlaganja obavijestiti VSTV BiH.

Kada je riječ o aktivnostima VSTV-a BiH usmjerenim ka provedbi strateškog cilja VIII Revidirane državne strategije „Nastaviti osiguravati i unaprjeđivati zaštitu, potporu i isti tretman svih žrtava i svjedoka u postupcima pred svim sudovima u BiH”, VSTV BiH je u 2024. godini, konstatirajući značaj Koordinacijskog tijela za potporu svjedocima kao adekvatne platforme komunikacije, koordinacije komplementarnih aktivnosti i razmjene standarda i dobrih praksi u postupanju sa svjedocima, žrtvama i oštećenim u predmetima ratnih zločina, podržao inicijativu Projekta za preuzimanje aktivnosti koje se odnose na nastavak rada Koordinacijskog tijela za potporu svjedocima po isteku mandata Misije OSCE-a 30. travnja 2024. godine. Podsjećanja radi, VSTV BiH je još 2021. godine, u koordinaciji s Misijom OSCE-a u BiH i u suradnji sa Sudom BiH i Tužiteljstvom BiH, uspostavio mehanizam izvješćivanja VSTV-a BiH o radu odjela za potporu svjedocima u sudovima i tužiteljstvima.

1.4 Transparentnost

1.4.1 Smjernice za objavljivanje sudbenih i tužiteljskih odluka, akata i informacija o predmetima

U 2024. godini VSTV BiH je donio važan okvirni akt vezan za povećanje proaktivne transparentnosti pravosuđa Bosne i Hercegovine. Naime, VSTV BiH je, sukladno članku 17. točka 28. u svezi s točkom 24. Zakona o VSTV-u BiH, na sjednici održanoj dana 21. 3. 2024. godine, donio Smjernice za objavljivanje sudbenih i tužiteljskih odluka, akata i informacija o predmetima (Smjernice) i Naputak za anonimizaciju osobnih podataka sadržanih u navedenim objavama (Naputak za anonimizaciju). Primarni cilj donošenja Smjernica je bio da se na teritoriju Bosne i Hercegovine ujednači praksa sudova i tužiteljstava u objavljivanju sudbenih i tužiteljskih odluka, akata, te informacija o predmetima putem specijaliziranih mrežnih servisa, točnije mrežnih stranica pravosudnih institucija, Portala sudbene prakse, centralne Baze sudbenih odluka Bosne i Hercegovine, te Mape predmeta od javnog interesa.

Smjernice su donesene na prijedlog Radne skupine za analizu i unaprjeđenje objavljivanja sudbenih i tužiteljskih odluka (Radna skupina), formirane odlukom VSTV-a BiH iz travnja 2022. godine, a u čijem sastavu su bili suci, tužitelji i drugi stručnjaci iz najviših sudbenih i tužiteljskih institucija u Bosni i Hercegovini. Nakon višegodišnjeg rada i razmatranja desetina relevantnih materijala, Radna je skupina definirala prijedlog teksta Smjernica te pratećeg Naputka za anonimizaciju, nastojeći pritom uzeti u obzir važeći pravni okvir, kontekst bosanskohercegovačkog društva i pravosuđa, kao i izazove s kojima se suočavaju. Osobito je veliki izazov Radnoj skupini i VSTV-u BiH u donošenju Smjernica predstavljala uspostava balansa između interesa pravosudne zajednice, osoba koje sudjeluju u sudbenim postupcima, te medija i javnosti, a u rasvjetljavanju određenih pitanja doprinijele su sugestije i prijedlozi dobiveni kroz javnu raspravu koja je prethodila usvajanju Smjernica.

Smjernice sadrže načela objave, uključujući načela javnosti, točnosti i pravovremenosti, jasnosti i razumljivosti, kontinuiteta i trajanja objave, unificiranja objave i jednostavnosti pristupa, kao i zaštite osobnih podataka. Osobito su korisne u dijelu koji se tiče definiranja predmeta od javnog interesa kako iz kaznenog, tako i iz građanskog i upravnog područja, definiranja predmeta koji su bitni za sudbenu praksu, provedbe testa javnog interesa i dr. One predstavljaju praktičan vodič za sudove i tužiteljstva koje odluke i akte u pravilu treba proaktivno objavljivati, kada i gdje, a koje treba objavljivati samo iznimno, kako voditi računa o presumpciji nevinosti osoba u kaznenom postupku, kako objavljivati pravomoćne sudbene odluke, a kako odluke koje to nisu, na koji način unificirati objavu informacija o ročištima, odnosno suđenjima i slično. Naputak za anonimizaciju dodatno precizira tehnička pravila za zaštitu osobnih podataka, njihovom zamjenom stvarnim ili izmišljenim inicijalima, ispuštanjem teksta i slično, iznimke u anonimizaciji, kao i načela dosljednosti u anonimizaciji koja omogućuje pravilno razumijevanje presude i u anonimiziranom obliku.

Slika 1: Načela objave definirana Smjernicama



U 2024. godini, nakon što je VSTV BiH donio Smjernice, 96% pravosudnih institucija je formiralo uređivačke timove i usvojilo provedbene akte za proaktivno objavljivanje odluka, akata i informacija o predmetima, te započelo njihovo objavljivanje sukladno utvrđenim načelima i procedurama. U navedeni postotak uključeni su i sudovi u Republici Srpskoj koji će, glede pravila i procedura objavljivanja, primjenjivati Pravilnik o objavi sudbenih odluka („Službeni glasnik Republike Srpske”, br. 96/24), koji je u listopadu 2024. godini donio ministar pravde Republike Srpske ispunjavajući nadležnost propisanu Zakonom o sudovima Republike Srpske. Pravilnik je u najvećoj mjeri sadržajno podudaran sa Smjernicama, tako da u primjeni ne bi trebalo doći do većih odstupanja.

Nakon donošenja provedbenih i pratećih akata, osoblje Odjela za sudbenu dokumentaciju i edukaciju Tajništva VSTV-a BiH, koje je pružalo stručnu i administrativnu potporu Radnoj skupini i VSTV-u BiH u definiranju teksta Smjernica, intenziviralo je angažman u promidžbi i izobrazbi pravosudne zajednice za pravilnu primjenu Smjernica. Navedeni akti predstavljeni su na većem broju skupova, između ostalog, na XIX godišnjim konferencijama predsjednika

sudova i glavnih tužitelja u Bosni i Hercegovini, održanim 28. i 29. 5. 2024. godine u Tesliću, nizu radionica o primjeni Smjernica organiziranih u suradnji s entitetskim centrima za edukaciju sudaca i tužitelja (CEST-ovi) i Pravosudnim povjerenstvom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine održanim u studenom 2024. godine u Banjoj Luci, Sarajevu i Brčkom, sastanku s glasnogovornicima tužiteljstava održanom u Tesliću, 9. i 10. 12. 2024. godine i dr. Također, pravosudnoj zajednici omogućene su i *online* obuke glede praksi anonimizacije, kao i kontinuirane konzultacije po pojedinim pitanjima, s obzirom na to da se Odjel za sudbenu dokumentaciju i edukaciju Tajništva VSTV-a BiH stavio na raspolaganje uređivačkim timovima za konzultacije u svezi s anonimizacijom konkretnih odluka ili konzultacije druge vrste koje su u domeni njihovog rada.

Kroz navedene skupove obuhvaćene su različite ciljne skupine, uključujući rukovodni kadar u sudovima i tužiteljstvima, članove uređivačkih timova, glasnogovornike, osoblje za tehničku potporu u smislu anonimizacije odluka i IT potporu, i sl. U kvantitativnom smislu, obuhvaćeno je oko 300 osoba iz gotovo svih pravosudnih institucija u Bosni i Hercegovini, uključujući nositelje pravosudnih funkcija i uposlenike u pravosudnim institucijama, od čega je 107 osoba iz 61 institucije bilo obuhvaćeno strukturiranom izobrazbom.

U razgovore o primjeni Smjernica, osobito u dijelu koji se odnosi na objavljivanje imena u predmetima od javnog interesa koje se pokazala kao naročito osjetljiva, uključili su se i edukatori sa Ustavnog suda BiH, kao i međunarodni partneri. Ovo se prije svega odnosi na Misiju OSCE-a u Bosni i Hercegovini koja je organizacijom radno-konzultativnog sastanka u Sarajevu 25.6.2024. godine naročito stavila naglasak na važnost potpune transparentnosti postupaka u predmetima ratnih zločina, te koja je zajedno sa AIRE centrom (*Advice on Individual Rights in Europe – AIRE*) dala svoj doprinos i u provedbi serije radionica na ovu temu.

Veliku potporu u provedbi Smjernica osigurao je EU kroz projekt „EU potpora reformama pravosuđa u BiH” – IPA 2022 koji implementira VSTV BiH, financiranjem, primjera radi, određenog broja osoblja za provedbu Smjernica, razvoj Mape predmeta od javnog interesa, te pratećih promidžbenih aktivnosti i aktivnosti za nastavak dijaloga o pitanjima transparentnosti između pravosudne zajednice i medija.

Sve navedene aktivnosti pokazale su da je primjena Smjernica počela, ali da treba uložiti veliki napor kako bi se razvijala svijest o važnosti objave, unaprijedili poslovni procesi i maksimalno iskoristili resursi koji su bh. pravosuđu raspoloživi za tu svrhu. Provedbu Smjernica nastaviti će pratiti Radna skupina, u proširenom sastavu, sukladno odluci VSTV-a BiH od 17. i 18. 7. 2024. godine. Više kvantitativnih i analitičkih podataka očekuje se početkom 2025. godine, odnosno nakon što predsjednici sudova i glavni tužitelji izvijeste o primjeni Smjernica u sklopu godišnjeg izvješćivanja o radu institucija kojima rukovode. Krajem 2024. godine, a u sklopu savjetovanja CEST-ova za izradu Programa edukacije za 2025. godinu, također je dogovoreno da se za rukovodni kadar pravosudnih institucija početkom 2025. godine osigura adekvatna obuka za primjenu Smjernica kako bi se otklonile eventualne nedoumice koje su se javile u praksi.

Ono što se u ovoj fazi može zasigurno konstatirati je da su Smjernice pomogle da su svi specijalizirani mrežni servisi koji se koriste za objavljivanje stavljani u međusobnu korelaciju kako bi se minimizirala preklapanja sadržaja koji se objavljuju, odnosno maksimizirali učinci i domet objave. Reakcije pravosudne zajednice na sadržaj navedenih akata pretežito su pozitivne, te se očekuje da će navedeni akti moći doprinijeti unaprjeđenju i ujednačavanju praksi objavljivanja navedenih sadržaja na internetu. Za više informacija o Smjernicama za objavljivanje sudbenih i tužiteljskih odluka, akata i informacija o predmetima posjetite mrežnu stranicu <https://csd.pravosudje.ba>, dok Naputak za anonimizaciju možete preuzeti i u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine”, br. 25/24.

1.4.2 Nastavak dijaloga između pravosuđa i medija

U cilju unaprjeđenja primjene Smjernica za objavljivanje sudbenih i tužiteljskih odluka, akata i informacija o predmetima (Smjernice), VSTV BiH je u prosincu 2024. godine organizirao informativni događaj, na kojem su predstavnici pravosuđa i medija razmijenili informacije o dobrim i lošim praksama u primjeni Smjernica. Kao i svi prethodni skupovi, događaj je okupio veliki broj sudionika, uključujući predsjednike sudova i glavne tužitelje, suce i tužitelje, službenike za informiranje javnosti, predstavnike EU, VSTV-a BiH i novinare, pokazavši još jednom aktualnost i bitnost teme za bh. pravosudni sustav i društvo u cjelini. O strateškom pristupu ovom pitanju govorila je potpredsjednica VSTV-a BiH, sutkinja Sanela Gorušanović-Butigan, a važne napomene iz perspektive EU dao je Enrico Visentin, voditelj programa u DEU u BiH. Konkretnije o primjeni Smjernica iz perspektive pravosuđa govorili su Milanko Kajganić, glavni tužitelj Tužiteljstva BiH, Snježana Čolaković, predsjednica Kantonalnog suda u Zenici i Vera Bjelogrić, šefica Odjela za sudbenu dokumentaciju i edukaciju Tajništva VSTV-a BiH, dok su perspektivu medijske zajednice predstavili Leila Bičakčić, izvršna ravnateljica Centra za istraživačko novinarstvo (CIN) i Denis Džidić, izvršni ravnatelj Balkanske istraživačke mreže u BiH (*Balkan Investigative Reporting Network – BIRN*).

Događaj je na najbolji način pokazao spremnost i posvećenost svih ključnih aktera da se kroz otvoren dijalog razgovara o različitim izazovima koji postoje u primjeni Smjernica, a s kojima se suočavaju kako mediji tako i pravosuđe, uključujući poteškoće u komunikaciji i dostupnosti informacija, osobito informacija koje mogu spadati u domenu osobnih podataka. Zahvaljujući konstruktivnoj raspravi identificirana su određena pitanja za koja se tek trebaju pronaći najbolja rješenja, odnosno ujednačiti prakse postupanja pravosuđa i medija, imajući u vidu da primjena Smjernica treba doprinijeti ne samo većoj učinkovitosti i preciznosti izvješćivanja, već i dugoročnoj izgradnji povjerenja građana u pravosudni sustav.

Ovaj je događaj organiziran u okviru projekta „EU potpora reformama pravosuđa u BiH”, koji financira EU, a implementira VSTV BiH. Isti predstavlja nastavak kontinuirane suradnje VSTV-a BiH, sudova i tužiteljstava s medijskom zajednicom, koja je ranije ocijenjena ključnom za osiguranje kvalitetnog i pravovremenog informiranja javnosti o radu pravosuđa.

Slika 2: Predstavnici pravosuđa i medija razgovaraju o primjeni Smjernica za objavljivanje sudbenih i tužiteljskih odluka, akata i informacija o predmetima



1.4.3 Specijalizirani mrežni servisi za informiranje o radu pravosuđa

U 2024. godini kroz centralnu Bazu sudbenih odluka Bosne i Hercegovine ukupno su objavljene 3.524 sudbene odluke, čime je broj odluka dostupnih kroz ovaj servis povećan na 28.334. Radi se primarno o odlukama koje su interesantne za javnost, te su tako dostupne presude iz pravomoćno okončanih predmeta ratnih zločina, visoke korupcije, diskriminacije, trgovine ljudima, zaštite okoliša i sl., počevši od odluke donesene u prvostupanjskom postupku do pravomoćne odluke izabranog predmeta. Baza je dostupna na mrežnoj stranici <https://csd.pravosudje.ba> putem koje se profesionalna zajednica i javnost redovito izvješćuju i o drugim pravnim informacijama poput informacija o novousvojenim zakonima, domaćoj sudbenoj praksi, radu i praksi Europskog suda za ljudska prava i dr. O novitetima mrežne

stranice redovito se informira pravosuđe i druge zainteresirane osobe putem elektroničkog letka „Sudbena praksa i novousvojeni zakoni“. Zahvaljujući potpori EU, vizualni izgled ovog važnog kanala komunikacije VSTV-a BiH i zainteresirane javnosti unaprijeđen je u 2024. godini, a isti se na mjesečnoj razini dostavlja na oko 3.000 e-mail adresa.

Pored slobodnog pristupa odlukama, sažeci predmeta ratnih zločina i predmeta visoke korupcije ažuriraju se kroz tzv. Mapu predmeta od javnog interesa (Mape), koja je javno dostupna putem linka <https://mapepredmeta.pravosudje.ba/>. Namjera VSTV-a BiH je da u narednom razdoblju mapira i druge predmete od javnog interesa, kao što su predmeti kaznenih djela počinjenih iz mržnje, napada na novinare i drugih predmeta koji su u fokusu domaće i međunarodne javnosti. Novinari, građani i druge zainteresirane osobe mogu lako pretraživati sažetke sudbenih odluka u Mapi prema ključnim riječima i drugim kriterijima, kao što su naziv suda koji je donio odluku, vrsta predmeta, funkcija počinitelja i mjesto počinjenja kaznenog djela. S obzirom na značaj predmeta ratnih zločina i visoke korupcije za domaću i međunarodnu javnost, sažeci su dostupni i na engleskom jeziku.

Slika 3: Mapa predmeta od javnog interesa



Takav sustavni, sveobuhvatan i jednostavan prikaz pravomoćno okončanih predmeta za čije praćenje je posebice zainteresirano bh. društvo zasigurno će doprinijeti razumijevanju rada pravosuđa u izdvojenim područjima sudovanja, odnosno razumijevanju pravosudnog odgovora na određene društveno opasne događaje, te njihovom budućem preveniranju. S obzirom na to da su kroz Mapu dostupni i brojevi predmeta, predmeti se mogu dodatno istraživati kroz Bazu sudbenih odluka, jednostavnim kopiranjem broja u odgovarajuće polje za pretragu, a takva povezanost Mape i Baze sudbenih odluka bit će od osobitog značaja i za akademsku zajednicu, odnosno za istraživače sudbene prakse.

Mapu je, uz potporu EU, razvio VSTV BiH i ista predstavlja korak ka unaprjeđenju transparentnosti pravosudnog sustava. Inspiraciju za razvoj takve Mape bila je Mapa predmeta ratnih zločina, koju je 2014. godine razvila Misija OSCE-a u BiH i koju je predala VSTV-u BiH u siječnju 2019. godine radi trajnog ažuriranja.

Treći servis koji se koristi za informiranje o radu pravosuđa je Portal sudbene prakse Bosne i Hercegovine (Portal), koji redovito ažuriraju sudovi najviše instancije, dostupan na linku <https://sudskapraksa.pravosudje.ba>. U istom je u razdoblju izvješća objavljeno 435 novih stavova sudbene prakse (tzv. sentencija) i pratećih odluka, čime je broj stavova i pratećih odluka dostupnih kroz ovaj servis na kraju 2024. godine iznosio 6.555. Taj Portal, namijenjen za informiranje o sudbenoj praksi sudova najviše instancije u Bosni i Hercegovini, osobito je bitan za ujednačavanje sudbene prakse kako na razini sudova najviše instancije, tako i svih sudova u Bosni i Hercegovini. Izvješća iz Portala koja VSTV BiH gotovo na tjednoj razini distribuira unutar pravosudne zajednice, važan su izvor informacije o postojanju eventualnog različitog tumačenja istog pravnog pitanja od strane sudova i jedan su od izvora za identificiranje tema za raspravljanje na panelima za ujednačavanje sudbene prakse o čijem se radu možete dodatno informirati u dijelu Ujednačavanje sudbene prakse. Zbog njihove bitnosti, tjedna izvješća iz Portala će se od 2025. godine distribuirati i odvjetničkoj i akademskoj

zajednici, a nastaviti će se i praksa pripreme i izdavanja pregleda objavljenih sentencija na kvartalnoj i godišnjoj razini.

Broj odluka, akata i informacija o predmetima koje su pravosudne institucije objavile na svojim mrežnim stranicama tijekom 2024. godine u momentu pisanja ovog Izvješća nije dostupan, te će se o tim podacima moći izvijestiti tek nakon analize godišnjih izvješća pravosudnih institucija za 2024. godinu. Ono što se može reći je da su, zahvaljujući primjeni Smjernica, sudovi počeli VSTV-u BiH dostavljati odluke koje objavljuju na svojim mrežnim stranicama za pohranu istih kroz Centralnu bazu sudbenih odluka Bosne i Hercegovine. To je osobito važno, jer se na taj način osigurava trajna dostupnost izabranih sudbenih odluka kroz Bazu sudbenih odluka, za razliku od objava na mrežnim stranicama sudova koje su uglavnom kratkoročnijeg karaktera.

S obzirom na sve navedeno, VSTV BiH u suradnji sa sudovima nastavlja raditi na podizanju transparentnosti pravosuđa, dostupnosti sudbene prakse i sudbenih odluka, kao što je preporučeno i u Izvješću neovisnog stručnjaka Reinharda Priebea, Izvješću Privremenog istražnog povjerenstva Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za utvrđivanje stanja u pravosudnim institucijama Bosne i Hercegovine, izvješćima Europske unije za Bosnu i Hercegovinu i sl. Kreiranjem Mape te redovitim ažuriranjem drugih mrežnih servisa i njihovim stavljanjem na raspolaganje javnosti, VSTV BiH nastoji doprinijeti promidžbi transparentnosti i odgovornosti pravosuđa, podržavajući na taj način širi cilj procesa europskih integracija u jačanju načela demokracije i vladavine prava.

1.4.4 Jačanje komunikacijskih vještina

Jačanje komunikacijskih vještina rukovoditelja pravosudnih institucija i službenika za odnose s javnošću ključno je za bolju i učinkovitiju komunikaciju s medijima i javnošću, što neposredno utječe na povećanje transparentnosti i povjerenja u rad pravosudnih institucija. Sukladno tom cilju, koji je kontinuirano u fokusu rada VSTV-a BiH, Tajništvo VSTV-a BiH, uz potporu EU u okviru projekta „EU potpora reformama pravosuđa u BiH”, organizirao je tri jednodnevna treninga na temu „Mediji i javni nastup”. Treninzi su se održali 11., 12. i 13. lipnja 2024. godine u Sarajevu za predsjednike sudova, tajnike i službenike za odnose s javnošću iz devetnaest sudova diljem BiH, uključujući Banja Luku, Bijeljinu, Doboj, Goražde, Visoko, Višegrad, Istočno Sarajevo, Konjic, Livno, Lukavac, Mostar, Sarajevo, Sokolac, Trebinje, Zavidoviće, Zenicu i Živinice.

Tijekom treninga posebna pažnja posvećena je simulacijama različitih medijskih nastupa, od kratkih izjava do TV intervjua. Svaki je nastup analiziran, a sudionicima su dati konkretni savjeti i preporuke kako poboljšati svoj nastup i učiniti ga vjerodostojnijim i učinkovitijim. Prije same simulacije, sudionici su prošli teorijsku pripremu kako bi nastupi bili što bolji i vjerodostojniji. Trening je samo jedan od koraka u jačanju pravosudnih institucija kako bi se osigurala bolja reakcija na izazove suvremenog društva. Realizacija treninga također predstavlja implementaciju jednog od zaključaka regionalnih radionica koje je VSTV BiH, uz potporu EU i Misije OSCE-a u BiH, organizirao tijekom prošle godine za nositelje pravosudnih funkcija i novinare, a koje su imale za cilj jačanje suradnje između pravosuđa i medija.

Slike 4 i 5: Simulacije javnih nastupa tijekom provedbe treninga „Mediji i javni nastup”



1.4.5 Učinkovitost i kvaliteta javno objavljenih informacija tužiteljstava

Odjel za unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada u tužiteljstvima Tajništva VSTV-a BiH kroz projekt „Jačanje tužiteljskih kapaciteta u sustavu kaznenog pravosuđa” nastavio je rad s mehanizmom za mjerenje učinkovitosti i kvalitete javno objavljenih informacija tužiteljstava.

Uspostavljeno Ocjenjivačko tijelo za kontinuirano praćenje definiranih indikatora, sastavljeno od stručnjaka za odnose s javnošću, novinara, komunikatora, predstavnika civilnog društva i Kabineta Predsjedništva VSTV-a BiH, izvršilo je procjenu uzoraka pristiglih od tužiteljstava za 2023. godinu, te procjena pokazuje napredak. U 2024. godini napravljeno je mjerenje za 2023. godinu, a konačna ocjena je 27, što predstavlja povećanje od 2% u odnosu na 2022. godinu, odnosno povećanje od 92% u odnosu na rezultate iz 2017. godine (14,1), koja je bila prva godina evaluacije. Mjerenje kvantitete i kvalitete javnih komunikacija tužiteljstava za 2024. godinu izvršit će se u narednom razdoblju.

Redovito se koriste uspostavljeni mehanizmi suradnje i razmjene iskustava između glasnogovornika tužiteljstava i policijskih agencija.

Na sastanku Strateškog foruma, održanom 18. ožujka 2024. godine, zaključeno je kako je potrebno uvesti obveznu raspravu o postupanju tužiteljstava i policijskih agencija u odnosima s javnošću na redovitim sastancima Forumu operativne suradnje najmanje dva puta godišnje.

Okržno javno tužiteljstvo u Istočnom Sarajevu, Kantonalno tužiteljstvo Kantona Sarajevo, Kantonalno tužiteljstvo Tuzlanskog kantona, Federalno tužiteljstvo Federacije Bosne i Hercegovine i Tužiteljstvo Brčko distrikta Bosne i Hercegovine aktivno koriste društvene mreže uz poštivanje kodeksa ponašanja.

Na sastanku glasnogovornika tužiteljstava, održanom 9. i 10. 12. 2024. godine, raspravljalo se o novousvojenim Smjernicama za objavu sudbenih i tužiteljskih odluka, akata i informacija o predmetima i Naputku za anonimizaciju, koje je predstavio Odjel za sudbenu dokumentaciju i edukaciju Tajništva VSTV-a BiH. Tom su prilikom razmijenjene informacije o njihovoj primjeni u praksi.

Teme koje su također bile na dnevnom redu sastanka bile su redizajn mrežnih stranica tužiteljstva – prijedlozi glasnogovornika, informacija o realizaciji zaključaka s prethodnih sastanaka glasnogovornika tužiteljstva, te izvješće Transparency Internationala: Analiza razine transparentnosti pravosudnih institucija u Bosni i Hercegovini.

1.4.6 Unaprjeđenje komunikacijskih praksi i transparentnosti sudova

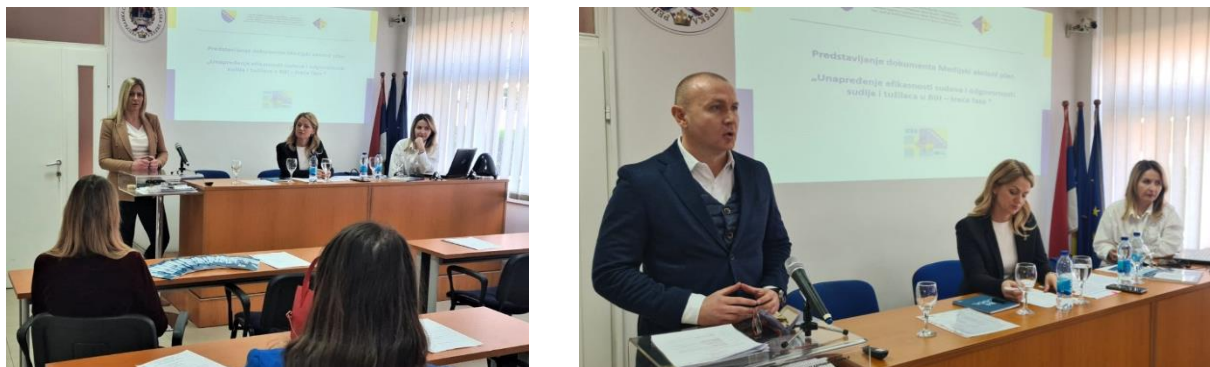
Unaprjeđenje transparentnosti rada pravosudnih institucija i povjerenja javnosti u njihov rad jedno je od primarnih područja u reformskom procesu koji Bosnu i Hercegovinu vodi ka članstvu u Europskoj uniji. Uspostavljanje proaktivnog sustava komunikacije u svim pravosudnim institucijama od neizmjerne je važnosti za izgradnju dobrih odnosa između medijske i pravosudne zajednice, ali i neizostavan element u izgradnji i jačanju povjerenja javnosti. VSTV BiH predstavlja krovno regulatorno tijelo pravosuđa zbog čega ima aktivnu ulogu u kreiranju komunikacijskih standarda u pravosudnim institucijama s ciljem uspostavljanja odnosa povjerenja i razumijevanja između pravosuđa, građana i medija.

U svezi s tim, bitno je istaknuti da je VSTV BiH u ranijem razdoblju u okviru projekta „Unaprjeđenje učinkovitosti sudova i odgovornosti sudaca i tužitelja u BiH – treća faza” (ICEA III projekt), u suradnji sa Sudbenom administracijom Švedske, sačinio kompilaciju materijala koja sadrži dokumente „Medijski akcijski plan”, „Vodič za kreiranje i upravljanje sadržajima mrežnih stranica” i „Komunikacija s medijima i korištenje komunikacijskih alata/kontrolna lista” (MAP). Predmetna kompilacija dokumenata čini aneks Komunikacijske strategije VSTV-a BiH i predstavlja „kišobran” strategiju za cjelokupno pravosuđe. Dokumentom su definirani ciljevi, načini i metode komuniciranja pravosudnih institucija s medijima i javnošću s ciljem uspostavljanja sustava proaktivne komunikacije koji podrazumijeva točno, pravovremeno, odgovorno i kvalitetno informiranje javnosti o aktivnostima pravosudnih institucija, kao i razvijanje odnosa povjerenja i razumijevanja između medija i pravosudnih institucija, a samim tim i javnosti i pravosudnih institucija.

Slike 6, 7 i 8: Kompilacija dokumenata „Medijski akcijski plan”

Tijekom protekle godine vršen je monitoring primjene predmetne kompilacije dokumenata, a prikupljeni podaci ukazali su da je došlo do unaprjeđenja komunikacijskih praksi sudova, ali su također ukazali kako je nužno nastaviti s pružanjem potpore sudovima u ovom području. U svezi s tim, tijekom 2024. godine održane su tri *online* radionice na temu „Implementacija Medijskog akcijskog plana i važnost korisnički prilagođenih mrežnih stranica sudova”. Na predmetnim radionicama sudjelovali su predsjednici i glasnogovornici svih sudova u BiH, kao i međunarodni stručnjaci Sudbene administracije Švedske. Glavni cilj radionice bio je unaprijediti primjenu MAP-a, istaknuti važnost proaktivne komunikacije sudova s medijima i javnošću, zatim važnost informativnih i korisnički prilagođenih mrežnih stranica sudova, razmijeniti najbolje prakse i komunikacijske strategije sudova sa stručnjacima iz Švedske, te podstaknuti sudove na intenzivniju implementaciju MAP-a.

U suradnji s CEST-om FBiH i CEST-om RS-a održane su dvije radionice za predsjednike sudova, suce, tajnike, glasnogovornike i osoblje zaduženo za obavljanje poslova odnosa s javnošću, na temu „Suvremeno komuniciranje s javnošću”. Cilj radionica bio je upoznati sudionike s najnovijim tendencijama komuniciranja s javnošću, s posebnim osvrtom na suvremene karakteristike komuniciranja s javnošću, specifičnosti javnog komuniciranja, javne sfere i ispoljavanja javnog mnijenja.

Slike 9 i 10: Radionica „Suvremeno komuniciranje s javnošću”

Nadalje, s ciljem predstavljanja postignutih rezultata tijekom trogodišnje realizacije ICEA III projekta široj javnosti, VSTV BiH je u studenom 2024. godine održao Završnu konferenciju ICEA III projekta. Konferenciji su nazočili predstavnici diplomatskih misija u BiH, predstavnici međunarodnih organizacija, predstavnici pravosudnih institucija, mediji, kao i predstavnici Sudbene administracije Švedske i Švedske agencije za ovrhu, koji su dali značajan doprinos u realizaciji aktivnosti koje su rezultirale kvalitetnijim i učinkovitijim radom pravosudnih institucija. Kroz dvije panel rasprave predstavljeni su postignuti rezultati, između ostalog, unaprjeđenje poslovnih procesa u sudovima, ostvarena unaprjeđenja žalbenog parničnog i ovršnog postupka, unaprijeđena rodna ravnopravnost u bh. pravosuđu i položaj ranjivih

skupina u kontaktu s pravosuđem, kao i unaprjeđenje proaktivne komunikacije sudova s medijima i javnošću, te unaprjeđenje transparentnosti rada sudova u cjelini.

Slike 11 i 12: Završna konferencija ICEA III projekta



Nadalje, u suvremenom komunikacijskom okruženju sve je veći broj građana koji se informiraju putem društvenih mreža u odnosu na tradicionalne medije, zbog toga je izravna komunikacija između pravosuđa i građana ključna za jačanje transparentnosti, izgradnju povjerenja i sprječavanje širenja pristranih i netočnih informacija. U svezi s tim, VSTV BiH je uz potporu Glavne uprave Europskog povjerenstva za proširenje, putem Instrumenta za tehničku/savjetodavnu potporu i razmjenu informacija (TAIEX), kreirao dokument „Smjernice za korištenje društvenih mreža kao zvaničnih kanala komunikacije i korištenje od strane nositelja pravosudnih funkcija”. Dokumentom su obuhvaćena tri ključna područja: Društvene mreže kao zvanični kanali komunikacije pravosudnih institucija, Zakonodavni okvir i Društvene mreže i nositelji pravosudnih funkcija. Cilj dokumenta jeste pružiti potporu pravosudnim institucijama u svakodnevnom korištenju društvenih mreža kao zvaničnih komunikacijskih kanala. Dokument je predstavljen pravosudnoj zajednici i široj javnosti na konferenciji održanoj u lipnju 2024. godine.

Slike 13 i 14: TAIEX konferencija



U okviru projekta „Jačanje kapaciteta pravosuđa” (JCB projekt), kontinuirano su vršene aktivnosti usmjerene ka unaprjeđenju ključnih područja transparentnosti VSTV-a BiH u svrhu implementacije Komunikacijske strategije VSTV-a BiH. U suradnji sa Sudbenom administracijom Norveške i međunarodnim stručnjacima, održane su tri radionice na temu „Unaprjeđenje interne, eksterne i krizne komunikacije VSTV-a BiH”. Radionici su nazočili članovi VSTV-a BiH, predstavnici Kabineta Predsjedništva, predstavnici Tajništva, kao i rukovoditelji odjela Tajništva VSTV-a BiH. Svrha organiziranja predmetnih radionica bila je jačanje komunikacijskih praksi VSTV-a BiH, te identificiranje načina na koje komunikacija VSTV-a BiH može postati učinkovitija i na taj način doprinijeti postizanju ciljeva institucije, unaprjeđenju transparentnosti rada institucije, a samim tim i jačanju povjerenja građana u rad VSTV-a BiH.

Slike 15 i 16: Radionica „Unaprjeđenje interne, eksterne i krizne komunikacije VSTV-a BiH”

VSTV BiH i dalje će, u suradnji s međunarodnim partnerima, provoditi aktivnosti usmjerene ka pružanju potpore sudovima u jačanju njihovih kapaciteta za uspostavljanje proaktivne komunikacije s medijima i javnošću, kao i za unaprjeđenje transparentnosti sudbenog sustava u cjelini.

Poglavlje 2: AKTIVNOSTI NA UNAPRJEĐENJU RADA PRAVOSUĐA TIJEKOM 2024. GODINE

2.1 Unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada sudova

2.1.1 Regulatorna uloga VSTV-a BiH

Primjena standarda Europske mreže pravosudnih vijeća

VSTV BiH kontinuirano djeluje na jačanju stabilnog, neovisnog i učinkovitog pravosudnog sustava sukladno europskim standardima. Kao ključno regulatorno tijelo, VSTV BiH nastoji unaprijediti upravljačke kapacitete institucije, osiguravajući transparentnost, odgovornost i profesionalizam kako VSTV-a BiH, tako i cjelokupnog pravosuđa.

U kontekstu europskih integracija i daljnjeg unaprjeđenja pravosudne uprave, VSTV BiH je tijekom 2024. godine nastavio s primjenom standarda ENCJ-a. Kroz suradnju sa Sudbenom administracijom Norveške i Sudbenim vijećem Nizozemske, implementirani su reformski procesi usmjereni na jačanje najvažnijih nadležnosti Vijeća. Poseban fokus stavljen je na daljnju primjenu međunarodnih standarda u područjima imenovanja, napredovanja i upravljačkih kapaciteta VSTV-a BiH. Osim toga, VSTV BiH je kroz svoje regulatorne nadležnosti i u suradnji sa Sudbenom administracijom Norveške nastavio s radom na jačanju transparentnosti kako VSTV-a BiH, tako i cjelokupnog pravosuđa.

VSTV BiH je u prethodnom razdoblju aktivno sudjelovao u evaluacijama i izradi analitičkih izvješća ENCJ-a, uključujući prikupljanje i analizu podataka putem upitnika o neovisnosti, odgovornosti i kvaliteti pravosuđa. Na taj je način VSTV BiH imao priliku objektivno sagledati usklađenost pravosudnog sustava u BiH s europskim standardima, svoju ulogu regulatora pravosuđa, te kroz usporedbu s drugim pravosudnim sustavima identificirati ključna područja za unaprjeđenje.

Kao rezultat procesa eksterne revizije provedenog tijekom 2023. godine, VSTV BiH je u 2024. godini usvojio plan aktivnosti za provedbu preporuka iz Izvješća o eksternoj reviziji (Izvješće). Ovaj plan predstavlja strateški okvir za unaprjeđenje rada VSTV-a BiH sukladno europskim standardima i preporukama Povjerenstva za eksternu reviziju. Cilj je plana aktivnosti sustavna implementacija preporuka kako bi se unaprijedili integritet, odgovornost i učinkovitost VSTV-a BiH, ali i pravosuđa u cjelini, te osigurala učinkovita, dosljedna i transparentna provedba nadležnosti VSTV-a BiH kao regulatornog tijela. Njegovom realizacijom osigurava se jačanje upravljačkih kapaciteta VSTV-a BiH, povećanje povjerenja javnosti u pravosudni sustav i uspostava transparentnijih mehanizama odgovornosti.

Sukladno planu, VSTV BiH kontinuirano, na kvartalnoj razini, provodi procjenu stupnja ispunjenja preporuka iz Izvješća. Ta redovita evaluacija omogućuje pravovremeno prepoznavanje izazova u implementaciji i prilagođavanje aktivnosti kako bi se osigurala učinkovitost reformskih procesa. U implementaciji preporuka ključnu ulogu imaju stručnjaci Sudbene administracije Norveške i Sudbenog vijeća Nizozemske, koji pružaju savjetodavnu potporu i stručno vodstvo u primjeni predloženih mjera. Tijekom 2024. godine održavani su dijaloški sastanci između stručnjaka, Tajništva i rukovodstva VSTV-a BiH, s ciljem osiguravanja otvorene komunikacije, boljeg razumijevanja preporuka i zajedničkog definiranja koraka za njihovu uspješnu implementaciju.

VSTV BiH je i u 2024. godini ostao posvećen jačanju sustava imenovanja i napredovanja nositelja pravosudnih funkcija, osiguravajući da taj proces bude transparentan, objektivan i sukladan najvišim europskim standardima. U cilju ispunjenja tog cilja, VSTV BiH je, u suradnji sa stručnjakinjom Sudbene administracije Norveške, radio na unaprjeđenju kapaciteta Tajništva, s posebnim fokusom na optimizaciju procedura i jačanje institucionalnih mehanizama potpore tom ključnom segmentu rada.

Unaprjeđenje kapaciteta uključivalo je analizu postojećih procedura imenovanja, identifikaciju izazova u njihovoj primjeni te implementaciju preporučenih poboljšanja temeljenih na dobrim praksama norveškog modela pravosudne administracije. U tu svrhu, stručnjakinja Sudbene

administracije Norveške izradila je Izvješće s preporukama, čije će ispunjenje biti predmet rada VSTV-a BiH u narednom razdoblju. Provedba tih preporuka ima za cilj unaprjeđenje procesa imenovanja i napredovanja, osiguravajući izbor najkvalitetnijeg kadra sukladno načelima meritokracije, profesionalizma i integriteta.

Polazeći od činjenice da je povjerenje građana ključno za legitimitet pravosudnog sustava, kao i preporuka međunarodnih izvješća glede toga, VSTV BiH je i u 2024. godini nastavio s aktivnostima usmjerenim na povećanje transparentnosti kako vlastitog rada, tako i pravosudnih institucija.

U tom kontekstu, u 2024. godini pokrenut je proces završnog istraživanja zadovoljstva korisnika sudova, s ciljem usporedne analize u odnosu na istraživanje provedeno 2023. godine. Tim procesom omogućit će se objektivna procjena poboljšanja ili pogoršanja u odnosu na prethodno utvrđeno stanje pravosudnih usluga, te identifikacija ključnih područja koja zahtijevaju dodatna unaprjeđenja. Rezultati istraživanja poslužit će kao osnova za definiranje novih mjera usmjerenih na povećanje učinkovitosti sudova i jačanje povjerenja građana u pravosudni sustav.

O aktivnostima VSTV-a BiH usmjerenim ka unaprjeđenju komunikacijskih praksi i transparentnosti pravosudnih institucija, više informacija prikazano je u poglavlju 1 pod naslovom Transparentnost.

Proces strateškog planiranja u sudovima

Proces strateškog planiranja u pravosudnom sustavu, kao sveobuhvatan i strukturiran mehanizam planiranja i izvješćivanja, predstavlja osnovu za sustavni pristup jačanju kapaciteta pravosudnog sustava i unaprjeđenje svih procesa o čijoj uspješnosti ovisi sveukupna učinkovitost i kvaliteta pravosuđa.

VSTV BiH je 2020. godine inicirao strateško planiranje usvajanjem Naputka za strateško planiranje i izvješćivanje u sudovima u BiH. Taj proces, između ostalog, podrazumijeva i kontinuirani monitoring kreiranja strateških planova, godišnjih programa rada sudova i programa rada predsjednika sudova, kao i mehanizme izvješćivanja o provedbi navedenih strateških dokumenata.

Implementacijom strateških planova, predsjednici sudova mogu učinkovito raspodijeliti resurse, postaviti jasne ciljeve i pojednostaviti rad kako bi poboljšali ukupni učinak sudova. S obzirom na naglašen značaj predsjednika sudova, izrađen je novi obrazac za procjenu programa rada kandidata za predsjednike sudova. Obrazac je razvijen kako bi pružio sažet uvid u kvalitetu programa rada i usklađenost programa sa strateškim ciljevima VSTV-a BiH.

Aktivnost praćenja realizacije navedenih programa rada nužna je kako bi se osiguralo da predsjednici sudova teže ka ispunjavanju svojih programa rada, a sve kako bi se u konačnici unaprijedio postupak imenovanja sudaca, budući da VSTV BiH dodjeljuje mandat imenovanim predsjednicima sudova, pored ostalog, na temelju prezentiranih programa rada, koji predstavljaju obvezu i okvir za daljnje rukovođenje konkretnom pravosudnom institucijom.

Kako bi se podigla razina razumijevanja samog procesa strateškog planiranja od strane predsjednika sudova i drugog relevantnog sudbenog osoblja, održana je regionalna radionica na temu procesa strateškog planiranja. Cilj je radionice bio ukazati na nedostatke u procesu koji su uočeni kroz analize dostavljenih izvješća o realizaciji strateških planova sudova, kao i izvješća o provedbi programa rada predsjednika sudova. Također, predstavljene su slabosti i dobre prakse uočene u samom procesu strateškog planiranja.

Slike 17 i 18: Radionica „Proces strateškog planiranja i izvješćivanja u sudovima”

Kako bi se unaprijedio sustav evaluacija programa rada predsjednika sudova i ojačali kapaciteti upravljanja institucijom, VSTV BiH je angažirao stručnjaka koji je sačinio Naputak za procjenu programa rada predsjednika sudova, što će u konačnici doprinijeti jačanju kapaciteta VSTV-a BiH u procesu razmatranja i procjenjivanja programa rada kandidata.

U suradnji s predsjednicima i tajnicima Općinskog suda u Zenici, Općinskog suda u Livnu i Osnovnog suda u Bijeljini sačinjene su kratke pozitivne priče o tome kako je strateško planiranje unaprijedilo rad predmetnih sudova. Tijekom studenog 2024. godine pozitivne priče su objavljene na mrežnoj stranici VSTV-a BiH, a zatim na društvenim mrežama *Facebooku* i *LinkedInu*. Objavljivanje pozitivnih priča o strateškom planiranju u sudovima imalo je za cilj širenje i promidžbu dobrih praksi, povećanje transparentnosti, izgradnju povjerenja građana, te poticanje drugih sudova da unaprijede ovaj segment svojeg rada.

Unaprjeđenje sustava financiranja sudova u BiH

Za učinkovit, kvalitetan i transparentan rad pravosudnih institucija ključno je postojanje adekvatnih financijskih sredstava. U svezi s tim, u okviru nadležnosti propisanih zakonom, VSTV BiH sudjeluje u procesu izrade godišnjih proračuna za sudove i tužiteljstva, te se zalaže za kontinuirano financiranje svih sudova i tužiteljstava u BiH.

VSTV BiH je tijekom 2024. godine provodio niz aktivnosti koje se odnose kako na jačanje suradnje s pravosudnim institucijama, tijelima izvršne i zakonodavne vlasti, tako i jačanje internih kapaciteta i uloge VSTV-a BiH kao regulatornog tijela.

Polazeći od osnovnih parametara nužnih za projekciju i praćenje traženih odnosno odobrenih proračunskih sredstava sudova, VSTV BiH je tijekom 2024. godine pustio u rad softver Modul za upravljanje proračunima sudova, a koji će primjenom od 2025. godine omogućiti prevazilaženje tehničkih problema, odnosno manualne kalkulacije i razmjene velikog broja podataka između sudova i VSTV-a BiH. U svrhu prezentacije Modula za upravljanje proračunima održane su dvije radionice, u Banjoj Luci i Sarajevu, na kojima su sudjelovali predstavnici odjela za računovodstvo sudova ili drugi uposlenici angažirani na tim poslovima u sudovima.

Slika 19: Prezentacija Modula za upravljanje proračunima

Slijedom identificiranih problema s kojima su se susretali sudovi tijekom 2024. godine, a koji se odnose na osiguranje optimalnih proračunskih sredstava, VSTV BiH je pristupio suradnji s

predstavnicima relevantnih ministarstava financija i ministarstava pravde, a u svrhu pregovora o nužnosti osiguranja optimalnih proračunskih sredstava za potrebe neometanog funkcioniranja sudova. Bitno je napomenuti da je tim VSTV-a BiH, zajedno s predstavnicima sudova, naišao na veliko razumijevanje tijela izvršne vlasti o potrebi osiguranja optimalnih proračunskih sredstava za funkcioniranje sudova.

S obzirom na to da su navedeni sastanci održani kao *ad hoc* aktivnosti, upravo iz tih razloga VSTV BiH nastoji uvesti sustavan pristup proračunskom planiranju sudova i kontinuiranoj međusobnoj suradnji svih sudionika u postupku.

U svezi s tim, VSTV BiH je u okviru aktivnosti JCB projekta odabrao četiri ciljna suda s kojima radi na jačanju internih kapaciteta sudova, kao i jačanju međuinstitucionalne suradnje nužne za planiranje i zagovaranje optimalnih finansijskih sredstava, jer jedino zajednički pristup problemu može polučiti željene rezultate.

VSTV BiH je u studenom i prosincu organizirao i sastanke s predstavnicima sindikalnih organizacija koje zastupaju prava uposlenih namještenika i državnih službenika uposlenih u pravosudnim institucijama, kao i sastanke s predstavnicima izvršne vlasti na kojima se razgovaralo o unaprjeđenju radno-pravnog statusa ove kategorije uposlenika.

Slika 20: Sastanak s predstavnicima izvršne vlasti



Posvećenost implementaciji navedenih aktivnosti, pored relevantnih odjela Tajništva VSTV-a BiH, nužno povlači i aktivno sudjelovanje rukovodstva Tajništva VSTV-a BiH, kao i članova VSTV-a BiH u procesima pregovora s tijelima izvršne i zakonodavne vlasti.

Provedene aktivnosti tijekom 2024. godine ukazale su na visok stupanj posvećenosti navedenoj problematici, te podizanje svijesti o značaju navedene teme i značaju uloge VSTV-a BiH kao regulatornog tijela u navedenom procesu.

Pružanje potpore sudovima u realizaciji kapitalnih investicija

S ciljem strateškog planiranja dugoročnih kapitalnih ulaganja u pravosudne institucije u BiH, VSTV BiH je sačinio detaljnu analizu stanja pravosudnih zgrada, posebice u svezi s fizičkim i tehničkim uvjetima koji su nužni za učinkovit rad sudova i tužiteljstava. Također, kako bi se pravosudnim institucijama pružile detaljne smjernice za planiranje kapitalnih ulaganja, VSTV BiH je izradio i Priručnik za izradu programa tekućeg i investicijskog održavanja pravosudnih zgrada kao i smjernice za projektiranje pravosudnih zgrada. U cilju stvaranja boljih radnih uvjeta u sudbenim zgradama kroz tekuće i investicijsko održavanje zgrada, VSTV BiH je, sukladno nadležnostima i stečenom dugogodišnjem iskustvu glede unaprjeđenja radnih uvjeta u pravosudnim institucijama u BiH, aktivno pružao savjetodavnu potporu pravosudnim

institucijama vezano za pripremu projektne dokumentacije i realizaciju kapitalnih ulaganja u nekoliko pravosudnih institucija.

Ponajprije, Vlada Srednjobosanskog kantona (Vlada SBK) je u suradnji s VSTV-om BiH pokrenula aktivnosti na izmještanju Kantonalnog suda u Novom Travniku na novu lokaciju, s obzirom na to da postojeća zgrada u kojoj je sud smješten nije namjenski građena niti zadovoljava potrebe suda. Nakon što je izabrana lokacija, na temelju smjernica za projektiranje sudbenih zgrada i pružene savjetodavne potpore VSTV-a BiH, izrađen je idejni projekt nove zgrade suda, koja je uvrštena u Regulacijski plan Grada Novog Travnika. Nakon što Vlada SBK kupi zemljište, za što su osigurana financijska sredstva u proračunu za 2025. godinu, pristupit će se izradi glavnog projekta.

Također, na zahtjev Vlade SBK, VSTV BiH je pružio potrebnu savjetodavnu potporu u procesu izrade projektne dokumentacije za izgradnju zgrade u Vitezu u kojoj će biti smješteno Odjeljenje Općinskog suda u Travniku. Time su stvoreni uvjeti za provedbu tenderske procedure za izgradnju zgrade, za što je Vlada SBK osigurala novčana sredstva. Radovi su započeti sredinom 2024. godine, a završetak se očekuje u 2025. godini.

Slike 21 i 22: Izradnja zgrade u Vitezu u kojoj će biti smješteno Odjeljenje Općinskog suda u Travniku



S obzirom na to da je Općinski sud u Cazinu smješten u zgradi koja ne zadovoljava potrebe suda, VSTV BiH je pružio savjetodavnu potporu sudu i izradio projektni zadatak za nadogradnju kata na postojećoj zgradi. Općinski sud u Cazinu ishodio je Odobrenje za građenje čime su stvoreni uvjeti za provedbu tenderske procedure za izvođenje radova, za što je Vlada Unsko-sanskog kantona osigurala novčana sredstva. Provedba tenderske procedure i izvođenje radova očekuju se u 2025. godini. Tijekom izvođenja radova, VSTV BiH će aktivno sudjelovati te pružiti savjetodavnu potporu u cilju uspješne realizacije projekta.

Općinski sud u Kaknju smješten je u zgradi izgrađenoj namjenski za potrebe suda 60-ih godina prošlog stoljeća. S obzirom na to da su elektroinstalacije zgrade suda bile u izvornom stanju, bila je potrebna rekonstrukcija elektroenergetske mreže. Tijekom 2024. godine Općinski sud u Kaknju je uz savjetodavnu i tehničku potporu VSTV-a BiH izradio glavni projekt rekonstrukcije elektroenergetske mreže zgrade suda, a proračunskim sredstvima Vlade Zeničko-dobojskog kantona financirani su radovi, koji su završeni u listopadu 2024. godine. Također, izvršena je rekonstrukcija kompletne LAN mreže u zgradi, nabava računalne opreme, nabava i ugradnja protupožarnog alarmnog sustava, nabava i ugradnja alarmnih protuprovalnih i videonadzornih sustava, te nabava i ugradnja sigurnosnih folija na prozorima.

Slike 23 i 24: Rekonstrukcija elektroenergetske mreže u zgradi Općinskog suda u Kaknju

U cilju unaprjeđenja radnih uvjeta Općinskog suda u Lukavcu u proteklom razdoblju realizirane su aktivnosti na odabiru i kupnji parcele za izgradnju nove zgrade suda. Poštujući smjernice za projektiranje sudbenih zgrada, uz savjetodavnu potporu VSTV-a BiH, izrađena je projektna dokumentacija, ishodovano je Odobrenje za građenje, te se pristupilo provedbi procesa javnih nabava za odabir izvođača radova. Također, formirano je radno tijelo s predstavnicima VSTV-a BiH, koje će aktivno pratiti realizaciju projekta izgradnje nove zgrade Općinskog suda u Lukavcu.

Slika 25: Radni sastanak s predstavnicima Općinskog suda u Lukavcu

Nadalje, zbog nužnosti formiranja Općinskog suda u Tomislavgradu za područje općina Tomislavgrad i Kupres, Vlada Kantona 10 pokrenula je inicijativu za stvaranje potrebnih radnih uvjeta za početak rada predmetnog suda. U cilju sagledavanja aktivnosti koje je bilo nužno poduzeti, Vlada Kantona 10 pozvala je VSTV BiH da pruži savjetodavnu potporu u ovom procesu. Tako je VSTV BiH pružio potporu u izradi projektne dokumentacije s aspekta funkcionalne organizacije i opremanja nove zgrade suda uredskim namještajem i potrebnom IKT opremom. Vlada je angažirala projektantsku kuću, te uz savjetodavnu potporu VSTV-a BiH finalizirala izradu projektne dokumentacije za rekonstrukciju zgrade suda. Tijekom 2024. godine Vlada Kantona 10 provela je postupak javne nabave za izvođenje radova, te započela s izvođenjem radova na rekonstrukciji zgrade. Okončanje radova očekuje se početkom ožujka 2025. godine.

Nakon što je VSTV BiH u proteklom razdoblju ishodovao Odobrenje za građenje i rekonstrukciju bivšeg Kazneno-popravnog zavoda Miljacka za potrebe proširenja Kantonalnog suda u Sarajevu i Općinskog suda u Sarajevu, finansijskom potporom projekta „EU potpora reformama pravosuđa u BiH” – IPA 2019, odabrani su izvođač radova i nadzor građenja, te su u prosincu 2023. godine započeli radovi na rekonstrukciji navedenog prostora.

Radovi na rekonstrukciji odvijali su se tijekom 2024. godine, a privremeno su bili obustavljeni zbog potrebe ishođenja Odobrenja za građenje tople veze – pasarele i dozvole za sanaciju krovne konstrukcije, koja je oštećena u požaru 2023. godine. VSTV BiH je koordinirao aktivnosti izmjene i dopune projektne dokumentacije u cilju ishodovanja potrebnih dozvola. Nakon što je Ministarstvo pravde i uprave Kantona Sarajevo ishodilo potrebne dozvole, krajem 2024. godine, nastavljeni su radovi na rekonstrukciji. Završetak radova očekuje se u 2025. godini. VSTV BiH će nastaviti pružati savjetodavnu potporu i koordinirati aktivnosti sudionika u projektu u cilju uspješne realizacije projekta.

Slike 26 i 27: Sanacija krovne konstrukcije dijela zgrade Palače pravde, oštećene u požaru 2023. godine



Imajući u vidu nužnost uspostavljanja Posebnog odjela Vrhovnog suda FBiH i Federalnog tužiteljstva FBiH, VSTV BiH kontinuirano provodi aktivnosti usmjerene ka pružanju tehničke potpore za osiguranje smještaja i opremanje predmetnih odjela. Nakon što je Vlada FBiH osigurala lokaciju, VSTV BiH je, sudjelovanjem u Radnoj skupini za implementaciju Zakona o suzbijanju korupcije i organiziranog kriminala, pružao stručnu potporu pri izradi idejnog rješenja smještaja oba odjela sukladno trenutačno raspoloživom prostoru i prema potrebama posebnih odjela za opremanje uredskim namještajem.

Izgradnja inkluzivnog i pristupačnog pravosuđa u BiH

Izgradnja pravosuđa, koje je osjetljivo na izazove s kojima se suočavaju ranjive skupine, ključna je za osiguranje jednakog pristupa pravdi i unaprjeđenje rodne ravnopravnosti. Kroz prilagođavanje procesa u pravosudnim institucijama, jačanje institucionalnih kapaciteta i osiguranje adekvatne potpore, pravosudni sustav može učinkovitije odgovoriti na potrebe osoba koje se suočavaju s diskriminacijom, rodno utemeljenim nasiljem i drugim oblicima nejednakosti. Time se ne samo poboljšava pristup pravdi, već se doprinosi i izgradnji pravednijeg i inkluzivnijeg društva.

Upravo je izgradnja ravnopravnijeg društva jedan od ciljeva koji VSTV BiH nastoji postići kroz implementaciju Strategije za unaprjeđenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH (Strategija).

Monitoring primjene Strategije, koji je proveden za razdoblje 2022.–2024. godina, ukazao je na status ispunjenja strateških ciljeva postavljenih ovim dokumentom.

Utvrđeno je da je 8% svih uposlenika u pravosuđu BiH bilo involvirano u proces izrade akcijskih planova za implementaciju Strategije, dok je 36% svih uposlenika u pravosuđu BiH bilo involvirano u proces implementacije akcijskih planova. Dodatno, utvrđeno je da su na implementaciji Strategije većinom radile žene i uposlenici koji ne spadaju u kategoriju nositelja pravosudnih funkcija. Od početka primjene Strategije, pravosudne institucije su provele ukupno 1.028 aktivnosti, pritom je najveći broj aktivnosti usmjeren na realizaciju strateškog cilja br. 1 (prioritiziranje unaprjeđenja znanja i razine svijesti o rodnoj ravnopravnosti unutar

pravosudnih institucija), a najmanji na realizaciju strateškog cilja br. 4 (percepcija korisnika pravosuđa da su pravosudne institucije utemeljene na načelima rodne ravnopravnosti, te visoka razina povjerenja u pravosuđe).

Kada je riječ o poteškoćama/rizicima, 50% pravosudnih institucija istaknulo je određene izazove tijekom implementacije Strategije (nezainteresiranost i otpor uposlenika prema tim temama, postojanje predrasuda i stereotipa, nedostatak financijskih sredstava i nedostatak kadrova, visok stupanj fluktuacije uposlenika i sl.).

Manji je dio istaknutih izazova prevaziđen, dok su u odnosu na preostale neprevaziđene poteškoće pravosudne institucije izvijestile da ih namjeravaju prevladati provedbom promidžbenih aktivnosti i organizacijom edukacija, zajedničkom provedbom aktivnosti s organizacijama civilnog društva, boljim raspoređivanjem poslova među uposlenicima i sl.

Kada je riječ o primjerima dobre prakse, dio je pravosudnih institucija identificirao takve primjere tijekom implementacije Strategije, među kojima su:

- Uspostavljanje suradnje s organizacijama civilnog društva i centrima za socijalni rad, ponajprije kroz angažman organizacija/centara za edukaciju osoblja pravosudnih institucija, kao najčešće istaknut primjer dobre prakse
- Izbor visokomotiviranih i angažiranih osoba u radne skupine, koje su formirane u institucijama s ciljem provedbe Strategije
- Unaprijeđenje komunikacije između pravosudne institucije i korisnika pravosuđa, kao i suradnja s lokalnim medijima
- Jačanje brige i solidarnosti unutar kolektiva pravosudnih institucija
- Uspostavljanje prakse praćenja značajnih predmeta iz ovog područja
- Aktivno sudjelovanje uposlenika pravosudnih institucija u forumima koji se bave rodnom ravnopravnošću.

Monitoring primjene Strategije rezultirao je preporukama za pravosudne institucije, sve s ciljem prevazilaženja izazova u razumijevanju, planiranju i implementaciji aktivnosti *gender mainstreaminga*.

U okviru ICEA III, VSTV BiH je, u suradnji sa švedskim stručnjacima, pružio potporu određenom broju pravosudnih institucija u procesu realizacije akcijskih planova za implementaciju Strategije.

U okviru navedene potpore, u listopadu 2024. godine, realiziran je posjet predstavnika VSTV-a BiH i švedskih stručnjaka Općinskom sudu u Travniku, Vrhovnom sudu FBiH, Okružnom javnom tužiteljstvu Istočno Sarajevo, Kantonalnom sudu u Zenici i Kantonalnom tužiteljstvu Zeničko-dobojskog kantona, tijekom kojeg se razgovaralo o provedenim i planiranim aktivnostima, kao i poteškoćama i izazovima s kojima se institucije susreću.

Slike 28 i 29: Sastanci VSTV-a BiH s ciljnim sudovima



Bitno je napomenuti i da je VSTV BiH, u protekle dvije godine, aktivno radio na jačanju svojih internih kapaciteta za integraciju rodne ravnopravnosti i to kroz projekt „Pečat rodne jednakosti

za javne institucije u BiH", koji je dio globalnog programa za ravnopravnost spolova Razvojnog programa Ujedinjenih naroda (UNDP) u BiH. U svezi s tim, 2024. godine, VSTV-u BiH je dodijeljen Srebrni pečat rodne ravnopravnosti za javne institucije, što ga čini prvom institucijom u Europi i regiji s ovim prestižnim priznanjem. Ta nagrada potvrđuje liderstvo VSTV-a BiH u promicanju rodne ravnopravnosti i osnaživanju žena unutar pravosudnog sektora.

Tijekom 2024. godine VSTV BiH je intenzivirao napore i na izgradnji kapaciteta pravosudnih institucija, s ciljem unaprjeđenja položaja ranjivih skupina u kontaktu s pravosuđem.

Tako je unaprjeđenje vještina ispitivanja svjedoka – pripadnika ranjivih skupina u okviru istražnog i sudbenog postupka, bilo u fokusu seminara „Pripadnici ranjivih skupina kao svjedoci u postupku”, namijenjenog nositeljima pravosudnih funkcija.

Sudionici seminara imali su priliku upoznati se s osnovnim vještinama komunikacije i njihovoj primjeni u istražnom i sudbenom postupku, osnovnim tehnikama komunikacije u radu tužitelja i sudaca, te vještinama komunikacije u situacijama intenzivnih osjećanja. Osim toga, razgovaralo se o načinima ispitivanja svjedoka u okviru istražnog i sudbenog postupka, te načinima motiviranja tih kategorija svjedoka za svjedočenje.

Slike 30 i 31: Seminar „Pripadnici ranjivih skupina kao svjedoci u postupku”



Jačanje potpore žrtvama rodno utemeljenog nasilja bio je cilj dvodnevne obuke pod nazivom „Komunikacija sa žrtvama rodno utemeljenog nasilja u istražnom i sudbenom postupku”. Cilj obuke bio je osnaživanje osoblja pravosudnih institucija za prepoznavanje specifičnih potreba žrtava rodno utemeljenog nasilja, sprječavanje sekundarne viktimizacije, te unaprjeđenje vještina komunikacije sa žrtvama.

Po sada već ustaljenoj praksi, VSTV BiH se i ove godine pridružio Međunarodnoj kampanji „16 dana aktivizma protiv rodno utemeljenog nasilja”, organizirao je obuku za imenovane savjetnike i savjetnice za prevenciju seksualnog i rodno utemeljenog uznemiravanja u pravosudnim institucijama u BiH, te je povodom međunarodnih dana značajnih za ranjive skupine izdao prigodna saopćenja za javnost, kojima se pridružio naporima državnih institucija i nevladinog sektora usmjerenim na osiguranje pristupa pravdi za sve osobe bez diskriminacije.

Na prijedlog VSTV-a BiH, entitetski CEST-ovi su, također, u programe obuke i stručnog usavršavanja centara za 2025. godinu uvrstili i odgovarajuće seminare/radionice na temu prava ranjivih skupina.

2.1.2 Unaprjeđenje rada sudova

Reorganizacija poslovnih procesa u sudovima: Primjena suvremenih modela poslovanja

VSTV BiH kontinuirano radi na unaprjeđenju učinkovitosti i kvalitete pravosudnog sustava, usklađujući svoje aktivnosti s europskim standardima i očekivanjima građana. U okviru strateških reformi, poseban naglasak stavljen je na reorganizaciju poslovnih procesa u

sudovima s ciljem optimizacije rada i jačanja kapaciteta nesudbenog osoblja, čime se izravno doprinosi bržem i kvalitetnijem rješavanju sudbenih predmeta.

Tijekom 2024. godine, u partnerstvu sa Sudbenom administracijom Švedske i švedskim sudovima, VSTV BiH nastavio je pružati potporu pilot-sudovima u primjeni inovativnih modela rada. Te reforme uključuju učinkovitiju raspodjelu radnih zadataka, pri čemu se administrativni poslovi delegiraju sa sudaca na nesudbeno osoblje, optimizirajući rad sudova i povećavajući produktivnost. Zahvaljujući tom procesu, pilot-sudovi unaprijedili su pristup pravdi, ubrzali sudbene postupke i poboljšali kvalitetu odluka, što bi u konačnici trebalo doprinijeti povećanju zadovoljstva stranaka u postupku, te jačanju povjerenja javnosti u pravosudni sustav.

Kao ključni segment ove reformske aktivnosti, posebna pozornost posvećena je stručnom usavršavanju i profesionalizaciji daktilografa/sudbenih asistenata i vježbenika. Tijekom 2024. godine održane su po dvije obuke temeljene na unaprijeđenim kurikulumima, prilagođenima novom modelu rada, s ciljem sustavne edukacije i razvoja vještina vježbenika i daktilografa/sudbenih asistenata sukladno zahtjevima inoviranog modela rada.

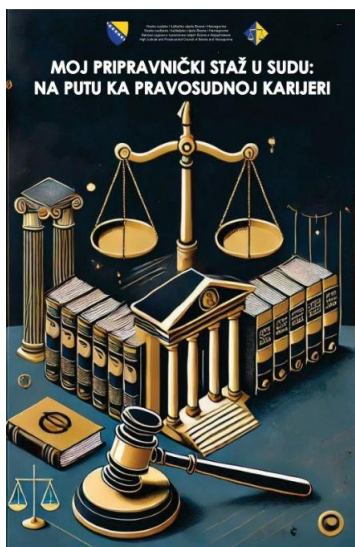
Slike 32 i 33: Obuka za vježbenike u sudovima



VSTV BiH je osigurao da se kurikulum obuke za vježbenike uvrsti u godišnji program rada CEST-a FBiH i CEST-a RS za 2025. godinu, čiju će realizaciju nastaviti podržavati.

Tijekom implementacije aktivnosti, kao jedan od ključnih izazova prepoznat je nedostatak vježbenika u sudovima u BiH. Takva situacija dovodi do postupnog nestanka vježbeničke prakse, čime se gubi osnovni izvor budućeg pravosudnog kadra nužnog za očuvanje kontinuiteta i unaprjeđenje pravosudnog sustava. Kao odgovor na taj izazov, prepoznata je potreba za promicanjem vježbeničkog staža, te je izrađena brošura „Moj pripravnički staž: na putu ka pravosudnoj karijeri“ kao alat koji ima za cilj motivirati studente da se odluče za vježbenički staž u sudovima i pružiti im potporu tijekom tog procesa.

Slika 34: Brošura „Moj pripravnički staž u sudu: Na putu ka pravosudnoj karijeri“



Kako je novi model rada u 18 prvostupanjskih ciljnih sudova, u kojima je implementiran, pokazao učinkovitost u unaprjeđenju učinkovitosti, kvalitete i produktivnosti rada sudova, pokrenut je proces njegovog širenja na druge sudove, čime se osigurava kontinuitet reformi i unaprjeđenje pravosudnog sustava na široj razini. Ključni je element ovog procesa mentorski sustav, u okviru kojeg su sudovi koji su uspješno prošli proces reorganizacije preuzeli ulogu mentora.

Sukladno tome, sudovi koji su preuzeli mentorsku ulogu, uz potporu VSTV-a BiH, vodit će proces uvođenja inoviranog načina rada i pružati smjernice sudovima koji tek započinju njegovu implementaciju. Na taj način omogućit će se dugoročna održivost tih aktivnosti.

S ciljem osiguranja učinkovitijeg i sustavnijeg procesa diseminacije, ukazala se potreba za formalizacijom ovog procesa. Kao odgovor na taj izazov, izrađena je publikacija „Kompilacija materijala: Reorganizacija poslovnih procesa u sudovima“, koja služi kao sveobuhvatan vodič za implementaciju reformi. Ovaj dokument sadrži praktične alate, smjernice i primjere iz prakse, omogućujući sudovima da prilagode novi model rada svojim specifičnim potrebama i izazovima. Kompilacija materijala osigurava dosljednu i pravilnu primjenu inoviranog modela rada, pružajući sudovima jasan okvir za optimizaciju poslovnih procesa, unaprjeđenje organizacije rada i jačanje kapaciteta nesudbenog osoblja, što doprinosi osiguranju održivosti uspostavljenog načina rada.

Slika 35: Kompilacija materijala „Reorganizacija poslovnih procesa u sudovima“



Za uspješnu i održivu primjenu inoviranog modela rada u svim sudovima ključna je potpora zakonodavne i izvršne vlasti. Izvršna vlast ima ključnu ulogu u osiguravanju nužnih resursa za provedbu reformi, uključujući proračunsku potporu za edukaciju nesudbenog osoblja, tehničku modernizaciju sudova i odgovarajuće kadrovsko popunjavanje nesudbenog osoblja. Posebno je važno adresirati problem nepostojanja sustavnog financiranja vježbeničkog staža, koji predstavlja ozbiljan izazov za budući razvoj pravosudnog kadra.

Primjena standarda učinkovitosti i kvalitete u sudbenim postupcima

VSTV BiH je i tijekom 2024. godine nastavio provoditi aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje kvalitete rada kaznenih i građanskih odjela sudova. Glede unaprjeđenja rada kaznenih odjela, VSTV BiH je u okviru JCB projekta uspostavio suradnju s prvostupanjskim i drugostupanjskim sudovima u Sarajevu, Zenici i Bijeljini kao i s ciljnim kantonalnim, okružnim tužiteljstvima i regionalnim udrugama odvjetnika. Profesionalni dijalog ranije iniciran putem strukturiranih sastanaka između predstavnika sudova, tužiteljstva i odvjetništva rezultirao je konkretnim napretkom. Unutar okvira projekta, suci su, zajedno s tužiteljstvom i odvjetništvom, blisko surađivali na identificiranju standarda kvalitete i razvoju instrumenata za njihovu implementaciju. Jedan od osnovnih standarda kvalitete je proceduralna disciplina u

postupcima, na čijem se održavanju inzistira. U većini sudova postignuti su značajni rezultati, te su sudovi usvojili i počeli koristiti sljedeće instrumente:

- Memorandum o razumijevanju između sudova, tužiteljstva i odvjetništva o strukturalnoj suradnji na pitanjima upravljanja i organizacije kaznenih postupaka, uz poštivanje neovisnosti i položaja svih ugovornih strana;
- Kontrolna lista o proceduralnoj disciplini (pretpretresno ročište); koju popunjavaju tužitelj i branitelj u svakom pojedinom slučaju;
- Smjernice/protokol za upravljanje kaznenim postupcima, s tumačenjem određenih odredbi Zakona o kaznenom postupku koje su ključne za proceduralnu disciplinu i učinkovit postupak.

Međunarodni stručnjaci, suci iz Nizozemske i Norveške pružali su i u ovom razdoblju savjetodavnu potporu ciljanim sudovima/odjelima i partnerima projekta. Organizirano je ukupno 5 posjeta međunarodnog ekspertnog tima i tijekom njih veliki broj sastanaka između različitih partnera na projektu.

Slike 36 i 37: Sastanci na temu unaprjeđenja kaznenog postupka



Fokus projektnih aktivnosti i rasprave tijekom 2024. godine bio je na razmatranju mogućnosti za korjenitu promjenu u načinu planiranja, organizacije i provedbe kaznenih postupaka. Preciznije, sukladno nalazima relevantnih međunarodnih izvješća u području kaznenog sudovanja, poduzete su aktivnosti na uvođenju centraliziranog načina zakazivanja kaznenih suđenja i koncentracije sudbenog postupka u svakom pojedinom predmetu. U odnosu na postojeći sustav rada, to bi značilo da se ročišta unutar jednog glavnog pretresa zakazuju u što kraćim vremenskim intervalima (optimalno unutar roka od 7 dana), da pojedina ročišta traju dulje i da se na njima izvodi što veći broj dokaza. Takav bi način rada značajno utjecao na ukupno vrijeme trajanja kaznenih postupaka, iako je VSTV BiH svojim dosadašnjim aktivnostima na tom polju postigao već zapažene rezultate. Sukladno navedenom, ciljni sudovi poduzeli su prve mjere na koncentraciji suđenja, a prvi učinci, rezultati i utjecaj na ukupnu organizaciju rada kaznenih odjela bit će analizirani u predstojećem razdoblju. Međunarodni ekspertni tim i predstavnici VSTV-a BiH vrše kontinuiran monitoring nad suđenjima u kaznenom postupku i statističkim podacima o vođenju postupaka.

S dosezanjem konkretnih rezultata, projekt je proširen na sve prvostupanjske sudove Zeničko-dobojskog kantona i regije Bijeljina, koji su iskazali proaktivnost i želju da projektne mjere primijene u svojem radu.

Također, u okviru projekta ostvarena je suradnja s Vrhovnim sudom Federacije BiH, s obzirom na nezaobilaznu ulogu vrhovnih sudova u provedbi aktivnosti na unaprjeđenju sustava kaznenog pravosuđa. Suradnja s Vrhovnim sudom Republike Srpske planirana je za 2025. godinu.

Nadalje, imajući u vidu da su brojna međunarodna izvješća, kao i kontinuirani monitoring koji VSTV BiH provodi, ukazali na nedostatke u procesuiranju predmeta organiziranog kriminala i korupcije, VSTV BiH je osobitu pozornost posvetio unaprjeđenju učinkovitosti pravosudnog sustava u procesuiranju navedenih predmeta.

VSTV BiH je započeo s provedbom Akcijskog plana za provedbu preporuka za jačanje regulatorne uloge VSTV-a BiH na polju procesuiranja predmeta organiziranog kriminala i

korupcije. Set preporuka također ima za krajnji cilj otklanjanje identificiranih nedostataka i usklađivanje rada VSTV-a BiH s europskim standardima.

Radi kreiranja pretpostavki za učinkovitije i kvalitetnije rješavanje predmeta organiziranog kriminala i korupcije i potrebe da se jasno definiraju i planiraju aktivnosti koje će svaki od predsjednika sudova poduzeti na ovom polju, revidirani su obrasci Programa rada za kandidate za predsjednike sudova, kako bi sadržavali obvezno poglavlje „Prijedlog mjera i rezultata koje kandidat namjerava ostvariti u svrhu unaprjeđenja rješavanja predmeta organiziranog kriminala i korupcije”.

Nadalje, s ciljem educiranja i unaprjeđenja vještina nositelja pravosudnih funkcija u procesuiranju predmeta organiziranog kriminala i korupcije, započet je proces kreiranja modula za obuku na temu učinkovitijeg procesuiranja predmeta organiziranog kriminala i korupcije. Cilj obuka koje će se provoditi na temelju tih modula jeste sucima koji odlučuju u tim predmetima ponuditi jasna i strukturirana teorijska i praktična znanja glede učinkovitog vođenja tih postupaka. Modul će biti završen početkom 2025. godine.

VSTV BiH će, u okviru svojih nadležnosti, nastaviti s provedbom aktivnosti s ciljem učinkovitijeg procesuiranja organiziranog kriminala i korupcije.

Aktivnosti na primjeni standarda učinkovitosti i kvalitete u parničnim postupcima koje VSTV BiH poduzima dugi niz godina ušle su u fazu održivosti. Naime, nakon iznimno produktivne suradnje koja je u 2023. godini ostvarena s Građanskim odjelom Vrhovnog suda Federacije BiH, VSTV BiH je, sa sucima tog suda, uspostavio praksu analize postupanja općinskih i kantonalnih sudova koja se vrši na godišnjoj razini.

Analiza obuhvaća primjenu ranije definiranih standarda učinkovitosti i kvalitete kao što su: postojanje profesionalnog dijaloga između prvostupanjskog i nadležnog drugostupanjskog suda, proceduralna disciplina s posebnim fokusom na broj odgođenih i odloženih ročišta u predmetu, primjena smjernica za postupanje u parničnom postupku, usuglašenost sudbene prakse, korištenje mehanizama tzv. pilot predmeta. VSTV BiH je u 2024. godini proveo drugu po redu analizu prikupivši podatke od svih općinskih i kantonalnih sudova u Federaciji BiH. Nakon toga, uz nazočnost predstavnika VSTV-a BiH, održana je serija sastanaka između predstavnika Građanskog odjela Vrhovnog suda Federacije BiH i sudaca kantonalnih sudova, kako bi se prodiskutiralo postupanje sudova unutar jednog kantona i usvojili relevantni zaključci. Kantonalni sudovi su upućeni da održavaju kontinuirane sastanke s predstavnicima općinskih sudova iz svoje nadležnosti i na tim sastancima tematiziraju navedena pitanja. Na taj je način zaokružen sustav vertikalnog dijaloga svih sudbenih instancija u Federaciji BiH, koji je suštinski usmjeren na učinkovitost i kvalitetu.

Te su aktivnosti provedene uz potporu JCB projekta, a u 2025. godini uslijedit će istovrsne aktivnosti u sudovima u Republici Srpskoj i Brčko distriktu BiH.

Slike 38 i 39: Sastanak sudaca Građanskog odjela Vrhovnog suda FBiH i sudaca kantonalnih sudova u Sarajevu i Goraždu



Kako bi se rad sudova mogao unaprijediti nužno je uspostaviti jedinstvene načine praćenja rada sudova. Razvijeni indikatori učinkovitosti sudova predstavljaju novi način praćenja rada sudova koji je od višestrukog značaja kako za sudove, tako i za VSTV BiH kao regulatorno tijelo koje nadzire rad pravosuđa u BiH.

Zahvaljujući uvođenju indikatora učinkovitosti, VSTV BiH prvi put na jedinstven način mjeri radni učinak sudova, uzimajući u obzir skup podataka čiji se rezultati analiziraju i međusobno povezuju, a za razliku od dosadašnjeg pristupa mjerenja rezultata rada koji nije mogao doći do jedinstvene ocjene rezultata rada suda zbog odvojenog praćenja svakog pojedinačnog pokazatelja.

Indikatori učinkovitosti koje je usvojio VSTV BiH podrazumijevaju 8 pokazatelja, prikazanih na listi kako slijedi:

1. Koeficijent protoka
2. Vrijeme potrebno za rješavanje predmeta (DT) – dana
3. Odnos trajanja riješenih i neriješenih predmeta
4. Postotak realizacije plana rješavanja predmeta
5. Kolektivna norma suda
6. Trošak predmeta
7. Statistička kvaliteta
8. Broj nositelja pravosudnih funkcija

Svaki od prethodno navedenih indikatora nosi određeni broj bodova pri čemu se izračunom dolazi do jedinstvenog broja bodova za svaki sud pojedinačno. Tako definirani indikatori pružaju mogućnost uvida u rezultate svakog pojedinačnog suda, mogućnost poređenja između sudova iste ili različite razine, mogućnost poređenja samo odabrane skupine sudova i sl. Također, oni pružaju mogućnost pravovremenog praćenja rezultata rada te poduzimanja potrebnih mjera za unaprjeđenje, a prateći pritom metodologiju Europskog povjerenstva za učinkovitost pravosuđa (*European Commission for Efficiency of Justice - CEPEJ*) koja se koristi za ocjene performansi rada suda.

Bitno je napomenuti da se tako uspostavljeni indikatori učinkovitosti rada sudova, odnosno ocjene dobivene po temelju tih pokazatelja koriste u procesu imenovanja predsjednika sudova od strane VSTV-a BiH.

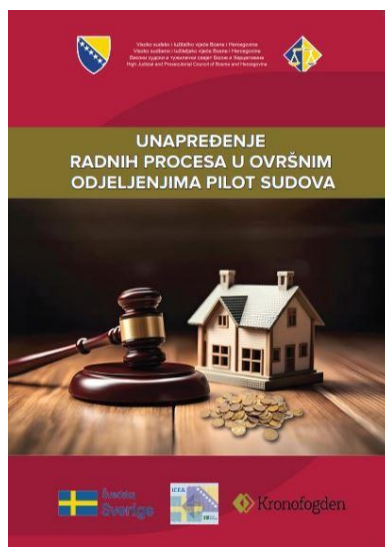
Imajući u vidu da su u pitanju opsežni podaci o radu sudova, te da je svrha da prikaz rezultata rada svakog pojedinačnog suda bude što jednostavniji, dostupan i razumljiv i građanima, u suradnji s kolegama iz IKT odjela Tajništva VSTV-a BiH i CEPEJ projektom „Jačanje učinkovitosti i kvalitete pravosuđa u Bosni i Hercegovini” (BIHSEJ) započelo se na razvoju Tableau platforme koju i CEPEJ koristi za vizualni prikaz podataka o radu pravosudnih institucija. Svrha sačinjavanja navedene platforme jeste na jednostavan i razumljiv način prikazati podatke o radu sudova svim korisnicima usluga suda, te osigurati i svrhu praćenja rezultata rada sudova odnosno predsjednika sudova koji sudjeluju u postupcima imenovanja.

Razvoj Tableau platforme za potrebe izvješćivanja po indikatorima učinkovitosti rada sudova doprinosi povećanju transparentnosti rada sudova, uz izgradnju visoke razine senzibiliteta VSTV-a BiH prema građanima BiH, koji u svakom momentu trebaju imati dostupne informacije o radu njima interesantnog suda, te pravosuđa u cjelini, a ista će biti dostupna građanima tijekom prvog kvartala 2025. godine.

Primjena preventivnih mjera u ovršnom postupku

Uvođenje promjena i provedba reformskih aktivnosti u području ovršnog postupka prepoznati su kao ključni ciljevi u brojnim strateškim dokumentima EU, čije preporuke VSTV BiH nastoji implementirati. Iako prijedlog zakonodavnih izmjena i temeljne reforme ovršnog postupka kroz uspostavu službe profesionalnih ovršitelja, što je bila preporuka za poboljšanje sustava, nije realiziran zbog nedostatka političke volje za usvajanjem novog modela, VSTV BiH je i tijekom 2024. godine nastavio implementaciju mjera za unaprjeđenje rada ovršnih odjeljenja sudova. Sve su aktivnosti implementirane u suradnji s partnerom Švedskom agencijom za ovršenje.

Primarno je izrađena kompilacija materijala u kojoj su sadržani koraci koje sudovi trebaju poduzeti kako bi realizirali set preporuka koji podrazumijeva preventivne mjere, primjenu SOKOP-Mal sustava u sudovima, izradu smjernica za unaprjeđenje ovršnog postupka uz smjernice za sudbene ovršitelje, te izradu troškovnika za izlazak na teren sudbenih ovršitelja.

Slika 40: Kompilacija materijala za unaprjeđenje radnih procesa u ovršnim odjeljenjima sudova

Implementacijom aktivnosti u fokusu se našla primjena preventivnih mjera kao jedna od vodećih preporuka koja rezultira smanjenjem priljeva ovršnih predmeta u sudove ili okončanjem tih predmeta u najranijoj fazi postupka, prije no što sudbeni ovršitelj dobije nalog suca da izađe na teren i vrši zapljenu imovine. Preventivne mjere zapravo podrazumijevaju poduzimanje određenih aktivnosti od strane suda ili od strane tražitelja ovrhe, kao što su suradnja s komunalnim poduzećima kao tražiteljima ovrhe, slanje dodatnih instrukcija i obavijesti ovršenima o dugu i posljedicama neplaćanja, kao i mogućnostima uplate i suradnja s medijima – informiranje javnosti o ovršnome postupku.

VSTV BiH je tijekom 2024. godine redovito pratio rad sudova na implementaciji aktivnosti preventivnih mjera, kroz izvješćivanje i održavanje sastanaka.

U okviru suradnje s međunarodnim partnerom Švedskom agencijom za ovršenje u travnju je organiziran studijski posjet predstavnika općinskih sudova u Sarajevu, Zenici, Tuzli, Travniku i Mostaru, te osnovnih sudova u Bijeljini i Banjoj Luci, sjedištu navedene agencije u Štokholmu. Tijekom posjeta sudovi su imali priliku da se upoznaju s načinom rada Švedske agencije za ovršenje kroz primjenu preventivnih mjera za unaprjeđenje rada na ovršnim predmetima te prednostima planske i adekvatne komunikacije s tražiteljima ovrhe, a posebice je prezentiran i način provedbe edukacije ovršitelja u Švedskoj i bitnost kontinuiranog napredovanja i usavršavanja ovršitelja.

Slika 41: Studijski posjet predstavnika VSTV-a BiH i pilot sudova sjedištu Švedske agencije za ovršenje

Razmjena pozitivnih praksi sa studijskog posjeta rezultirala je pilotiranjem aktivnosti uspostavljanja *Call centra* od strane Općinskog suda u Sarajevu, uz pomoć kojeg je građanima-dužnicima u ovršnom postupku, koji se ne zateknu na adresi prilikom posjeta sudbenih ovršitelja, omogućeno da se obrate sudu, razjasne eventualne nejasnoće ili saznaju na koji način najlakše izmiriti potraživanja. Predstavljanje uspostavljenog *Call centra*

predstavnicima VSTV-a BiH i Švedske agencije za izvršenje upriličeno je u ovom sudu u lipnju. Aktivnost je rezultirala bržem i učinkovitijem rješavanju ovršnih predmeta, te uspostavljanju povjerenja građana u sudove koji provode ovrhu.

Slika 42: Predstavljanje uspostavljanja Call centra u Općinskom sudu u Sarajevu



U listopadu i studenom održani su i sastanci s predstavnicima prvostupanjskih sudova u Sarajevu, Zenici, Mostaru, Tuzli, Travniku, Širokom Brijegu, Banjoj Luci, Prijedoru i Bijeljini i predstavnicima Švedske agencije za izvršenje. Sudionici su na sastancima razmijenili iskustva i postignute rezultate do kojih su došli implementirajući preporuke i korištenje dokumenata – alata za unaprijeđenje ovršnog postupka. Predstavnici Općinskog suda u Sarajevu sudionicima drugih sudova prezentirali su aktivnost uspostavljanja i postignutih rezultata *Call centra* koju je ovaj sud pilotirao u proteklom razdoblju. Bitno je spomenuti i to da je *Call centar* ranije uspostavljen i u Općinskom sudu u Travniku, kao i Osnovnom sudu u Bijeljini. Predmetnim sastancima nazočili su i predstavnici najvećih komunalnih poduzeća s područja Kantona Sarajevo koji podnose najveći broj prijedloga za izvršenje. Tom prilikom izjavili su kako je njihovo poslovanje unaprijeđeno, zahvaljujući implementaciji preventivnih mjera u vidu organiziranja redovitih sastanaka s predsjednikom i predstavnicima ovršnog odjeljenja suda, odnosno da je znatno povećana naplata potraživanja, što je i svrha provedbe samog ovršnog postupka.

Slika 43: Sastanak s pilot sudovima



Da je provedba preventivnih mjera, ponajprije uspostavom redovitog održavanja sastanaka s komunalnim poduzećima, dala rezultate govori podatak da je u sudovima koji su sudjelovali u projektnim aktivnostima došlo do smanjenja broja pokrenutih ovršnih postupaka pred sudovima, kao i povećanja naplate potraživanja tražitelja izvršenja.

Nadalje, jako značajan segment učinkovitosti rada ovršnih odjeljenja, koje je svojim aktivnostima VSTV BiH nastojao i u 2024. godini unaprijediti, jeste i nedostatak edukacije sudbenih izvršitelja u sudovima, te u tu svrhu je u studenom organizirana radionica za 32 sudbena izvršitelja iz prvostupanjskih sudova s cijelog područja Bosne i Hercegovine. Sudionicima radionice pružena je prilika da usvoje nova znanja i vještine, kao i da razmijene mišljenja i iskustva s terena s kolegama iz drugih sudova. Kroz prezentaciju primjera iz prakse

sudionici obuke imali su priliku upoznati se s učinkovitim načinima provedbe ovršenja u Švedskoj od strane stručnjaka uposlenih u Švedskoj agenciji za ovršenje. Jedan od zaključaka održane radionice jeste da je za učinkovitiju provedbu ovršenja prije svega potrebno omogućiti elektronički pristup bazama kontrolora podataka, obveznu edukaciju za sudbene ovršitelje, bolje uvjete za rad, te skladišni prostor za oduzetu imovinu.

Slika 44: Radionica za sudbene ovršitelje



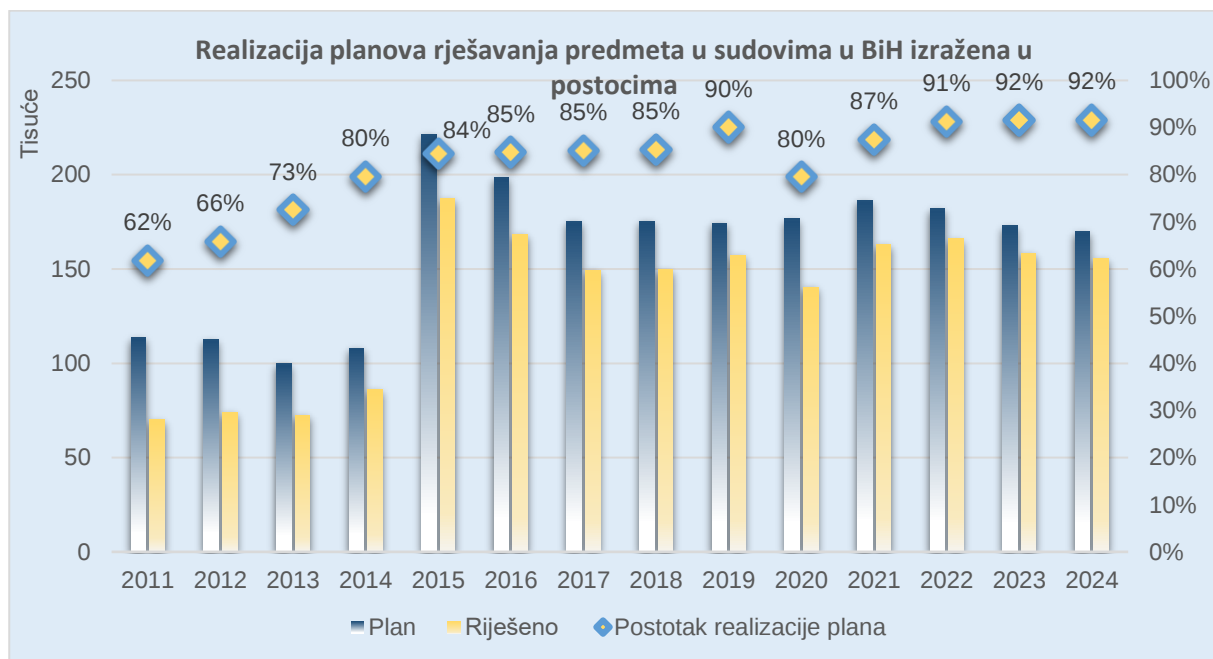
Potpoma VSTV-a BiH u procesu rješavanja najstarijih predmeta u sudovima u BiH

Uspostavljanje učinkovitog pravosuđa kao jednog od strateških ciljeva VSTV-a BiH podrazumijeva dugi niz aktivnosti koje je VSTV BiH poduzeo u prethodnom razdoblju, a u svrhu unaprjeđenja učinkovitosti i kvalitete rada sudova, kao i ostvarenja prava stranaka na pravično suđenje u razumnim rokovima.

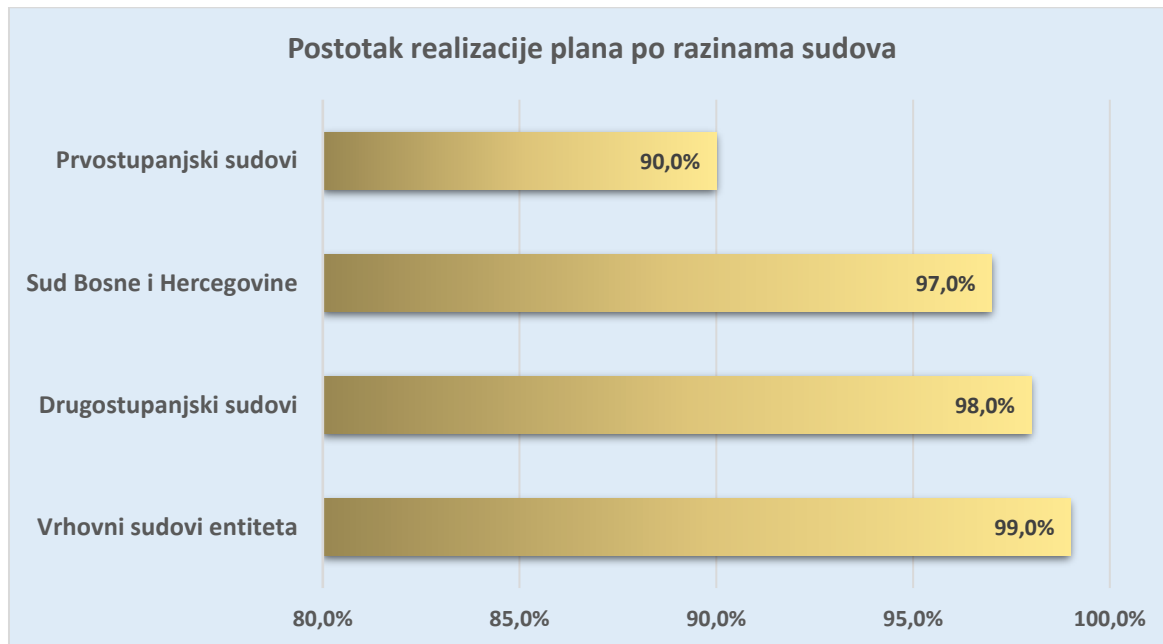
Jedna od ključnih mjera, čija je implementacija počela još 2011. godine, odnosi se na usvajanje Naputka za izradu plana rješavanja predmeta u sudovima (Naputak), s ciljem smanjenja broja najstarijih neriješenih predmeta u sudovima u BiH, a neizravno i smanjenja prosječnog trajanja sudbenih postupaka.

Doprinos primjene Naputka ogleda se u podatku da je od početka primjene Naputka odnosno izrade planova rješavanja predmeta u sudovima u BiH riješeno skoro 1,9 milijuna najstarijih predmeta.

Rezultati rada sudova, kada je u pitanju primjena odredbi Naputka za 2024. godinu, pokazuju da su sudovi od planiranih 169.778 predmeta riješili ukupno 155.568 predmeta, čime su ostvarili postotak realizacije planova u iznosu od 92%. Prateći rezultate rada iz prethodne godine, može se konstatirati da su sudovi ostvarili isti postotak realizacije plana, ali je značajan napredak ostvaren na rješavanju predmeta iz dvaju najstarijih starosnih kategorija predmeta iz plana.

Grafikon 1: Postotak realizacije planova rješavanja predmeta po godinama

Promatrano po razinama sudova, što je prikazano na Grafikonu 2: Postotak realizacije planova rješavanja predmeta za 2024. godinu po razinama sudova, prvostupanjski sudovi su realizirali svoje planove rješavanja predmeta u iznosu od 90%, drugostupanjski sudovi u iznosu od 98%, vrhovni sudovi entiteta u iznosu od 99%, te Sud Bosne i Hercegovine u iznosu od 97%.

Grafikon 2: Postotak realizacije planova rješavanja predmeta za 2024. godinu po razinama sudova

Koordinirani pristup procesu rješavanja predmeta u sudovima VSTV-a BiH kao regulatornog tijela i sudova kao krajnjih implementatora usvojenih mjera, rezultirao je ostvarenju prethodno navedenih pokazatelja.

Bitno je napomenuti da VSTV BiH putem stalnih radnih tijela kao i relevantnih odjela Tajništva VSTV-a BiH pruža kontinuiranu potporu sudovima u svim fazama kreiranja i monitoringa planova rješavanja predmeta.

Nastavno na aktivnost kreiranja planova rješavanja predmeta, VSTV BiH kontinuirano pruža potporu sudovima u procesu uspostavljanja sustava ravnomjerne raspodjele predmeta između

postupajućih sudaca, što je jedan od ključnih preduvjeta za jednake polazne parametre svih sudaca i pružanje jednakih mogućnosti za ostvarenje očekivanih rezultata rada. Navedena je aktivnost svoje rezultate pokazala na rezultatima rada 16 ciljnih sudova ICEA III projekta, te će u narednom razdoblju biti implementirana i na sve sudove u BiH.

S obzirom na to da je dosadašnji sustav vrednovanja rezultata rada baziran na parametrima koji se odnose na broj i način završetka riješenih predmeta, te pripadajuću pravnu osnovu, VSTV BiH je započeo s aktivnostima testiranja novog načina vrednovanja rezultata rada, koji se odnosi na primjenu vremenskih mjerila pri vrednovanju predmeta. Uporište za navedenu aktivnost pronađeno je u činjenici da je broj neriješenih predmeta u svim sudovima u BiH značajno smanjen, te da se osobita pozornost treba posvetiti smanjenju prosječnog trajanja predmeta te približavanja optimalnim rokovima za njihovo rješavanje.

2.1.3 Iniciranje reformskih procesa u pravosuđu

Inicijativa za reformu žalbenog parničnog postupka

VSTV BiH je u 2024. godini nastavio s reformskim aktivnostima glede žalbenog parničnog postupka. Aktivnosti su započete 2020. godine i provode se u okviru projekta ICEA III, u suradnji sa Sudbenom administracijom Švedske. Cilj tih aktivnosti bio je analizirati i predložiti izmjene važećih zakona o parničnom postupku, te predložiti druge mjere i aktivnosti koje mogu unaprijediti učinkovitost žalbenih postupaka u parničnim predmetima i tako smanjiti trenutačno opterećenje drugostupanjskih sudova.

Ekspertni tim koji je VSTV BiH angažirao za provedbu tih aktivnosti činili su suci iz Bosne i Hercegovine i Švedske, istaknuti stručnjaci u području građanskog procesnog prava. Nakon dubinskih analiza, stručnih rasprava o mogućim pravcima i modalitetima reforme i konzultacija s relevantnim stručnjacima i predstavnicima interesnih skupina, ekspertni tim je krajem 2023. godine izradio nacrt završnog dokumenta „Inicijativa za reformu žalbenog postupka u parničnim predmetima”.

Tijekom izvještajnog razdoblja, dokument su razmatrala nadležna tijela unutar VSTV-a BiH, te je konačno usvojen na sjednici Vijeća održanoj 15. i 16. svibnja 2024. godine. Dokument predstavlja svojevrsni spoj zakonodavne inicijative i analitičkog dokumenta, s konkretnim preporukama za unaprjeđenje u predmetnom području.

Slika 45: Dokument „Inicijativa za reformu žalbenog postupka u parničnim predmetima”



Materija je podijeljena u četiri poglavlja. Prvo poglavlje obuhvaća inicijativu za izmjene i dopune Zakona o parničnom postupku u Bosni i Hercegovini, s prijedlozima novih instituta ili izmjenom postojećih. Drugo poglavlje sadrži prijedlog drugih mjera, koje se odnose na organizacijske, strukturne ili druge promjene koje mogu utjecati na učinkovitost i kvalitetu žalbenog postupka. Treće poglavlje posvećeno je pitanjima koja potencijalno mogu utjecati na učinkovitost i kvalitetu žalbenog postupka, ali za koje je ekspertni tim ocijenio da, sukladno situaciji u domaćem pravnom i pravosudnom sustavu, nema potrebe za zakonskom ili drugom

intervencijom. U tim slučajevima pretežito se radi o potrebi za dosljednom primjenom postojeće regulative. Četvrto poglavlje obuhvaća dodatne prijedloge do kojih se došlo u postupku javnih konzultacija. U prilogima dokumentu detaljno su izložene pojedinosti provedenih analiza (situacijske i uporedne), što obuhvaća cilj, metodologiju i nalaze analize.

Najveću kvalitetu dokumenta zasigurno čine detaljni normativni prijedlozi novih instituta poznatih zapadnim europskim zakonodavstvima, koji služe za „filtriranje” žalbi za koje je očigledno da nemaju izgleda za uspjeh i, prema tome, ne bi trebale prolaziti kroz redoviti sudbeni postupak odlučivanja o žalbi. Reformom žalbenog postupka na predloženi način sustav bi omogućio identifikaciju takvih žalbi, njihovo rješavanje u skraćenom, ekonomičnom postupku, što bi oslobodilo kapacitete sudova za meritorno razmatranje kompleksnijih predmeta.

U lipnju 2024. godine VSTV BiH je nadležnim ministarstvima pravde dostavio završni dokument, u vidu zakonodavne inicijative. Također, dokument je dostavljen i svim drugim ovlaštenim predlagateljima u zakonodavnoj proceduri, na državnoj i entitetskoj razini vlasti/razini Brčko distrikta BiH. VSTV BiH je organizirao i predstavljanje dokumenta predstavnicima stručne zajednice. U studenom 2024. godine na ovu temu održan je okrugli stol, uz sudjelovanje sudaca najviših instancija: Vrhovnog suda FBiH, Vrhovnog suda Republike Srpske, Apelacijskog suda Brčko distrikta BiH i Suda BiH, članova ekspertnog tima i predstavnika VSTV-a BiH. Tom su prilikom sudionici pristupili dubinskoj i vrlo kvalitetnoj analizi predloženih rješenja, koja će biti od iznimnog značaja za oblikovanje konačnih rješenja.

U predstojećem razdoblju VSTV BiH nastaviti će zagovarati predloženu reformu i inicirati seriju tematskih sastanaka s nadležnim ministarstvima pravde.

Slike 46 i 47: Okrugli sto: Predstavljanje dokumenta „Inicijativa za reformu žalbenog postupka u parničnim predmetima”



Unaprjeđenje alternativnih načina rješavanja sporova

Nužnost unaprjeđenja alternativnih načina rješavanja sporova istaknuta je u brojnim međunarodnim izvješćima, zbog čega VSTV BiH u okviru IPA 2019 projekta već dugi niz godina zagovara reformu postojećeg sustava alternativnog rješavanja sporova. Iako Nacrt Strategije za razvoj alternativnih načina rješavanja sporova u BiH, koji je upućen izvršnim i zakonodavnim tijelima krajem 2022. godine, još uvijek nije usvojen, VSTV BiH s ciljem olakšanja pristupa pravdi građanima nastavlja promovirati širu primjenu alternativnih metoda rješavanja sporova, uključujući sudbenu nagodbu, medijaciju, arbitražu i mirno rješavanje potrošačkih sporova.

S ciljem iniciranja reformskih procesa u ovom području, početkom 2024. godine održan je sastanak s predstavnicima resornih ministarstava, institucije Ombudsmana u BiH, Vanjskotrgovinske komore BiH i Udruge medijatora u BiH na temu usvajanja Strategije za alternativno rješavanje sporova.

Nadalje, praksa organiziranja „Tjedana sudbene nagodbe”, koju VSTV BiH provodi već dugi niz godina, nastavljena je u svim prvostupanjskim i drugostupanjskim sudovima. Tjedni

sudbene nagodbe u 2024. godini održani su u razdoblju od 15. do 26. svibnja i od 11. do 22. studenog 2024. godine.

Pored iniciranja aktivnosti „Tjedni sudbene nagodbe”, pripremljena su i tri informativna videa o ovom institutu. Kroz videosadržaje, u kojima su predstavnici pravosuđa objasnili osnovne karakteristike sudbene nagodbe, ovaj je mehanizam na jasan i razumljiv način predstavljen široj javnosti.

Navedeni su videomaterijali objavljeni na *YouTube* kanalu pravosudje.ba, mrežnoj stranici kao i društvenim mrežama VSTV-a BiH. Kreiranjem i promoviranjem ovih informativnih videa, povećana je svijest i razumijevanje sudbene nagodbe kao jedne vrste alternativnog rješavanja sporova. Cilj te aktivnosti bio je povećati broj sklopljenih sudbenih nagodbi i u konačnici smanjiti opterećenje sudbenog sustava.

Osim videomaterijala, organizirana su tri događaja za promidžbu sudbene nagodbe građanima. Događaji su organizirani u tri suda, i to u Osnovnom sudu u Banjoj Luci, Općinskom sudu u Tuzli i Općinskom sudu u Travniku. Događajima su nazočili brojni građani i predstavnici medija. Tim su putem na neposredan način građani informirani o „Tjednima sudbene nagodbe”, aktivnostima VSTV-a BiH na tu temu, te općenito o prednostima sporazumnog rješavanja sporova, kao i o vrstama predmeta koji su najpogodniji za rješavanje putem sudbene nagodbe.

Slike 48 i 49: Događaj „Sudbena nagodba: Temelj obostranog zadovoljstva u rješavanju sporova”



Aktivna uloga zakonodavne i izvršne vlasti jedan je od ključnih elemenata u procesu reforme područja alternativnog načina rješavanja sporova, što je bila i jedna od glavnih tema okruglog stola održanog u lipnju 2024. godine, koji je okupio predstavnike pravosuđa, izvršne vlasti i međunarodne stručnjake. Tijekom događaja naglašeno je da je reforma u ovom području potrebna kako bi uporaba alternativnih načina rješavanja sporova zaživjela u praksi, a usvajanje Strategije predstavlja samo prvi korak u tom procesu. Sudionicima je predstavljen i italijanski model medijacije, kao jedan od najuspješnijih u Europi. O prednostima i načinima primjene tog modela govorio je Leonardo D'urso, predsjednik i osnivač ADR Centra u Rimu, te Adi Gavrilica, stručnjak iz CEPEJ-a. Cilj tog okruglog stola bio je ukazati na to da svi relevantni akteri, uključujući izvršnu, zakonodavnu vlast, sudstvo, odvjetništvo i medijatore, trebaju proaktivnije pristupiti primjeni svih metoda alternativnih načina rješavanja sporova.

Slike 50 i 51: Okrugli sto „Promidžba medijacije u pravosuđu BiH sukladno CEPEJ alatima medijacije i najboljim europskim praksama”



Imajući u vidu nužnost unaprjeđenja sustava medijacije, VSTV BiH je uspostavio uspješnu suradnju s brojnim međunarodnim partnerima. Tako je VSTV BiH tijekom 2024. godine u suradnji s CSSP – Berlin Centrom za integrativnu medijaciju i uz potporu Saveznog ministarstva vanjskih poslova Njemačke organizirao Regionalnu konferenciju na temu „Pravosuđe i medijacija u kontekstu pristupa zemalja Europskoj uniji: Regionalni uvidi u pravni i institucionalni okvir za medijaciju i povećanje broja medijacija”. Regionalna konferencija koja je održana u Sarajevu okupila je ključne aktore iz pravosuđa, međunarodnih organizacija i medijacijskih sustava Zapadnog Balkana i jugoistočne Europe.

Slike 52 i 53: Regionalna konferencija „Pravosuđe i medijacija u kontekstu pristupa zemalja EU”



Kroz četiri panel rasprave sudionici su razmijenili iskustva i prakse na sljedeće teme: „Jačanje medijacije kao potpore BiH pristupu Europskoj uniji: Zakonodavna reforma i povećanje broja medijacija”, „Medijacija u zakonodavnim reformama za pristup EU: Izazovi, najbolje prakse i naučene lekcije iz jugoistočne Europe”, „Upućivanje predmeta na medijaciju: Izazovi, najbolje prakse i naučene lekcije iz jugoistočne Europe”, te „Promidžba medijacije: Različita iskustva iz jugoistočne Europe”.

Cilj ove regionalne konferencije je potaknuti sveobuhvatne rasprave o izazovima, najboljim praksama i lekcijama naučenim iz jugoistočne Europe u svezi s unaprjeđenjem medijacije u kontekstu pravosudnih reformi i europskih integracija. Konferencija je naglasila nužnost aktivnog sudjelovanja izvršne i zakonodavne vlasti u BiH u procesu unaprjeđenja alternativnih načina rješavanja sporova, kao jednog od preduvjeta koji se nalazi pred Bosnom i Hercegovinom u kontekstu pristupa Europskoj uniji.

2.2 Unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada tužiteljstava

2.2.1 Aktivnosti Stalnog povjerenstva za učinkovitost i kvalitetu tužiteljstava

Stalno povjerenstvo za učinkovitost i kvalitetu tužiteljstava (Stalno povjerenstvo) održalo je u 2024. godini 16 sastanaka na kojima su razmatrana aktualna pitanja.

Stalno je povjerenstvo razmotrilo preporuke iz preliminarog izvješća Misije OSCE-a u BiH o procesuiranju korupcije i organiziranog kriminala u tužiteljstvima u Bosni i Hercegovini, što je bila obveza Stalnog povjerenstva na temelju zaključka sa sjednice VSTV-a BiH održane 17. i 18. 1. 2024. godine. Sukladno zaključku sa sjednice, Stalno je povjerenstvo usvojilo akcijski plan koji sadrži mjere i aktivnosti za implementaciju preporuka iz izvješća, koje se odnose na rad tužiteljstava s ciljem unaprjeđenja učinkovitosti i kvalitete rada tužiteljstava u procesuiranju korupcije i organiziranog kriminala.

VSTV BiH je na sjednici održanoj 17. i 18. 4. 2024. godine, na prijedlog Stalnog povjerenstva, razmotrio Informaciju o svim zabilježenim napadima na povratnike i ugrožavanju sigurnosti i imovine povratnika u predratnim mjestima života u BiH, koju je pripremio Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice BiH. Razmatrajući tu Informaciju, VSTV BiH je utvrdio obvezu prioritarnog rješavanja predmeta koji se odnose na napade i zastrašivanje povratnika u svim tužiteljstvima u BiH, te obvezu da ih procesuiraju s dužnom pozornošću.

Stalno je povjerenstvo razmotrilo sadržaj Smjernica za glavne tužitelje – Opis poslova kontakt osoba za sigurnost novinara, koje su izrađene u suradnji s Misijom OSCE-a u BiH i koje imaju za cilj utvrđivanje dužnosti prethodno imenovanih kontakt osoba u tužiteljstvima, koje u suradnji s glavnim tužiteljima rade na poboljšanju učinkovitosti postupanja u predmetima koji se tiču medija i medijskih radnika. VSTV BiH je na sjednici održanoj 4. 6. 2024. godine usvojio Smjernice za glavne tužitelje – Opis poslova kontakt osobe za sigurnost novinara koje će poslužiti i kao okvirni dokument za unaprjeđenje suradnje unutar mreže kontakt osoba, usklađivanje prakse vođenja evidencije i postupanja u predmetima vezanim za novinare, imajući u vidu da je institucionalno i sustavno praćenje slučajeva napada i prijetnji novinarima ključno za zaštitu medijske slobode i sigurnosti novinara i jedan je od 14 ključnih prioriteta EU za članstvo Bosne i Hercegovine u EU.

Imajući u vidu da je transparentnost rada pravosudnih institucija jedan od strateških ciljeva VSTV-a BiH, kao i preporuke brojnih međunarodnih izvješća, Stalno je povjerenstvo razmatralo, a VSTV BiH na sjednici održanoj 15. i 16. 5. 2024. godine usvojio Smjernice za korištenje društvenih mreža kao službenih kanala komunikacije nositelja pravosudnih funkcija od strane pravosudnih institucija. Cilj je tih Smjernica poticanje tužiteljstava na proaktivnu komunikaciju ponajprije kroz modernizaciju korištenja komunikacijskih kanala i usklađivanje s aktualnim komunikacijskim trendovima.

Stalno je povjerenstvo, uz potporu Odjela za unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada u tužiteljstvima Tajništva VSTV-a BiH, aktivno sudjelovalo u pripremi dnevnog reda i materijala za XIII konferenciju glavnih tužitelja u Bosni i Hercegovini, koja je održana u Tesliću, 29. 5. 2024. godine. U fokusu konferencije bila je analiza predmeta korupcije i organiziranog kriminala, posebice na visokoj razini u tužiteljstvima, kao i praćenje rada tužiteljstava na predmetima iz područja izbornih prijevara.

Smjernice za glavne tužitelje Tužiteljstva BiH, Republičkog javnog tužiteljstva RS, Federalnog tužiteljstva FBiH i Tužiteljstva Brčko distrikta BiH za donošenje općeg obvezujućeg nalogu o uspostavljanju internog mehanizma kontrole i koordinacije u tužiteljstvima na temelju prijedloga za oduzimanje imovinske koristi pribavljene kaznenim djelom usvojene su na sjednici VSTV-a BiH koja je održana 25. i 26. 9. 2024. godine, na prijedlog Stalnog povjerenstva. Odredbama navedenih Smjernica propisana je obveza za glavne tužitelje za donošenje općih obvezujućih naputaka i uspostavu učinkovitih mehanizama za dosljedan i redovit nadzor nad njihovom provedbom kao i obveza za imenovanje kontakt osoba u tužiteljstvima.

VSTV BiH je na sjednici održanoj 26. i 27. 11. 2024. godine, na prijedlog Stalnog povjerenstva, usvojio Smjernice koje reguliraju postupak, opseg i standarde pregleda i kontrole tužiteljskih odluka. Donošenje tih Smjernica predstavlja realizaciju jedne od preporuka iz izvješća Misije OSCE-a koja se odnosi na unaprjeđenje postupka izrade, razmatranja i potvrđivanja optužnica, u cilju poboljšanja njihove kvalitete.

Smjernice propisuju što je potrebno uzeti u obzir i koje segmente kontrolirati prilikom pregleda svih vrsta tužiteljskih odluka. Smjernicama je propisana i obveza tužitelja da postupaju po napucima proisteklim iz kontrole i pregleda tužiteljske odluke ukoliko su iste sukladne zakonu, dok će se u slučaju neslaganja primijeniti procedura propisana Smjernicama kojima se

dodatno normira odnos između glavnog tužitelja, zamjenika glavnog tužitelja i tužitelja, koje je Vijeće usvojilo na sjednici održanoj 16. 12. 2021. godine. Glavnim tužiteljima ostavljena je obveza da samu proceduru pregleda i kontrole propišu sukladno unutarnjoj organizaciji tužiteljstva kojim rukovode, kao i da odluče o načinu implementacije sadržaja Smjernica.

Sva su tužiteljstva u Federaciji BiH sadržaj Smjernica implementirala u okviru pravilnika o unutarnjoj organizaciji tužiteljstva, dok je glavna republička javna tužiteljica donijela Naputak za pregled i kontrolu tužiteljskih odluka kojim se utvrđuje postupak i način pregleda i kontrole odluka koje donose okružni javni i republički javni tužitelji u radu na predmetima iz svoje nadležnosti. Glavni je tužitelj Tužiteljstva BiH također donio Obvezujući naputak kojim je reguliran postupak pregleda i kontrole svih vrsta tužiteljskih odluka iz nadležnosti Tužiteljstva BiH.

Stalno je povjerenstvo utvrdilo sadržaj obrasca za ocjenjivanje programa rada glavnih tužitelja s ciljem da se kandidatima koji se prijavljuju na poziciju glavnog tužitelja omogući da se na sustavan način i prema jedinstvenim kriterijima vrjednuju njihovi programi rada koje prezentira VSTV-u BiH u procesu imenovanja.

Stalno je povjerenstvo usvojilo jedinstvenu metodologiju nadzora nad stupnjem realizacije programa rada glavnih tužitelja, u cilju unaprijeđenja procesa nadzora nad provedbom programa rada, te osiguranja kontinuiranog praćenja stupnja realizacije istih.

VSTV BiH je, na prijedlog Stalnog povjerenstva, na sjednici održanoj 18. 12. 2024. godine usvojio Kriterije za ocjenjivanje rada tužitelja u Bosni i Hercegovini, Kriterije za ocjenjivanje rada glavnih tužitelja, zamjenika glavnih tužitelja i šefova odjela u tužiteljstvima u Bosni i Hercegovini i Kriterije za ocjenjivanje rada glavnog tužitelja Tužiteljstva Bosne i Hercegovine, Federalnog tužiteljstva Federacije Bosne i Hercegovine, Republičkog javnog tužiteljstva Republike Srpske i Tužiteljstva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine. Najznačajnije izmjene u novim kriterijima za ocjenjivanje rada tužitelja u tužiteljstvima u Bosni i Hercegovini odnose se na sljedeće elemente:

- (i) pravomoćne oslobađajuće presude isključene su iz obračuna statističke kvalitete odluka za podignute optužnice;
- (ii) razgovor ocjenjivača i ocjenjivanog tužitelja, kao i izrada izvješća o radu od strane ocjenjivanog tužitelja propisani su kao obvezni u okviru postupka ocjenjivanja;
- (iii) entitetska su tužiteljstva rasterećena glede analitičkog ocjenjivanja tužitelja okružnih javnih tužiteljstava i kantonalnih tužiteljstava, tako što nadležno entitetsko tužiteljstvo samo informira okružna javna ili kantonalna tužiteljstva ukoliko je kroz redovit rad utvrdilo da je postupajući tužitelj kantonalnog/okružnog javnog tužiteljstva u određenom predmetu ostvario izvanredan uspjeh, odnosno iznimno loš rezultat glede ispunjavanja elemenata analitičke ocjene, i
- (iv) pooštrene su bodovne ljestvice za ocjenu statističke kvalitete odluka za ostvarenu kvalitetu naredbi o neprovedbi i obustavi istraga.

Stalno je povjerenstvo tijekom 2024. godine kontinuirano davalo tumačenje primjene članaka 8., 10. i 11. Pravilnika o orijentacijskim mjerilima za rad tužitelja u tužiteljstvima u Bosni i Hercegovini koji reguliraju posebno vrjednovanje rada tužitelja na posebno složenim predmetima, rad u tužiteljskim timovima i rad na predmetima koji su presignirani ili ustupljeni nakon podizanja optužnice, na temelju upita pojedinačnih tužiteljstava kako bi se osigurala ispravna i ujednačena primjena njegovih odredbi.

2.2.2 Analiza i standardizacija pravilnika o unutarnjoj organizaciji tužiteljstava u Federaciji BiH

Odjel za unaprijeđenje učinkovitosti i kvalitete rada u tužiteljstvima Tajništva VSTV-a BiH proveo je aktivnosti usmjerene na standardizaciju pravilnika o unutarnjoj organizaciji tužiteljstava u Federaciji BiH, kako bi osigurao da se sva značajna pitanja koja uređuju poslovanje, nadležnosti, organizaciju i rad tužiteljstava reguliraju jedinstvenim aktom i na isti način u svim tužiteljstvima, te izbjegla dosadašnja praksa različitog postupanja tužiteljstava u istim ili sličnim situacijama, kao posljedica neujednačenosti pojedinih segmenata pravilnika o unutarnjoj organizaciji. Osim postojećih poglavlja, novim će pravilnicima biti definirana pitanja

koja pravilnici do sada nisu regulirali, a odnose se na organizaciju rada, način ostvarivanja javnosti rada i informiranja, uredsko poslovanje, planiranje i izvješćivanje, te standarde poslovnog prostora i opreme. U pravilnike o unutarnjoj organizaciji bit će uvrštene i odredbe koje definiraju postupak, opseg i standarde pregleda tužiteljskih odluka.

Na sastanku Proširenog kolegija glavnih tužitelja tužiteljstava u Federaciji BiH dogovoreno je da će sva tužiteljstva u Federaciji nove pravilnike dostaviti Vijeću na odobrenje do kraja 2024. godine.

2.2.3 Strateško planiranje u tužiteljstvima

Odjel za unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada u tužiteljstvima Tajništva VSTV-a BiH je kroz projekt „Jačanje tužiteljskih kapaciteta u sustavu kaznenog pravosuđa”, u 2024. godini nastavio pružati potporu tužiteljskom sustavu Federacije BiH, Republike Srpske, Tužiteljstvu Brčko distrikta BiH, kao i Tužiteljstvu BiH u pripremi trogodišnjih strateških planova za razdoblje 2024.–2026. godine, pripremi godišnjih planova za 2024. godinu i godišnjih izvješća za 2023. godinu za sva pojedinačna tužiteljstva, kao i održavanje redovitih kolegija glavnih tužitelja Federacije BiH i kolegija glavnih tužitelja Republike Srpske.

2.2.4 Potpora tužiteljstvima u radu na predmetima gospodarskog kriminaliteta, organiziranog kriminaliteta i korupcije

VSTV BiH implementira projekt „EU potpora reformama pravosuđa u BiH” – IPA 2022 (Projekt IPA 2022). Projektom IPA 2022 predviđena je aktivnost „Uspostavljanje kapaciteta za jačanje tužiteljstava za provedbu financijskih istraga u predmetima gospodarskog kriminaliteta i srodnim kaznenim djelima”. Cilj je aktivnosti da se određenom broju tužiteljstava osigura potpora u radu na predmetima gospodarskog kriminaliteta, organiziranog kriminaliteta i korupcije, s posebnim naglaskom na financijske istrage.

Tom je aktivnošću u protekloj godini angažirano deset savjetnika ekonomske struke u osam tužiteljstava s najvećim brojem predmeta iz područja gospodarskog kriminaliteta i gdje se očekuju najbolji rezultati potpore.

U razdoblju veljača – prosinac 2024. godine savjetnici su radili na 276 predmeta, i to 175 predmeta gospodarskog kriminaliteta, 10 predmeta organiziranog kriminaliteta (1 predmet organiziranog kriminaliteta visoke razine), 54 predmeta korupcije (3 predmeta visoke korupcije), 13 financijskih istraga i 24 ostala predmeta.

Osim rada na predmetima, savjetnici ekonomske struke su tijekom 2024. godine održavali obuke za tužitelje i stručne savjetnike angažirane u odjelima za gospodarski kriminalitet, na teme iz ekonomsko-financijskih područja. Osim toga, sudionici obuka bili su i inspektori ministarstava unutarnjih poslova, dok su u navedenim obukama aktivno sudjelovali i predstavnici Poreske uprave Federacije BiH u svojstvu predavača na temu „Uloga i značaj poreskih uprava u provedbi istraga iz područja gospodarskog kriminaliteta, financijska istraga i pranje novca”. Tom se aktivnošću postigla dodatna suradnja među agencijama za provedbu zakona i tužiteljstvima.

Potpora savjetnika ekonomske struke u konkretnim predmetima gospodarskog kriminaliteta rezultirala je bržom obradom poslovne i knjigovodstvene dokumentacije, poboljšanjem kvalitete istraga i prikupljenih dokaza, te učinkovitim rješavanjem složenih i opsežnih predmeta. Također, suradnja s agencijama za provedbu zakona postala je učinkovitija, a komunikacija s vještacima ekonomske struke znatno unaprijeđena.

Iako je zabilježen trend rasta broja podignutih optužnica po predmetima u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu (za 2% ili 11 predmeta), podaci su i dalje na nezadovoljavajućoj razini s obzirom na to da je u odnosu na 2022. godinu zabilježen značajan pad (za 9% ili 54 predmeta), a pad je zabilježen i u broju podignutih optužnica gospodarskog kriminaliteta i korupcije po broju osoba (za 3% ili 23 predmeta poredeći 2024. i 2023. godinu).

Kako bi se istaknuo značaj kontinuirane potpore savjetnika ekonomske struke u tužiteljstvima, u studenom je 2024. godine održana panel rasprava na temu „Uloga i značaj potpore

ekonomskih savjetnika u provedbi finansijskih istraga u predmetima gospodarskog, organiziranog kriminaliteta i korupcije” u organizaciji VSTV-a BiH, uz potporu EU.

Na panelu je zaključeno da je potpora ekonomskih savjetnika u finansijskim istragama, posebice u predmetima gospodarskog, organiziranog kriminaliteta i korupcije, od ključne važnosti za učinkovitost pravosudnog sustava. Istaknuto je da je nužno osigurati finansijska sredstva za zapošljavanje ovog stručnog kadra u svim tužiteljstvima u Bosni i Hercegovini, čime bi se znatno povećala učinkovitost u provedbi složenih istraga.

Događaj je okupio predstavnike iz različitih institucija, članove VSTV-a BiH, glavne tužitelje, tužitelje, ekonomske savjetnike, predstavnike kantonalnih ministarstava financija, Agencije za istrage i zaštitu (SIPA), Delegacije Europske unije u BiH, predstavnike Ekonomskog fakulteta u Sarajevu, studente Ekonomskog fakulteta u Sarajevu i Ekonomskog fakulteta Sveučilišta u Istočnom Sarajevu, te certificirane forenzične računovođe iz Republike Srpske. Kroz razmjenu iskustava, cilj je bio jačati suradnju među institucijama, naglasiti važnost stvaranja preduvjeta za održivost projektne aktivnosti i među studentima i stručnjacima ekonomske struke promovirati njihovu ulogu u pravosudnom sustavu.

Slika 54: Sudionici panel rasprave



2.2.5 Kontinuirano pružanje potpore radu Koordinacijskog tijela glavnih tužitelja Tužiteljstva BiH, entitetskih tužiteljstava i Tužiteljstva Brčko distrikta BiH

Koordinacijsko tijelo glavnih tužitelja Tužiteljstva BiH, Republičkog javnog tužiteljstva RS, Federalnog tužiteljstva FBiH i Tužiteljstva Brčko distrikta BiH (Koordinacijsko tijelo) osnovano je s ciljem rješavanja sukoba nadležnosti između tužiteljstava u situacijama kada zakonom nije propisan način rješavanja sukoba nadležnosti i kada su iskorišteni svi prethodni načini rješavanja sukoba nadležnosti koji nisu doveli do rješenja, ali i unaprjeđenja suradnje, razmjene informacija, te koordinacije u provedbi istraga koje su u tijeku. Navedeno tijelo uspostavljeno je u ožujku 2020. godine na inicijativu projekta „Jačanje tužiteljskih kapaciteta u sustavu kaznenog pravosuđa” VSTV-a BiH, koji kroz Odjel za unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada tužiteljstava Tajništva VSTV-a BiH redovito pruža administrativnu i tehničku potporu u radu Koordinacijskom tijelu.

U izvještajnom razdoblju održana su dva sastanka na kojima je odlučeno o sukobu nadležnosti u tri predmeta.

2.2.6 Unaprjeđenje suradnje tužiteljstava i agencija za provedbu zakona

Strateški forum, sastavljen od čelnika tužiteljstava i policijskih tijela, u izvještajnom razdoblju održao je pet sastanaka.

Najvažnije teme o kojima se raspravljalo, zaključci i rezultati proistekli iz tih sastanaka su:

1. U okviru fokusa na borbu protiv korupcije i organiziranog kriminala, prioritet rada treba biti na obradi informacija i predmeta protiv nositelja zakonodavnih, izvršnih i pravosudnih funkcija kako bi se pokušalo vratiti povjerenje u rad institucija.
2. Inzistirati na formiranju zajedničkih istražnih timova u svim složenim predmetima kako bi se omogućila stalna komunikacija između ovlaštenih službenih osoba i tužitelja u radu na predmetima.
3. Inzistirati na postupanju praćenja događaja, prikupljanju operativnih informacija o pokretnim i nepokretnim stvarima i osobama, adekvatnom unosu u bazu podataka kriminalističko-obavještajnih izvješća policijskih agencija i analitičkoj obradi kritičnog materijala, te dostaviti podatke kriminalističkim odjelima policijskih agencija u roku od šest mjeseci. Potrebno je da policijske agencije, sukladno zakonskim propisima i nadležnostima, međusobno razmjenjuju podatke o pokretninama i nekretninama veće vrijednosti. Kontinuirano raditi na unaprjeđenju postojećih osnova kazneno-obavještajnih izvješća.
4. Potrebno je raditi na uspostavi procedura i osiguravanju alata potrebnih za pljenidbu, oduzimanje i upravljanje virtualnom imovinom povezanom s nezakonitim radnjama u policijskim agencijama.
5. Potrebno je kontinuirano provoditi obuku i podizati svijest nadležnih tijela o konceptu virtualne imovine i njezinim rizicima od pranja novca i financiranja terorizma, na taj način da se omogući prepoznavanje, praćenje i istraživanje operacija pranja novca i financiranja terorizma povezanih s ovom vrstom imovine.
6. Zaključeno je da je potrebno uvesti obveznu raspravu o postupanju tužiteljstava i policijskih agencija u odnosima s javnošću na redovitim sastancima Foruma operativne suradnje najmanje dva puta godišnje.
7. Članovi Strateškog foruma složili su se da je potrebno kroz rad Foruma operativne suradnje izraditi i osigurati provedbu operativnih planova rada i djelovanja koji će osigurati maksimalnu učinkovitost u radu na slučajevima izbornih prijevara.
8. Strateški forum usvojio je niz zaključaka o postupanju u predmetima u kojima dokazi proistječu iz sadržaja aplikacija SKY i Anom, a koji se odnose na koordinaciju s osobama trenutačno angažiranim u EUROPOL-u, ažuriranje i uspostavu baza podataka, te redovitu razmjenu informacija i koordinaciju na sastancima Koordinacijskog tijela glavnih tužitelja.

Zaključci s tih sastanaka kontinuirano se dostavljaju svim tužiteljstvima i policijskim tijelima, koji su dužni slijediti dogovorene upute i izvješćivati o provedbi.

2.2.7 Unaprjeđenje obuke tužitelja i proširene kategorije sudionika

Tijekom 2024. godine, u travnju, održan je sastanak Edukacijsko-koordinacijskog foruma za suradnju pravosudnih, policijskih, sigurnosnih i obavještajnih institucija u Bosni i Hercegovini u području edukacije. Na sastanku je bilo riječi o analizi dosadašnjeg rada Edukacijsko-koordinacijskog foruma i razmjeni informacija o stupnju iskorištenosti uspostavljenih mehanizama suradnje, informaciji o realizaciji edukacije na teme „Kriminalističko-obavještajni rad u potpori kaznenom progonu u suzbijanju korupcije” i „Gospodarski kriminal i korupcija”, raspoloživim kapacitetima za obuku tijekom 2024. godine, kao i o prijedlozima aktivnosti za naredno razdoblje. Zaključeno je da je potrebno raditi na jačanju interne komunikacije unutar institucija, poboljšanju komunikacijskih kanala između različitih razina institucija unutar iste teritorijalne nadležnosti, te jačanju uloga kontakt osoba između članova Edukacijsko-koordinacijskog foruma.

U tijeku je finalizacija materijala vezanih uz metodologiju i program specijalističkog usavršavanja koji će biti ustupljeni centrima za izobrazbu s ciljem preuzimanja metodologije i nastavka njezine provedbe nakon završetka projekta „Jačanje tužiteljskih kapaciteta u sustavu kaznenog pravosuđa”.

2.3 Imenovanja nositelja pravosudnih funkcija

Provedba transparentnog i objektivnog postupka odabira i imenovanja nositelja pravosudnih funkcija temeljna je nadležnost VSTV-a BiH.

Članak 43. Zakona o VSTV-u BiH („Službeni glasnik BiH”, br. 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24) propisuje kriterije za imenovanje koji predstavljaju temeljnu vodilju VSTV-u BiH prilikom utvrđivanja kompetencija potrebnih za obavljanje sudačke i tužiteljske funkcije.

Postupak imenovanja sudaca i tužitelja detaljnije je propisan Poslovnikom VSTV-a BiH („Službeni glasnik BiH”, br. 55/13, 96/13, 46/14, 61/14, 78/14, 27/15, 46/15, 93/16, 48/17, 88/17, 41/18, 64/18, 12/21, 26/21, 35/21, 68/21, 1/22, 26/23, 83/23, 9/24, 27/24 i 72/24) (Poslovnik VSTV-a BiH), kao i Pravilnikom o kvalifikacijskom i pismenom testiranju kandidata za pozicije nositelja pravosudnih funkcija u pravosuđu Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, br. 78/14, 45/15, 48/16, 12/18 i 51/18, 12/21 i 64/21) (Pravilnik o kvalifikacijskom i pismenom testiranju).

U svezi sa statističkim podacima za 2024. godinu, potrebno je istaknuti da je VSTV BiH provodio natječajne procedure u okviru četiri javna natječaja i to:

- Natječaj broj: 04-07-3-188/2024 koji je objavljen 15. 1. 2024. godine, oglašene su 163 pozicije na koje se prijavilo 810 kandidata;
- Natječaj broj: 04-07-3-3969/2024 koji je objavljen 4. 11. 2024. godine, oglašeno je 20 pozicija na koje se prijavilo 59 kandidata;
- Natječaj broj: 04-07-3-2899-2/2024 koji je objavljen 31. 7. 2024. godine, oglašena je 1 pozicija na koju se prijavilo 13 kandidata.

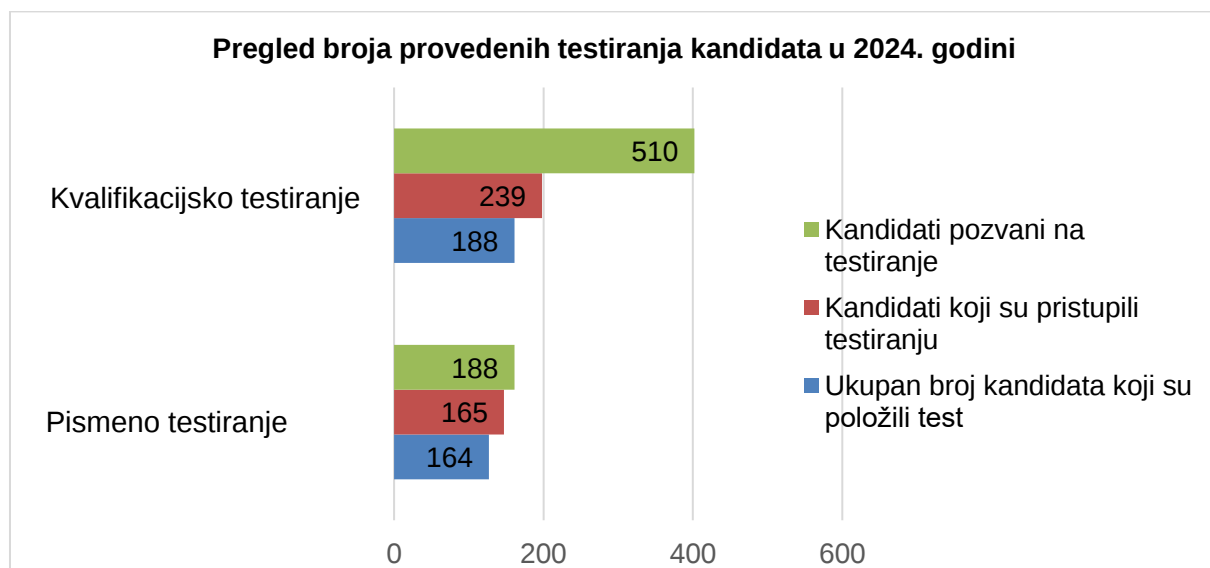
2.3.1 Kvalifikacijsko i pismeno testiranje kandidata

Sukladno članku 37. Poslovnika VSTV-a BiH, natječajna procedura obuhvaća:

- kvalifikacijsko i pismeno testiranje kandidata za pozicije za kandidate za koje je propisana obveza kvalifikacijskog i pismenog testiranja;
- obavljanje razgovora s kandidatima;
- rangiranje i predlaganje kandidata.

Na kvalifikacijsko testiranje u okviru natječaja objavljenih u 2024. godini pozvano je 510 kandidata od kojih je testiranju pristupilo 239 kandidata, dok je od navedenog broja 188 kandidata položilo kvalifikacijski test. Na pismeni test pozvano je 188 kandidata od kojih je testiranju pristupilo 165 kandidata, dok su od navedenog broja 164 kandidata položila pismeni test.

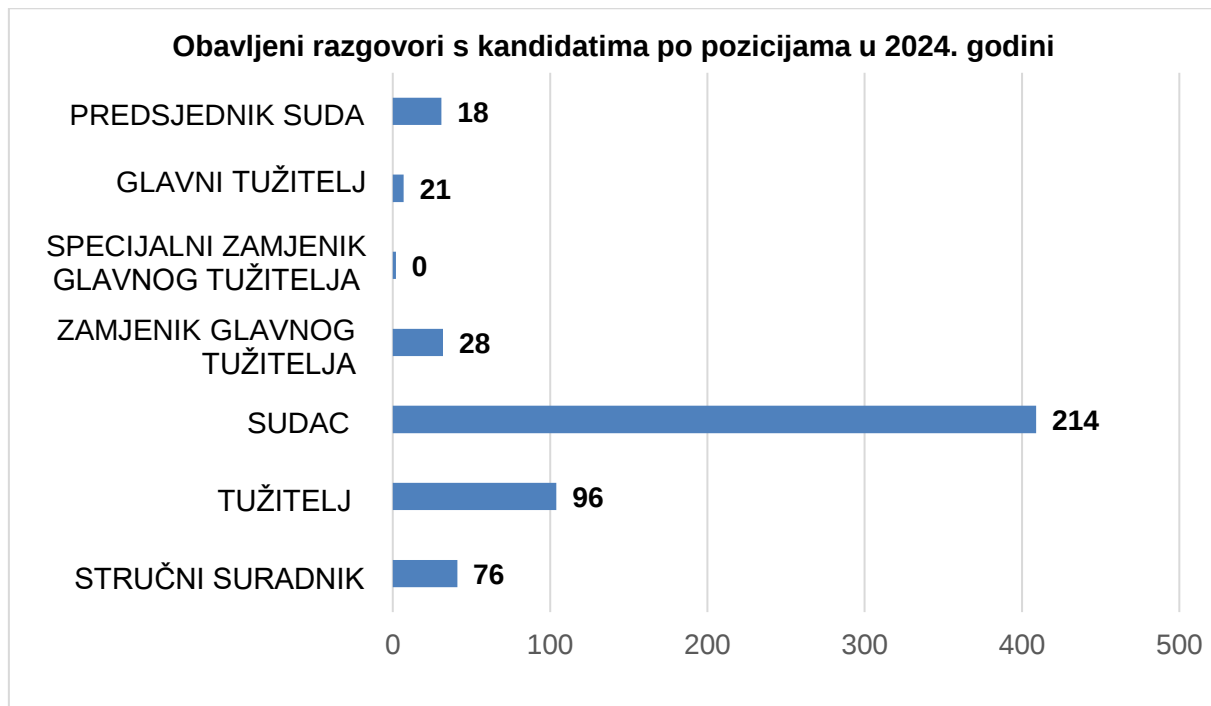
Grafikon 3: Pregled provedenih testiranja kandidata u 2024. godini



2.3.2 Razgovor s kandidatima

Sukladno članku 40. Zakona o VSTV-u BiH, nadležna povjerenstva odnosno podvijeća VSTV-a BiH obavljaju razgovor sa svim kandidatima koji se prijavljuju na poziciju suca, tužitelja i stručnog suradnika za čije je imenovanje nadležan VSTV BiH. Tijekom 2024. godine obavljena su ukupno 452 razgovora s kandidatima i to 66 razgovora s kandidatima na rukovodne pozicije i 386 razgovora s kandidatima na nerukovodne pozicije.

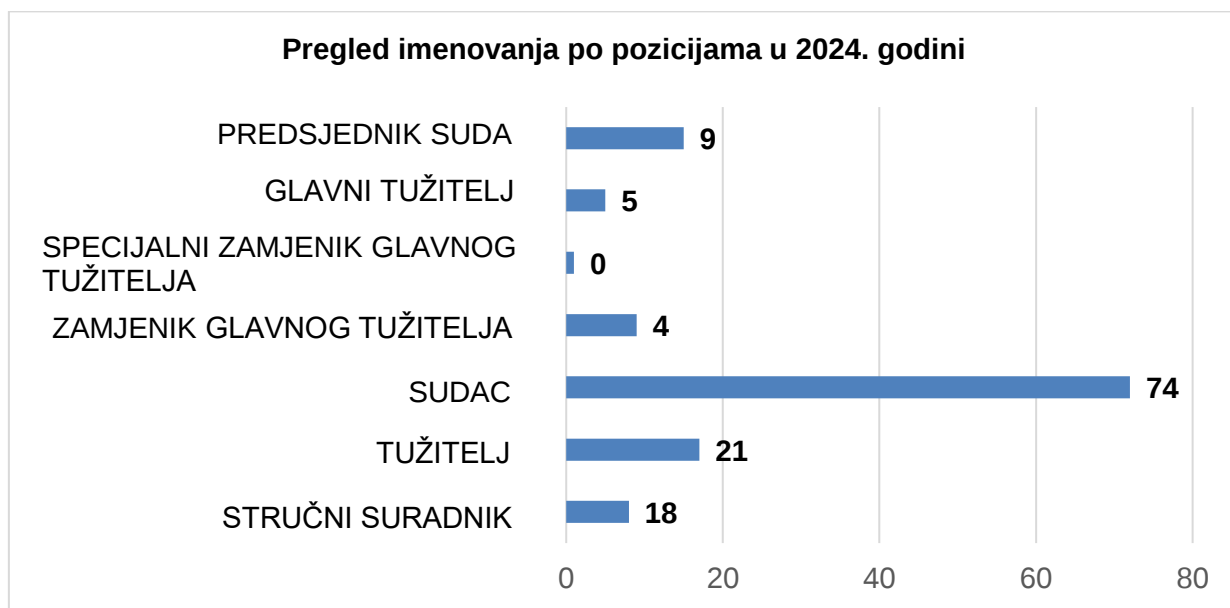
Grafikon 4: Obavljeni razgovori s kandidatima u 2024. godini



2.3.3 Imenovanje kandidata

U 2024. godini imenovan je ukupno 131 kandidat, od kojih je na rukovodne pozicije imenovano 18 kandidata, a na nerukovodne 113 kandidata.

Grafikon 5: Pregled imenovanja po pozicijama u 2024. godini



Tablica 1: Nacionalna i spolna struktura nositelja pravosudnih funkcija

Razina	Institucija	Sistematiziran broj	Broj popunjenih pozicija	Nacionalna struktura				Spolna struktura	
				B	H	S	O	M	Ž
Državni	sud	56	44	19	7	15	3	20	24
	tužiteljstvo	63	55	24	9	18	4	29	26
Vrhovni sud FBiH		58	45	28	5	10	2	13	32
Tužiteljstvo FBiH		23	11	6	2	2	1	5	6
Viši privredni sud		8	7	1	0	5	1	2	5
Vrhovni sud RS		26	23	4	2	14	3	6	17
Republičko tužiteljstvo RS		14	14	3	2	8	1	6	8
Kantonalni	sudovi	177	156	90	35	20	11	44	112
	tužiteljstva	224	195	109	37	34	15	93	102
Okružni sudovi		81	77	14	5	52	6	29	48
Okružni privredni sudovi		45	32	5	3	23	1	11	21
Okružna tužiteljstva		108	80	13	5	61	1	36	44
Općinski sudovi		525	428	225	100	74	29	161	267
Osnovni sudovi		241	206	37	18	140	11	68	138
Osnovni sud Brčko distrikta		20	19	7	2	8	2	8	11
Tužiteljstvo Brčko distrikta		8	7	2	2	3	0	4	3
Apelacijski sud		8	7	2	2	3	0	5	2
UKUPNO		1685	1406	589	236	490	91	540	866

Tablica 2: Nacionalna i spolna struktura rukovoditelja pravosudnih funkcija

Razina	Institucija	Bošnjak	Hrvat	Srbin	Ostali	Muški	Ženski
Sud BiH					1	1	
Tužiteljstvo BiH		1	1	2	0	4	0
Vrhovni sud FBiH				1			1
Tužiteljstvo FBiH		1	1	0	1	2	1
Viši privredni sud				1			1
Vrhovni sud RS					1		1
Republičko tužiteljstvo RS		0	2	1	0	1	2
Kantonalni	<i>sud</i>	3	5	2	0	4	6
	<i>tužiteljstvo</i>	9	7	4	3	12	11
Okružni sudovi		1	0	5	0	3	3
Okružni privredni sudovi		1	2	3	0	3	3
Okružna tužiteljstva	<i>tužiteljstvo</i>	2	1	10	0	5	8
Općinski	<i>sudovi</i>	17	10	2	2	12	19
Osnovni	<i>sudovi</i>	3	0	17	1	8	13
Apelacijski sud Brčko distrikta	<i>Apelacijski sud</i>			1		1	
Osnovni sud Brčko distrikta	<i>Osnovni sud</i>				1	1	
Brčko distrikt	<i>tužiteljstvo</i>	1	0	1	0	2	
UKUPNO		39	29	50	10	59	69

2.4 Integritet nositelja pravosudnih funkcija

Odjel za stegovne postupke i etiku nositelja pravosudnih funkcija (Odjel), kao jedna od organizacijskih jedinica u okviru Tajništva VSTV-a BiH, nadležan je za osiguranje dosljedne primjene i poštivanja relevantnih propisa u sljedećim područjima:

1. Pružanje potpore stegovnim povjerenstvima VSTV-a BiH – pruža administrativnu, tehničku i stručnu potporu povjerenstvima koja vode stegovne postupke protiv nositelja pravosudnih funkcija, osiguravajući učinkovitost i transparentnost tih procesa.
2. Kodeksi sudačke i tužiteljske etike – prati primjenu etičkih kodeksa i inicira mjere za jačanje etičkih standarda u pravosuđu, s ciljem unaprjeđenja profesionalnog i moralnog integriteta sudaca i tužitelja.

3. Propisi o sprječavanju sukoba interesa – osigurava usklađenost rada nositelja pravosudnih funkcija s pravilima o sukobu interesa, analizirajući potencijalne slučajeve nespojivih funkcija i drugih oblika sukoba interesa koji bi mogli ugroziti nepristranost pravosuđa.
4. Provedba planova integriteta u pravosudnim institucijama i VSTV-u BiH – koordinira i nadzire implementaciju strateških planova integriteta koji su ključni za jačanje odgovornosti, profesionalizma i povjerenja javnosti u pravosudne institucije.

U okviru tih nadležnosti, Odjel aktivno radi na unaprjeđenju neovisnosti, nepristranosti, profesionalnosti, odgovornosti i stručnosti nositelja pravosudnih funkcija. Također, osobita pozornost posvećuje se promicanju etičkog i odgovornog ponašanja sudaca i tužitelja, čime se doprinosi jačanju povjerenja građana u pravosudni sustav.

Poslovnik o izmjenama i dopunama Poslovnika o VSTV-u BiH usvojen je i objavljen u „Službenom glasniku Bosne i Hercegovine” 19. travnja 2024. godine. Člankom 113e. propisana je obveza i način objavljivanja stegovnih odluka, te obveza VSTV-a BiH da posebnim nalogom regulira postupak pripreme, anonimizacije i objavljivanja stegovnih odluka. Osim toga, člankom 86. stavak 3. propisano je da će VSTV BiH u roku od 60 dana od dana stupanja na snagu ovog Poslovnika donijeti nalog iz članka 113e. stavak (5) Poslovnika. Sukladno navedenom, Odjel je izradio Nalog za anonimizaciju i objavljivanje stegovnih odluka prema Poslovniku VSTV-a BiH, koji je predstavljen i usvojen na sjednici VSTV-a BiH održanoj u srpnju 2024. godine. Slijedom toga, Odjel je u suradnji s Odjelom za IKT Tajništva VSTV-a BiH osigurao tehničke uvjete za objavu stegovnih odluka koji će omogućiti njihovo pretraživanje, sukladno članku 113e. Poslovnika.

Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH, usvojenom 6. rujna 2023. godine, osniva se Odjel za provedbu postupka po izvješćima. Uspostava funkcionalnog odjela je u procesu, a osnovni zadaci su:

- Prikupljanje izvješća o imovini i interesima sudaca, tužitelja i članova VSTV-a, čime se povećava transparentnost i odgovornost.
- Provedba provjere točnosti i cjelovitosti prijavljenih podataka, smanjujući rizik od nespojivih funkcija i nelegalnih finansijskih interesa.
- Analiziranje izvješća kako bi se uočili sukobi interesa i nespojive funkcije te poduzeli odgovarajući koraci.

Osnivanje odjela jača nadzor i kontrolu u pravosudnom sustavu, čime se osigurava integritet pravosuđa i smanjuju mogućnosti zlouporaba.

2.4.1 Etika, integritet i sukob interesa

VSTV BiH kontinuirano radi na jačanju profesionalnog ponašanja, transparentnosti i integriteta sudaca i tužitelja. U tom cilju poduzima dodatne preventivne mjere, uspostavlja nadzorne mehanizme i primjenjuje politiku sankcioniranja, s fokusom na dosljednu provedbu akata koje donosi u područjima etike, integriteta i sukoba interesa.

Jedan od ključnih aspekata tih aktivnosti jeste stalno praćenje i evaluacija primjene kodeksa sudačke i tužiteljske etike, zakonskih propisa o sprječavanju sukoba interesa u pravosuđu te planova integriteta u sudovima i tužiteljstvima. Osobita je pozornost posvećena etičkom ponašanju sudaca i tužitelja te očuvanju njihovog profesionalnog integriteta.

U okviru tih napora, VSTV BiH provodi sustavno prikupljanje i analizu podataka kroz „Institucionalne mehanizme i evidencije za provedbu Instrumenta za praćenje primjene Smjernica za sprečavanje sukoba interesa u pravosuđu” (Instrumenti). Ti mehanizmi omogućuju pravovremeno identificiranje potencijalnih nepravilnosti i unaprjeđenje procesa osiguranja nepristranog rada pravosudnih institucija.

Analiza podataka i ključni nalazi

S obzirom na strateški značaj etike i integriteta u pravosuđu, realizacija reformskih ciljeva odvija se kroz radna tijela VSTV-a BiH, uz tehničku i stručnu potporu međunarodnih projekata, uključujući IPA 2019 i projekt Američke agencije za međunarodni razvoj (*United States Agency for International Development – USAID*) „Pravosuđe protiv korupcije”. Ti projekti pružaju ekspertizu, resurse i mehanizme za jačanje institucionalnih kapaciteta u borbi protiv korupcije i jačanju profesionalnih standarda u pravosudnim institucijama.

Analiza evidencija provedbe Instrumenata za praćenje primjene Smjernica za sprječavanje sukoba interesa u pravosuđu za 2023. godinu izrađena je početkom ožujka 2024. godine s ciljem informiranja VSTV-a BiH i javnosti o postignutim rezultatima u primjeni Smjernica i učinku Smjernica na unaprjeđenje institucionalne etike. Analiza je obuhvatila podatke dostavljene iz 98 pravosudnih institucija u BiH. Ukupno je evidentirano 2.039 unosa raspoređenih u šest odvojenih kategorija:

1. Evidencija dodatnih aktivnosti nositelja pravosudne funkcije – bilježi sve profesionalne ili vanjske aktivnosti sudaca i tužitelja koje bi potencijalno mogle utjecati na njihov rad ili predstavljati sukob interesa.
2. Evidencija o prijemu poklona nositelja pravosudne funkcije i uposlenika – uključuje podatke o poklonima koje suci, tužitelji i ostali primaju tijekom obavljanja svoje dužnosti.
3. Evidencija o ostvarenom *ex parte* kontaktu nositelja pravosudne funkcije i uposlenika – dokumentira slučajeve jednostranih komunikacija između sudaca, tužitelja i stranaka u postupku koje mogu utjecati na nepristranost sudačkog ili tužiteljskog rada.
4. Evidencija o istupima u javnosti nositelja pravosudne funkcije – odnosi se na javne izjave i medijske nastupe sudaca i tužitelja, koji moraju biti sukladni profesionalnim i etičkim standardima pravosuđa.
5. Evidencija o prijavama i stegovnim mjerama protiv osoblja pod nadzorom nositelja pravosudne funkcije – prati stegovne postupke protiv pravosudnih službenika koji rade pod nadzorom sudaca i tužitelja, uključujući prijave za povrede etičkih i profesionalnih standarda.
6. Evidencija o izuzećima nositelja pravosudne funkcije – bilježi slučajeve u kojima su nositelji pravosudnih funkcija izuzeti iz predmeta zbog mogućeg sukoba interesa ili drugih razloga koji mogu ugroziti nepristranost.

U poređenju s prethodnim godinama primjene ovih Instrumenata, uočeno je povećanje broja unosa u određene evidencije, iako nisu dostavljeni podaci za četiri pravosudne institucije. To ukazuje na veću svijest pravosudnih institucija o značaju praćenja i prijavljivanja podataka, ali i na potrebu za dodatnim unaprjeđenjem metodologije evidentiranja. Uspostavljeni mehanizmi i evidencije predstavljaju ključni alat za rukovoditelje pravosudnih institucija, omogućujući im da osiguraju nepristranost u radu sudaca i tužitelja te da unaprijede profesionalne standarde u pravosuđu. Pravovremeno i točno evidentiranje informacija igra ključnu ulogu u sprječavanju sukoba interesa i jačanju integriteta institucija.

Da bi sustav bio učinkovit, nužno je da pravosudne institucije dosljedno vode evidencije propisane Instrumentima i bilježe podatke odmah po nastanku relevantnih informacija. Pravovremeno evidentiranje, uz redovitu analizu podataka, omogućuje rukovoditeljima donošenje odluka utemeljenih na točnim i pouzdanim informacijama. To je posebno važno za usmjeravanje pravosudnih institucija ka dosljednoj primjeni Smjernica za sprječavanje sukoba interesa. U narednom razdoblju VSTV BiH planira nastavak kontinuiranog praćenja izvješća pravosudnih institucija kako bi unaprijedio procese prikupljanja i analize podataka.

Prioriteti uključuju:

- Unaprjeđenje točnosti unosa i pravovremenog dostavljanja podataka – osiguravanje da sve pravosudne institucije redovito dostavljaju potpune i precizne informacije;
- Jačanje dvosmjerne komunikacije između VSTV-a BiH i pravosudnih institucija – uključujući Stalno povjerenstvo i Odjel za stegovne postupke i etiku, s ciljem unaprjeđenja razmjene informacija i zajedničkog rada na sprječavanju sukoba interesa;

- Dalji razvoj instrumenata za praćenje – kako bi se osigurala još učinkovitija implementacija Smjernica i poboljšala njihova primjena u praksi;
- Uspostava sustava povjerljivog savjetovanja u pravosuđu BiH.

Preporuka Skupine država za borbu protiv korupcije Vijeća Europe (GRECO) u četvrtom krugu evaluacije za Bosnu i Hercegovinu, koja se odnosi na uspostavljanje sustava povjerljivog savjetovanja, naglašava važnost jačanja i daljnjeg razvoja mehanizama za povjerljive konzultacije. Preporučeno je da se pruži specifična i praktična obuka iz etike i integriteta za suce i tužitelje. Iako je, prema izvješću GRECO-a iz prosinca 2022. godine, ova preporuka označena kao „djelomično realizirana”, postoji potreba za dodatnim naporima kako bi se u potpunosti provela.

U suradnji s USAID-ovim projektom „Pravosuđe protiv korupcije” razmotreni su najbolji i najučinkovitiji načini za uspostavu sustava povjerljivog savjetovanja.

U svezi s tim, VSTV BiH je donio Odluku o uspostavljanju povjerljivog savjetovanja u pravosuđu BiH, koja je zajedno sa Smjernicama za uspostavu sustava povjerljivog savjetovanja (Smjernice) dostavljena svim pravosudnim institucijama u Bosni i Hercegovini.

USAID-ov projekt „Pravosuđe protiv korupcije” organizirao je obuku za povjerljive savjetnike u lipnju 2024. godine. Obuci je nazočilo ukupno 17 od 28 izabranih povjerljivih savjetnika. VSTV BiH je informirao pravosudnu zajednicu o uspostavljenom sustavu povjerljivog savjetovanja u BiH, te je Odjel objavio listu povjerljivih savjetnika na mrežnoj stranici VSTV-a BiH i istu dostavio svim pravosudnim institucijama, Pravosudnom povjerenstvu Brčko distrikta BiH, udrugama sudaca, tužitelja i stručnih suradnika u BiH, te CEST-u FBiH i CEST-u RS, sukladno Smjernicama.

Planovi integriteta

VSTV BiH je tijekom 2024. godine nastavio s aktivnostima u sklopu vršenja nadzora provedbe planova integriteta u pravosudnim institucijama u Bosni i Hercegovini. Pravosudne institucije u BiH nastavile su aktivno surađivati s VSTV-om BiH kroz proces provedbe planova integriteta, a ta se suradnja primarno ogledala u kontinuiranoj komunikaciji s pravosudnim institucijama, u pružanju stručne i konzultativne potpore pravosudnim institucijama u iznalaženju načina provedbe određenih mjera iz planova integriteta, te u pružanju tehničke potpore u svezi s korištenjem softverskog alata za izradu planova integriteta i izvješćivanje, a koji je u primjeni od sredine 2022. godine.

Na sjednici Vijeća održanoj 4. lipnja 2024. godine usvojeno je Godišnje izvješće o provedbi planova integriteta u pravosudnim institucijama za 2023. godinu (Godišnje izvješće) i Preporuke pravosudnim institucijama za daljnji proces provedbe planova integriteta (Preporuke). Ti dokumenti pružaju detaljan pregled statističkih podataka o postignutim rezultatima, identificiranih izazova i konkretnih preporuka za unaprjeđenje procesa u narednom razdoblju i predstavljaju važan element u institucionalizaciji mehanizama za jačanje integriteta. Usvojeno Godišnje izvješće dostavljeno je Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, kao i nadležnim ministarstvima pravde, dok su Preporuke upućene svim pravosudnim institucijama u Bosni i Hercegovini. Također, ovo je izvješće objavljeno i na mrežnoj stranici VSTV-a BiH, čime je učinjeno dostupnim i široj javnosti.

2.5 Ocjenjivanje rada nositelja pravosudnih funkcija

Zakonom o VSTV-u BiH, članak 17. točka (22), propisano je da VSTV BiH „utvrđuje kriterije i proceduru za ocjenjivanje rada sudaca i tužitelja”. Ocjenjivanje rada sudaca, tužitelja, predsjednika sudova i glavnih tužitelja provodi se jednom godišnje sukladno kriterijima VSTV-a BiH.

Ocjene rada za posljednje tri godine obvezno se koriste za procjenu stručnosti kandidata u postupku imenovanja sukladno Poslovniku VSTV-a BiH.

VSTV BiH nadzire primjenu kriterija u sudovima i tužiteljstvima, donosi naputke i daje tumačenja glede pitanja koja se tiču njihove primjene. VSTV BiH verificira godišnje ocjene rada za sve nositelje pravosudnih funkcija čiji je rad ocijenjen, ukoliko VSTV BiH prethodno utvrdi

da su kriteriji pravilno primijenjeni u svakom pojedinačnom postupku ocjenjivanja. VSTV BiH usvaja materijale (obraci, izvještajne tablice itd.) putem kojih se provodi postupak ocjenjivanja u pravosudnim institucijama.

VSTV BiH, u okviru nadzora nad primjenom kriterija, usvaja analizu postupka ocjenjivanja rada nositelja pravosudnih funkcija u sudovima i tužiteljstvima za prethodnu kalendarsku godinu, nakon što pravosudne institucije okončaju postupak ocjenjivanja, te nakon što VSTV BiH verificira godišnje ocjene rada i odluči po prigovorima nositelja pravosudnih funkcija na godišnju ocjenu rada. Analiza postupka ocjenjivanja pruža uvid u stanje u svezi s podacima o ocjenama rada i predstavlja temelj za poduzimanje mjera u cilju unaprjeđenja kriterija i njihove primjene.

Proces ocjenjivanja rezultata rada nositelja pravosudnih funkcija za 2023. godinu proveden je na navedeni način tijekom prva dva mjeseca u 2024. godini, sukladno kriterijima za ocjenjivanje rezultata rada nositelja pravosudnih funkcija u sudovima i tužiteljstvima u BiH koji su objavljeni u „Službenom glasniku BiH”, broj: 85/22.

Tijekom 2024. godine ukupno 25 nositelja pravosudne funkcije u sudovima i tužiteljstvima uložilo je prigovor na ocjenu rada za 2023. godinu i to: 17 nositelja pravosudne funkcije u sudovima i 8 nositelja pravosudne funkcije u tužiteljstvima. VSTV BiH je odlučio o navedenim prigovorima na taj način da su za 17 prigovora donesene odluke kojima se prigovor odbija u cijelosti kao neutemeljen, za 2 prigovora donesene su odluke kojima se odbacuje prigovor kao neuredan, za 1 prigovor donesena je odluka kojom se prigovor odbacuje kao nepravovremen, za 2 prigovora su donesene odluke kojima se prigovor u cijelosti uvažava i za 3 prigovora su donesene odluke kojima se prigovor djelomično uvažava.

Nadalje, VSTV BiH je tijekom 2024. godine realizirao zaključak koji je usvojen na sjednici VSTV-a BiH održanoj 8. i 9. 11. 2023. godine da se razmotri izmjena kriterija za ocjenjivanje rezultata rada nositelja pravosudnih funkcija u sudovima i tužiteljstvima, na taj način da se analitičko ocjenjivanje predvidi kao jedan od elemenata ocjene rada nositelja pravosudnih funkcija u sudovima i tužiteljstvima.

VSTV BiH je na sjednici održanoj 18. 12. 2024. godine usvojio nove kriterije za ocjenjivanje rada nositelja pravosudnih funkcija u sudovima i tužiteljstvima u Bosni i Hercegovini, kako slijedi:

- Kriteriji za ocjenjivanje rada sudaca u Bosni i Hercegovini;
- Kriteriji za ocjenjivanje rada predsjednika sudova u Bosni i Hercegovini;
- Kriteriji za ocjenjivanje rada tužitelja u Bosni i Hercegovini;
- Kriteriji za ocjenjivanje rada glavnih tužitelja, zamjenika glavnih tužitelja i šefova odjela u tužiteljstvima u Bosni i Hercegovini;
- Kriteriji za ocjenjivanje rada glavnog tužitelja Tužiteljstva Bosne i Hercegovine, Federalnog tužiteljstva Federacije Bosne i Hercegovine, Republičkog javnog tužiteljstva Republike Srpske i Tužiteljstva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

Kriteriji su objavljeni 27. 12. 2024. godine u „Službenom glasniku BiH”, broj: 90/24 i stupili su na snagu danom njihovog objavljivanja. Novi se kriteriji primjenjuju na praćenje rada nositelja pravosudnih funkcija od početka 2025. godine. Predsjednici sudova i glavni tužitelji ocijenit će rad nositelja pravosudnih funkcija prema tim kriterijima početkom 2026. godine, u roku od 90 dana po završetku 2025. godine.

Usvajanjem novih kriterija uvedeno je analitičko ocjenjivanje u sustav ocjenjivanja rada nositelja pravosudnih funkcija. U pitanju je kvalitativni element ocjene rada („Analitička ocjena tužitelja” i „Analitička kvaliteta rada i odluka sudaca”) koji će omogućiti bolju ocjenu stručnih sposobnosti svakog suca i tužitelja. Na taj način započeta je reforma sustava ocjenjivanja koji se do sada temeljio pretežito na ocjeni rezultata prema kvantitativnim pokazateljima. Navedena je reforma poduzeta nakon što su prihvaćene preporuke stručnjaka koje je angažiralo Europsko povjerenstvo za izradu „Stručne analize (Peer Review) o ocjenjivanju rada sudaca i tužitelja” iz 2017. godine, koji su sugerirali da je potrebno ojačati kriterije kvalitete u sustavu ocjenjivanja.

Prema novim kriterijima za ocjenjivanje rada nositelja pravosudnih funkcija u sudovima i tužiteljstvima, za kvantitetu rada („Ostvarenje godišnje orijentacijske norme”, „Realizacija plana rješavanja predmeta”) propisana je bodovna ljestvica od 0 do 40 bodova. Za novi element ocjene rada („Analitička ocjena tužitelja” i „Analitička kvaliteta rada i odluka sudaca”) predviđena je bodovna ljestvica od 0 do 10 bodova, dok je povećan broj bodova za „Statističku kvalitetu odluka” sa 30 na 50 bodova.

Osim navedenih izmjena, novim Kriterijima za ocjenjivanje rada u tužiteljstvima u BiH pravomoćne oslobađajuće presude isključene su iz obračuna „Statističke kvalitete odluka” za podignute optužnice i pooštrene su bodovne ljestvice za ocjenu „Statističke kvalitete odluka” za „Ostvarenu kvalitetu naredbi o neprovedbi i obustavi istraga”. Razgovor ocjenjivača i ocjenjivanog tužitelja, kao i izrada izvješća o radu od strane ocjenjivanog tužitelja propisani su kao obvezni u okviru postupka ocjenjivanja.

VSTV BiH je tijekom 2024. godine proveo konzultacije o nacrtima novih kriterija s udrugama nositelja pravosudnih funkcija i pravosudnim institucijama. Također, održane su i posebne radionice radi održavanja konzultacija o novim kriterijima, kojima su nazočili članovi VSTV-a BiH, predstavnici udruga sudaca i tužitelja i inozemni stručnjaci koje je angažirao projekt EU4Justice.

Osim kriterija za ocjenjivanje rada nositelja pravosudnih funkcija, VSTV BiH donosi pravilnik o postupku ocjenjivanja radi reguliranja postupka ocjenjivanja, podnošenja prigovora na ocjene rada i verifikaciju ocjena rada. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH („Službeni glasnik BiH”, broj: 63/23) dopunjen je, pored ostalog, članak 17. točka (22) Zakona o VSTV-u BiH, tako da se osigura izričit zakonski temelj da VSTV BiH donese novi pravilnik o postupku ocjenjivanja rada nositelja pravosudnih funkcija u sudovima i tužiteljstvima u BiH. Na temelju navedene zakonske izmjene, VSTV BiH je na sjednici održanoj 28. i 29. 2. 2024. godine usvojio novi Pravilnik o postupku ocjenjivanja rada nositelja pravosudnih funkcija u sudovima i tužiteljstvima, koji je objavljen u „Službenom glasniku BiH”, broj: 28/24.

2.6 Izobrazba nositelja pravosudnih funkcija

Sukladno nadležnosti VSTV-a BiH u segmentu izobrazbe nositelja pravosudnih funkcija, te nadležnostima propisanim Zakonom o VSTV-u BiH i zakonima o entitetskim CEST-ovima, Stalno povjerenstvo za edukaciju i sudbenu dokumentaciju VSTV-a BiH (Stalno povjerenstvo) iznova je razmatralo potrebe za unaprijeđenjem izobrazbe za novoimenovane nositelje pravosudnih funkcija, uključujući područja etike, integriteta i upravljačkih vještina i kapaciteta rukovodnog kadra u pravosuđu, za koje je VSTV BiH posebno zainteresiran.

2.6.1 Nadležnosti propisane zakonom o VSTV-u BiH

Odobranje programa izobrazbe sudaca i tužitelja za 2024. godinu

Krajem prosinca 2023. godine CEST-ovi su dostavili programe početne izobrazbe i stručnog usavršavanja sudaca i tužitelja za 2024. godinu VSTV-u BiH na odobranje.²

U svezi s određenim nejasnoćama glede uvrštavanja tema koje je nominirao VSTV BiH, Stalno je povjerenstvo na sastanku održanom 12. 1. 2024. godine razmatralo ova, ali i druga pitanja, kada je postignut dogovor glede organiziranja i održavanja izobrazbe na temu podnošenja izvješća o imovini sudaca i tužitelja. Osobita je pozornost posvećena koordinaciji donatorske pomoći u ovom području, kako bi se osigurala dosljednija izobrazba i izbjeglo preklapanje aktivnosti koje je planirao donator.

Slijedom pripreme prijedloga odluke vezane za odobranje programa, Stalno je povjerenstvo na istom sastanku definiralo prijedlog pravila o obveznosti izobrazbe u 2024. godini, u sklopu koje je definiralo da su svi rukovoditelji pravosudnih institucija dužni pohađati obuku na temu

² Dana 27. 12. 2023. godine CEST RS dostavio je Program stručnog usavršavanja i početne obuke sudaca i tužitelja za 2024. godinu, usvojen na sjednici Upravnog odbora ovog Centra dana 15. 12. 2023. i 22. 12. 2023. godine, dok je CEST FBiH dana 3. 1. 2024. godine dostavio Program stručnog usavršavanja i početne obuke sudaca i tužitelja za 2024. godinu, usvojen na sjednici Upravnog odbora ovog Centra dana 21. 12. 2023. godine.

„Uloga predsjednika sudova i glavnih tužitelja u očuvanju integriteta pravosudnih institucija”, zatim da se svi novi rukovoditelji pravosudnih institucija obvezuju i na pohađanje obuke na temu „Izgradnja upravljačkih kapaciteta u pravosudnim institucijama”. Dodatno je precizirano da će oni navedene obuke pohađati po preuzimanju dužnosti i proporcionalno zastupljenosti obuka u programima izobrazbe.

Na sjednici održanoj 17. i 18. 1. 2024. godine VSTV BiH donio je Odluku o odobravanju programa početne izobrazbe i stručnog usavršavanja sudaca i tužitelja u Bosni i Hercegovini u 2024. godini (Odluka) uz preciziranje pitanja obveznosti izobrazbe za nositelje pravosudnih funkcija.³ Kao što je prethodno navedeno, Odlukom su precizirani seminari koje će pohađati novoimenovani, a koje rukovoditelji s dugogodišnjim stažom na tim funkcijama. Dodatno, Odluka sadrži i odredbu da su svi suci i tužitelji u obvezi pohađati *online* modul na temu etike, integriteta i sprječavanja sukoba interesa, te da su oni koji su modul uspješno okončali u obvezi ponavljati ga svake tri godine radi obnavljanja znanja. VSTV BiH je također odredio i način provedbe izobrazbe i podjelu poslova između USAID-ovog projekta „Pravosuđe protiv korupcije” i EU4Justice projekta u svezi s izvješćivanjem o imovini sudaca i tužitelja u Bosni i Hercegovini.

Aktivnosti VSTV-a BiH u provedbi izobrazbe u 2024. godini

U okviru odobrenih programa u 2024. godini, VSTV BiH je u suradnji s entitetskim CEST-ovima organizirao niz edukativnih aktivnosti koje su u fokusu rada VSTV-a BiH, uključujući edukaciju za primjenu Smjernica za objavljivanje sudbenih i tužiteljskih odluka, akata i informacija o predmetima i Naputka za anonimizaciju, obuku za suce mentore, obuke vezane za komunikacijske vještine, primjenu elektroničkih alata za rukovodni kadar i slično. U organizaciji tih obrazovnih aktivnosti sudjelovali su pojedini odjeli Tajništva VSTV-a BiH, kao što su Odjel za sudbenu dokumentaciju i edukaciju (OSDE), Odjel za IKT, Odjel za unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada u sudovima i Odjel za unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada u tužiteljstvima. Primjera radi, Odjel za unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada u tužiteljstvima organizirao je dodatnu specijaliziranu izobrazbu iz područja kibernetičkog kriminala i organiziranog i gospodarskog kriminala za polaznike koji su završili specijalističku izobrazbu tijekom 2016/2017. godine i 2020/2021. godine (tužitelji, suci i ovlaštene službene osobe) kroz projekt „Jačanje tužiteljskih kapaciteta u sustavu kaznenog pravosuđa” koji podržava Vlada Švicarske. Obuka na temu „Organizirani i gospodarski kriminal” realizirana je od 23. do 24. 5. u Konjicu, na kojoj se govorilo o virtualnoj imovini, kriptovalutama i kaznenim djelima pranja novca, te aplikacijama SKY i Anom – korištenju elektroničkih dokaza u postupku. Obuka na temu „Kibernetički kriminal” realizirana je od 30. do 31. 5. u Banjoj Luci gdje se razgovaralo o kriptovalutama, pravnom okviru, identificiranju, oduzimanju, čuvanju i upravljanju oduzetom virtualnom imovinom.

Kada je u pitanju nadzor nad provedbom izobrazbe, VSTV BiH je tu svoju nadležnost provodio u pojedinim područjima od posebnog interesa, kao što su etika i integritet nositelja pravosudnih funkcija, a osobito izobrazbu edukatora koju su u suradnji s CEST-ovima i Pravosudnim povjerenstvom Brčko distrikta BiH (PKBD BiH) organizirali predstavnici EU4Justice projekta. Također, nadzor je vršen u provedbi pojedinih seminara za rukovodni kadar, zaštitu okoliša, izobrazbu sudaca mentora i slično. Zapažanja prikupljena tijekom nadzora korištena su prilikom savjetovanja CEST-ova u izradi programa izobrazbe za narednu godinu.

Paralelno s obukom u CEST-ovima, novoimenovanim se kadrovima nastoji pružiti sustavna potpora i unutar pravosudnih institucija, koja se u duljem vremenskom razdoblju nastoji formalizirati sukladno *Peer Review* preporukama iz srpnja 2017. godine.

Stalno povjerenstvo povremeno razmatra informacije o realizaciji sustava mentoriranja za novoimenovane tužitelje, te faze uvođenja mentoriranja za suce i stručne suradnike koje imenuje VSTV BiH⁴. Povodom zaprimljenih i analiziranih izvješća konzultativnih tužitelja u

³ Sukladno odredbi članka 17. točka 8. Zakona o Visokom sudbenom i tužiteljskom vijeću Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Bosne i Hercegovine”, broj: 25/04, 93/05, 15/08, 48/07 i 63/23), VSTV BiH „određuje minimalan opseg stručnog usavršavanja koji svaki sudac i tužitelj mora ostvariti tijekom godine”.

⁴ Detaljan pregled i pravni okvir za uvođenje sustava mentorstva u pravosuđe BiH dat je u godišnjem izvješću VSTV-a BiH za 2023. godinu.

prethodnoj godini, Stalno je povjerenstvo početkom 2024. godine razmatralo način izvješćivanja, odnosno trebaju li, osim preporuka za daljnju izobrazbu i stručno usavršavanje novoimenovanih tužitelja, izvješća sadržavati mišljenje konzultativnih tužitelja o stručnoj osposobljenosti i ostvarenom napretku novoimenovanih tužitelja. Izvješća tužiteljstava u kojima su novoimenovani tužitelji počeli obnašati dužnost u 2024. godini ukazuju na to da su svi novoimenovani tužitelji radili uz pomoć konzultativnih tužitelja, a razvidno je da se segment izvješćivanja ujednačio, jer su primjetne informacije o osposobljenosti novoimenovanih tužitelja za samostalan rad. Prijedlozi za daljnju izobrazbu i usavršavanje kontinuirano se koriste za unaprjeđenje sustava početne i kontinuirane tužiteljske izobrazbe.

Sustav mentorstva za novoimenovane suce i stručne suradnike koje imenuje VSTV BiH zaživio je u sudovima u Federaciji BiH i Brčko distriktu BiH u 2024. godini, dok u Republici Srpskoj nije došlo do izmjene Pravilnika o unutarnjem sudbenom poslovanju, čime bi se uspostavio formalni okvir za uvođenje mentoriranja u sudovima u tom entitetu.

Prema podacima koje je VSTV BiH pribavio od sudova, do kraja 2024. godine, u gotovo svim sudovima, sucima i stručnim suradnicima koji su prvi put imenovani te su preuzeli dužnost dodijeljen je sudac mentor, kao vid stručne potpore u prvom razdoblju rada. Ujedno, VSTV BiH je u okviru JCB projekta i u suradnji s CEST-om FBiH održao prve stručne obuke za suce mentore. Tijekom 2024. godine dvije skupine polaznika prošle su kroz osnovnu obuku za suce mentore, na kojim su imali priliku usavršiti svoje mentorske vještine, produbiti znanje i razumijevanje o konceptu mentoriranja i razmijeniti iskustva u obnašanju funkcije mentora sa svojim kolegama. VSTV BiH je osigurao da se cjelokupni kurikulum obuke za suce mentore, koji broji tri obvezne radionice, uvrsti u godišnji program rada CEST-a FBiH za 2025. godinu, čiju će realizaciju nastaviti podržavati. S ciljem pružanja kontinuirane potpore sudovima u provedbi sustava mentorstva, VSTV BiH je uspostavio mehanizam monitoringa nad njegovom primjenom, te sudovi na šestomjesečnoj razini izvješćuju VSTV BiH o poduzetim mentorskim aktivnostima.

Slike 55 i 56: Obuka za suce mentore



Savjetovanje CEST-ova pri izradi programa izobrazbe

Kao i svih prethodnih godina, VSTV BiH je i u 2024. godini posvetio dužnu pozornost savjetovanju CEST-ova pri izradi programa početne izobrazbe i stručnog usavršavanja sudaca i tužitelja u Bosni i Hercegovini za 2025. godinu. Prema zaključku sjednice VSTV-a BiH od 25. i 26. 9. 2024. godine, izvršeno je anketiranje rukovodnog kadra i prikupljanje njihovih potreba za izobrazbom. Od sudova najviše instancije prikupljene su teme sukladno njihovim analizama najčešćih razloga za ukidanje i preinačenje odluka nižestupanjskih sudova, te su prikupljene i teme koje je nominirao odjel Tajništva VSTV-a BiH, kao i projekti koji djeluju pod okriljem VSTV-a BiH.

Na sastanku održanom u studenom 2024. godine, Stalno je povjerenstvo razmatralo prikupljene teme, te identificiralo potrebu da se Program početne izobrazbe za novoimenovane nositelje pravosudnih funkcija u 2025. godini dopuni obukom u svezi s odlučivanjem o prigovorima stranaka istaknutim na ročištu, odnosno glavnom pretresu, što je i uključeno u programe obuke. S obzirom na očekivani početak rada Specijalnog odjela za organizirani kriminal pri Vrhovnom sudu FBiH i Federalnom tužiteljstvu Federacije BiH, potrebno je u 2025. godini adresirati specifične potrebe za obukom imenovanog kadra u tim institucijama, te

edukatorima sugerirati da se prilikom realizacije obuke u većem opsegu obrađuju primjeri iz prakse.

Tijekom druge polovice godine osobita je pozornost posvećena unaprjeđenju kurikuluma specijalističke izobrazbe za „maloljetničko pravosuđe”. Provedeno je anketiranje edukatora i polaznika ove obuke, te je radna skupina oformljena u tu svrhu pripremila novi sveobuhvatniji program u trajanju od šest (6) dana koji će se provoditi identično za sve polaznike. Na sjednici VSTV-a BiH održanoj u siječnju 2025. godine taj je program dopunjen i HELP modulom Vijeća Europe o pravima djeteta.

Tijekom prosinca 2024. godine održani su zajednički sastanci upravnih odbora (UO) CEST-ova i PKBD BiH radi usklađivanja tema i dogovora koje će se teme provoditi u formi zajedničkih seminara, nakon čega su upravni odbori usvojili programe početne obuke i stručnog usavršavanja u 2025. godini. Budući da je UO CEST FBiH dostavio program na odobravanje krajem prosinca, a UO CEST RS-a početkom siječnja 2025. godine, VSTV BiH će razmatranje programa provesti na prvoj sjednici u 2025. godini.

Odobranje izvješća CEST-ova i PKBD BiH

Stalno povjerenstvo ima nadležnost da, između ostalog, razmatra, daje prijedloge, te utvrđuje nacрте akata u području izobrazbe i sudbene dokumentacije, a posebice daje preporuke VSTV-u BiH glede odobravanja godišnjih izvješća UO CEST-ova i PKBD BiH. Tako je sredinom 2024. godine razmatralo dostavljena izvješća za 2023. godinu, te pripremio set pismenih opažanja⁵ i iste dostavio CEST-ovima i PKBD BiH na komentare, a sve s ciljem detaljnije analize i davanja preporuka VSTV-u BiH.⁶

Opažanja Stalnog povjerenstva i odgovori CEST-ova ticali su se prije svega izobrazbe sudaca i tužitelja za koje je VSTV BiH posebno zainteresiran.

U svezi s provedbom početne izobrazbe za novoimenovane suce i tužitelje, opažanja Stalnog povjerenstva ticala su se činjenice da je veći dio izobrazbe proveden u *online* obliku, čime je onemogućeno testiranje znanja prije i poslije održane obuke kroz anonimne upitnike. Stalno je povjerenstvo mišljenja da je te obuke potrebno što više provoditi *in vivo*, osobito glede provedbe obuke u obliku radionica na kojima je bitno postići interakciju svih polaznika.

Zaključuje se nadalje da su seminari za rukovodni kadar dosta visoko ocijenjeni, s većim brojem pozitivnih komentara polaznika. Dodatno je razvidno je da je u 2023. godini realiziran veći broj seminara na temu „*Nasilje u obitelji i rodno utemeljeno nasilje*”, na kojima su, osim nositelja pravosudnih funkcija, sudjelovali i predstavnici policijskih agencija, centara za socijalnu skrb i slično. Takav je multidisciplinarni pristup poželjan, osobito imajući u vidu mjeru iz Gender akcijskog plana BiH (GAP) 2023.–2027. i Operativnog plana institucija BiH za implementaciju GAP-a, koja navodi da je potrebno „*Ispitati mogućnosti zajedničke izobrazbe za suce, tužitelje i policijske i druge službenike za provedbu zakona o jedinstvenoj primjeni postojećeg pravnog okvira, uključujući propise o zaštiti od nasilja u obitelji i rodnim stereotipima, seksualnom nasilju i uznemiravanju, te propise o zaštiti žrtava trgovine ljudima*” za čiju realizaciju je, između ostalih institucija, zadužen i VSTV BiH.

Kada je u pitanju izobrazba za rad na predmetima organiziranog kriminala i korupcije, razvidno je da je ista obuhvatila veći broj seminara u okviru specijalističkog programa za suce i tužitelje koji su CEST-ovi realizirali u suradnji s USAID-ovim projektom „Pravosuđe protiv korupcije”. Izobrazba je vršena i u suradnji s projektom „Jačanje tužiteljskih kapaciteta u sustavu kaznenog pravosuđa” VSTV-a BiH. U okviru oba projekta vršena je i izobrazba edukatora, a kako bi se provele analize učinaka tih izobrazbi, potrebno je od CEST-ova zatražiti podatke o polaznicima koji su završili specijalističku obuku i stekli certifikate.

⁵ Na sjednici UO CEST-a FBiH od 15. 4. 2024. godine usvojeno je Izvješće o radu za 2023. godinu, dok je na sjednici UO CEST RS-a od 19. 2. 2024. godine usvojeno Izvješće o radu za 2023. godinu i dostavljeno VSTV-u BiH radi razmatranja i odobravanja, sukladno članku 17. točka 10. Zakona o VSTV-u. Dodatno, PKBD BiH je dana 26. 8. 2024. godine VSTV-u BiH dostavio izvješće o svojem radu u dijelu koji se odnosi na izobrazbu sudaca i tužitelja za 2023. godinu.

⁶ Stalno povjerenstvo kvartalno izvješćuje VSTV BiH o svojem radu, kada, između ostalog, informira da redovito prikuplja potrebe sudaca i tužitelja za izobrazbom kroz analize najviših sudova o najčešćim greškama u odlukama nižestupanijskih sudova, te kroz izvješća konzultativnih tužitelja iz kojih su vidljiva područja za unaprjeđenje.

Obuka na temu „Etike i integriteta” je u 2023. godini bila zastupljena s većim brojem seminara i veoma raznolikom ciljnom skupinom, od pripravnika, rukovoditelja pravosudnih institucija, novoimenovanih i drugih nositelja pravosudnih funkcija. Održana je izobrazba edukatora i na tu temu, a nastavljena je *online* izobrazba o etici, integritetu i sprječavanju sukoba interesa za nositelje pravosudne funkcije, koja je 2022. godine odlukom VSTV-a proglašena obveznom za sve nositelje pravosudnih funkcija. U izvješćima se navodi da je određeni broj nositelja pravosudnih funkcija uspješno okončao ove obuke, a radi analize njihovog učinka izvršit će se anketiranje polaznika prema okvirnoj metodologiji koju je na prijedlog USAID-ovog projekta „Pravosuđe protiv korupcije” usvojio VSTV BiH na sjednici održanoj 17. i 18. 7. 2024. godine i koja je dostavljena CEST-ovima radi provedbe ankete.

U dijelu „Značajniji komentari sudionika” se iz evaluacijskih upitnika identificiraju teme za koje i dalje postoji potreba za izobrazbom, kao što je primjerice „*Međunarodna roditeljska otmica djeteta*”, održana 31. 10. – 1. 11. 2023. godine u CEST-u FBiH, budući da se u praksi sudova povećava broj predmeta s međunarodnim obilježjem, gdje je u središtu nesređenih odnosa (bivših) supružnika djeteta kao iznimno ranjiva kategorija, te da se tamo gdje je izražen veliki interes, seminari osmisle i organiziraju u duljem trajanju sukladno mogućnostima CEST-ova. Pozdravljena je praksa da se nakon okončanog seminara materijali korišteni tijekom seminara dostave e-mailom svim sudionicima i da se isti objave na mrežnim stranicama CEST-ova, uz korištenje relevantne sudbene prakse prilikom predavanja s brojevima referentnih sudbenih odluka.⁷ Sukladno zahtjevima nositelja pravosudnih funkcija i tehničkim mogućnostima, određene seminare bilo bi korisno snimiti i postaviti na mrežnu stranicu ili staviti na raspolaganje na drugi prikladan način, kako bi isti bili u mogućnosti odslušati relevantne dijelove prije početka rada na predmetima. Ukazuje se i potreba da se vrši razmjena iskustava, te bi edukatori u jednom dijelu seminara koristili ovaj vid komunikacije, odnosno razmjenu iskustava kroz tzv. „obostrano učenje”.

Brojni su komentari seminara o različitoj praksi okružnih sudova u Republici Srpskoj, te je potrebno dodatno raditi na ujednačavanju iste. Vidljivi su komentari i u svezi s problemima koji se javljaju kod procjene rizika i određivanja hitnih i zaštitnih mjera, te je potrebna daljnja obuka na teme dokazivanja nasilja u obitelji, vještačenja i dr. Tijekom seminara je potrebno obraditi studije slučaja, te isto uzeti u obzir u planiranju budućih seminara.

Imajući u vidu preporuku iz Izvješća EU za Bosnu i Hercegovinu za 2024. godinu koja navodi da je potrebno pobliže nadzirati izbor kompetentnih edukatora i procjenu učinaka obuke, te vršiti unaprjeđenje gdje je to potrebno, s CEST-ovima je razmijenjena informacija da se osim edukatora izvan pravosuđa na seminarima uvijek angažiraju i nositelji pravosudnih funkcija koji su radili na kompleksnim predmetima iz područja teme koju obrađuju, odnosno da se za edukatore „ne biraju samo dobri govornici”, što bi bilo sukladno i prethodnim zaključcima Stalnog povjerenstva da se kao edukatori angažiraju nositelji pravosudnih funkcija u kombinaciji s „vanjskim” stručnjacima, te većim dijelom suci sudova najviše instancije, budući da u prethodnim godinama njihov angažman nije bio zastupljen u dovoljnoj mjeri.

Glede nositelja pravosudnih funkcija koji u 2023. godini nisu ispunili minimalan opseg izobrazbe, informacije koje su dostavljene idu u pravcu da veći broj onih koji ovu obvezu nisu ispunili čine novoimenovani nositelji pravosudnih funkcija koji su tijekom 2024. godine tek krenuli pohađati obveznu obuku, dok je određeni broj nositelja pravosudnih funkcija pod suspenzijom, na duljim bolovanjima ili su oslobođeni pohađanja obvezne izobrazbe.

Sve informacije u svezi s navedenim opažanjima i odgovorima CEST-ova razmatrao je VSTV BiH na sjednici održanoj 25. i 26. 9. 2024. godine, iste primio k znanju i donio odluku kojom odobrava izvješća upravnih odbora CEST-ova i PKBD BiH u dijelu koji se odnosi na izobrazbu sudaca i tužitelja za 2023. godinu, uz preporuku da se komentari polaznika izobrazbe u svezi s daljnjim potrebama, kao i onih organizacijske prirode, uzmu u obzir prilikom kreiranja programa za 2025. godinu, odnosno prilikom realizacije budućih obrazovnih aktivnosti.

Ostale se preporuke odnose na unaprjeđenje sustava izvješćivanja radi jednoobraznosti informacija i njihovog lakšeg analiziranja i dostavljanja domaćim i međunarodnim

⁷ Ukazano je na potrebu da se predmeti korišteni na obukama dostavljaju VSTV-u BiH radi objave u Bazi sudbenih odluka.

organizacijama, te je potrebno nastaviti raditi na kvaliteti i sveobuhvatnosti informacija u izvješćima. Naime, tablični dio izvješća sadrži informacije iz evaluacijskih obrazaca kojima se vrši *ad hoc* anketiranje polaznika obuke neposredno nakon provedbe, te su samim time nedostatne za nadzor i analizu učinaka takve izobrazbe⁸. U svezi s tim, potrebno je da Stalno povjerenstvo u suradnji s CEST-ovima i PKBD BiH unaprijedi način izvješćivanja, osobito u segmentu specijalističkih izobrazbi radi analize njihovih učinaka. Dodatno, usvojen je zaključak da slijedom programiranja izobrazbe sudaca i tužitelja u 2025. godini OSDE provede anketiranje rukovodnog kadra radi identificiranja daljnjih potreba za njihovom izobrazbom.

2.6.2 Nadležnosti VSTV-a BiH prema zakonu o CEST-ovima

Konzultacije za izbor ravnatelja CEST-ova

Budući da zakonska procedura pri izboru ravnatelja CEST-ova podrazumijeva provedbu konzultacija UO CEST-ova s VSTV-om BiH, tijekom procedure za izbor i imenovanje novog ravnatelja CEST RS-a, započete u prosincu 2023. godine, VSTV BiH je pozvao oba rangirana kandidata na sjednicu, kako bi predstavili viziju rada i suradnje s VSTV-om BiH.

U svezi s tim, VSTV BiH je saslušao prezentacije oba rangirana kandidata na sjednici održanoj 17. i 18. 1. 2024. godine, te donio odluku da podržava stav UO CEST-a RS glede izbora i imenovanja prvorangiranog kandidata za ravnatelja ove javne ustanove, o čemu je obavijestio UO. U nastavku je UO dovršio proceduru imenovanja na sjednici održanoj 19. 2. 2024. godine kada je jednoglasno donio odluku kojom imenuje Slobodana Zeca, diplomiranog pravnika iz Banje Luke, na funkciju ravnatelja CEST-a RS s danom 4. 3. 2024. godine.

Budući da je ravnatelju CEST-a FBiH istekao mandat početkom studenog 2024. godine, UO te javne ustanove obratio se VSTV-u BiH da, sukladno zakonskim propisima, objavi natječaj za tu poziciju, što je i učinjeno sa 23. 10. 2024. godine kao krajnjim rokom za prijave.⁹ Procedura je nastavljena tijekom prosinca 2024. godine i nastavit će se tijekom 2025. godine. UO te javne ustanove također je obavijestio VSTV BiH da je na IX redovitoj sjednici UO održanoj 10. 12. 2024. godine razriješio Arbena Murtezića s funkcije ravnatelja, te za vršitelja dužnosti imenovao Almira Tabakovića.

Odobrovanje izbora člana UO CEST-a RS

CEST RS je dana 13. 9. 2024. godine obavijestio VSTV BiH da je, sukladno odredbama članka 5. i 5c. Zakona o CEST-u RS-a, provedena procedura izbora novog člana UO CEST-a RS-a. Naime, Udruga tužitelja Republike Srpske je dana 11. 9. 2024. godine obavijestila UO CEST-a RS da je na njihov zahtjev za novog člana tog UO izabrala Mladena Mitrovića, glavnog tužitelja Okružnog javnog tužiteljstva u Banjoj Luci, umjesto Igora Cimeše koji je prešao na funkciju suca Okružnog suda u Banjoj Luci. Mandat tužitelju Mitroviću na ovoj funkciji trajat će do isteka mandata člana u čiju je zamjenu izabran.“

Zatraženo je od VSTV-a BiH da razmotri i odobri izbor i imenovanje novog UO CEST-a RS-a sukladno nadležnostima iz članka 17. točka 30. Zakona o VSTV-u BiH, a u svezi s člankom 5. stavak 3. Zakona o CEST-u RS. CEST RS je dostavio potrebnu dokumentaciju VSTV-u BiH na daljnje postupanje s prijedlogom da se žurno odluči o tome na narednoj sjednici VSTV-a BiH.

S ciljem kompletiranja dokumentacije, pribavljene su informacije Odjela za integritet i Odjela za imenovanje Tajništva VSTV-a BiH. Uvidom u evidencije o izrečenim stegovnim mjerama, konstatirano je da tužitelj Mitrović nema izrečenih stegovnih mjera, te je pribavljen obrazac s relevantnim podacima o karijeri tužitelja Mitrovića. VSTV-a BiH je na sjednici održanoj 16. i 17.

⁸ U svjetlu preporuke Izvješća EU za BiH: „Odabir kompetentnih edukatora, osmišljavanje programa obuke, ocjenjivanje trenera i evaluaciju učinka obuke trebalo bi pomno pratiti i po potrebi poboljšati.”

⁹ Javni oglas za ravnatelja CEST-a FBiH objavljen je u „Dnevnom listu”, „Dnevnom avazu” i „Nezavisnim novinama” dana 30. 9. 2024. godine, te u službenim novinama/glasnicima: Brčko distrikta BiH dana 1. 10. 2024. i Federacije BiH dana 2. 10. 2024, te „Službenom glasniku Republike Srpske” dana 8. 10. 2024. godine od kada počinje teći rok od 15 dana za prijave.

10. 2024. godine odobrio izbor i imenovanje Mladena Mitrovića, o čemu je Upravni odbor obaviješten.

2.6.3 Izobrazba stegovnih povjerenstava VSTV-a BiH

S ciljem periodičnog razmatranja stegovne prakse i razmjene iskustava utemeljenih na konkretnim primjerima i mišljenjima o bitnim pitanjima, u Mostaru je 23. i 24. 5. 2024. godine održana četvrta po redu napredna izobrazba stegovnih povjerenstava VSTV-a BiH. Kao i na prethodnim skupovima tog tipa, osobita je pozornost posvećena temi vođenja stegovnog postupka s aspekta pribavljanja i ocjene dokaza, dok je fokus bio na novinama koje su uvedene Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH.

Osobito su razmatrane novine glede prekršaja za koje suci i tužitelji mogu odgovarati u okviru obnašanja funkcije, odnosno prekršaja za koje mogu odgovarati rukovoditelji pravosudnih institucija i članovi VSTV-a BiH.

U nedostatku domaće prakse u provedbi stegovnih prekršaja koji se odnose na povrede etičkih kodeksa od strane sudaca i tužitelja kojima se narušava ugled i integritet pravosuđa, na skupu su predstavljeni standardi Europskog suda za ljudska prava (ESLJP).

Izobrazbu su proveli članovi stegovnih povjerenstava VSTV-a BiH i vanjski izlagači sa značajnim iskustvom. Kao i prethodnih godina, ovaj je stručni skup organizirao OSDE u suradnji s USAID-ovim projektom „Pravosuđe protiv korupcije” s kojim je VSTV BiH dugi niz godina surađivao u području etičkih standarda i integriteta nositelja pravosudnih funkcija.

Obuka je iznjedrila set zaključaka, između ostalih, da je u nedostatku domaće prakse za pojedine nove prekršaje, uključujući kršenje načela etičkih kodeksa sudaca i tužitelja koji su doveli do narušavanja ugleda i integriteta pravosuđa, a koji nisu propisani kao zaseban prekršaj, potrebno da stegovna povjerenstva uzmu u obzir standarde utvrđene u praksi Ustavnog suda Bosne i Hercegovine i ESLJP-a, osobito standarde iz odluke *Guz protiv Poljske*.

S ciljem opće prevencije potrebno je dodatno raditi na preveniranju nedozvoljenih ponašanja na taj način da se pravosudnoj zajednici na brz i učinkovit način omogući uvid u odgovore Stalnog povjerenstva za etiku i integritet VSTV-a BiH u odnosu na upite nositelja pravosudnih funkcija o spojivosti funkcije, kao i sažeci odluka stegovnih povjerenstava i da se kroz redovit sustav izobrazbe nastavi s provedbom seminara i radionica ovog tipa za sve nositelje pravosudnih funkcija.

Dodatno, zaključeno je kako je potrebno da stegovna povjerenstva kroz obrazloženja svojih odluka učine maksimalne napore da „prosječnom čitatelju” približe i pojasne sve pravne pojmove, osobito u slučajevima novih stegovnih prekršaja s kojima se nisu susretali u dosadašnjoj praksi, kako bi na taj način dodatno doprinijeli predvidljivosti istih.

Preporučeno je da se Ured stegovnog tužitelja uključi u obuke ovog tipa kako bi sva tijela uključena u stegovni postupak protiv sudaca i tužitelja u Bosni i Hercegovini kontinuirano unaprjeđivala znanja i vještine s ciljem sveobuhvatnijeg ispitivanja navoda i okolnosti svakog pojedinačnog slučaja, a radi dosljednije prakse pokretanja stegovnih postupaka i predlaganja stegovnih mjera usklađene sa svrhom vođenja ovog postupka.

Slika 57: Predavači i moderatori IV napredne izobrazbe stegovnih povjerenstava VSTV BiH



Također, osim redovitih seminara i skupova radi izobrazbe, potrebno je da stegovna povjerenstva VSTV-a BiH povremeno održavaju zajedničke sastanke radi ujednačavanja stegovne prakse i utvrđivanja jedinstvenih standarda u vođenju postupaka i donošenju odluka u stegovnim predmetima protiv sudaca i tužitelja.

2.6.4 Ujednačavanje sudbene prakse

Nastavno na informacije o izobrazbi sudaca i tužitelja, te informacije iz prethodnog potpoglavlja o informiranju zainteresirane javnosti o razvoju sudbene prakse ESLJP-a, VSTV BiH je i u 2024. godini nastavio s aktivnostima koje bitno utječu na kvalitetu rada pravosuđa u vidu prikupljanja, obrade i objave pouzdanih pravnih informacija. U nastavku su predstavljene kontinuirane aktivnosti VSTV-a BiH na jačanju odjeljenja sudbene prakse sudova najviše instancije, uz informaciju o pilotiranju uspostave odjeljenja u drugostupanjskim sudovima, te rad Panela za ujednačavanje sudbene prakse (Panel) u 2024. godini.

U sklopu nastavka IPA pomoći i projekta IPA 2022, te u suradnji s vrhovnim sudovima Federacije Bosne i Hercegovine, Republike Srpske, te Sudom Bosne i Hercegovine i Apelacijskim sudom Brčko distrikta Bosne i Hercegovine ostvareni su vidni pomaci, osobito na polju jačanja odjeljenja sudbene prakse pri spomenutim sudovima. U sklopu istih aktivnosti postignuta je veća *online* dostupnost stavova sudbene prakse i sudbenih odluka, o čemu je više rečeno u dijelu 1.4. Transparentnost.

Aktivnosti Tima za koordinaciju aktivnosti

Na strateškoj razini nastavio je s radom Tim za koordinaciju aktivnosti (Tim) kao stalni forum za razmjenu informacija između predstavnika odjeljenja sudbene prakse i VSTV-a BiH s ciljem daljnjeg unaprjeđenja procesa i preuzimanja i implementiranja dobrih praksi. Radi unaprjeđenja modaliteta rada i donošenja strateških odluka i inicijativa za daljnji razvoj procesa, u 2024. godini održana su dva sastanka Tima.

Na sastanku održanom 31. 5. 2024. godine sudionici su informirani o usvajanju novih Smjernica za objavljivanje sudbenih i tužiteljskih odluka, akata i informacija o predmetima i Naputka za anonimizaciju, o preuzimanju ljudstva koje je radilo u okviru Jedinice za potporu procesu ujednačavanja sudbene prakse (IPA 2022)¹⁰, te o sastanku Panela iz građanskog područja održanom sukladno novom konceptu. Dogovoreno je da se okrugli sto za pisanje sentencija organizira u listopadu 2024. godine, da najviši sudovi dostave prijedloge za sudionike i moderatore, te da se organizira sastanak radi ujednačavanja deskriptora za Portal sudbene prakse u podobnom obliku s obzirom na broj novodefiniranih deskriptora.

Također je dogovoreno da se u naredni sastanak Tima uključe predstavnici Kantonalnog suda u Sarajevu u kojem se pilotira odjeljenje sudbene prakse¹¹, kao i da se provjeri mogućnost provedbe orijentacije izabrane savjetnice u tom sudu u okviru odjeljenja sudbene prakse i OSDE-a. Postignut je i dogovor da se prilikom programiranja EU pomoći za daljnju izgradnju kapaciteta odjeljenja sudbene prakse uzmu u obzir ideje koje sudovi iznesu, za što bi bila potrebna potpora ne samo u personalnom smislu, te da bi se sredstva usmjerila kako bi se dalje ojačali resursi odjeljenja sudbene prakse i OSDE-a, kao svojevrsne poveznice između sudova.

Na sastanku održanom 16. 12. 2024. godine vodila se opsežna rasprava u svezi s izradom tiskane publikacije sa svim stavovima objavljenim putem Portala sudbene prakse, koju VSTV BiH priprema već drugu godinu za redom, kao vid promidžbe projektnih i drugih aktivnosti na ujednačavanju i dostupnosti sudbenih stavova i odluka. Dogovoreno je, između ostalog, da se nacrt publikacije ponovno dostavi sudovima radi usklađivanja podataka. Evidentno je da će u nastavku biti potrebno dodatno unaprjeđivati metodologiju sistematiziranja i evidentiranja

¹⁰ Jedinica omogućuje brzu razmjenu informacija između sudova, što se pokazalo iznimno korisnim prilikom provedbe istraživanja o sudbenoj praksi za potrebe sudaca i rada na konkretnim predmetima, odnosno brojnim pravnim analizama.

¹¹ Sukladno odluci VSTV-a BiH o suradnji s projektom Vijeća Europe „Potpora dosljednoj primjeni EKLJP i izvršenju presuda ESLJP u Bosni i Hercegovini”

sudbene prakse, kao i bolje definirati ulogu redovitih odjeljenja i odjeljenja sudbene prakse u tim procesima, kao jednog od preduvjeta za harmonizaciju sudbene prakse na horizontalnoj i vertikalnoj razini. Sve bi zajedno u konačnici trebalo doprinijeti ispunjenju uvjeta na putu Bosne i Hercegovine ka EU, o čemu je više govora bilo tijekom okruglog stola za pisanje sentencija, a o čemu će više informacija biti predstavljeno u narednom potpoglavlju.

Nanovo se podsjeća na važnost Protokola o dugoročnoj suradnji između VSTV-a BiH i sudova najviše instancije u BiH (Protokol), potpisanim 12. 12. 2023. godine, kojim se osigurava nastavak zajedničke provedbe aktivnosti vezanih za unaprjeđenje procesa ujednačavanja sudbene prakse i transparentnosti rada najviših pravosudnih institucija u Bosni i Hercegovini.

Protokol dakle predstavlja formalizaciju višegodišnje suradnje VSTV-a BiH i sudova najviše instancije kroz implementaciju velikog broja projektnih aktivnosti u spomenutim područjima. Stručnu potporu i pomoć u realizaciji Protokola nastaviti će pružati Jedinica za potporu procesu harmonizacije sudbene prakse i OSDE. Sukladno Protokolu, VSTV BiH nastavlja informirati zainteresiranu javnost o razvoju sudbene prakse ESLJP-a, kako bi se primjena konvencijskih standarda u najvećoj mogućoj mjeri osigurala na nacionalnoj razini.

Taj se Protokol dobrim dijelom odnosi i na novi koncept rada Panela, te u nastavku dajemo više informacija o postignutim rezultatima u 2024. godini.

Rad Panela za ujednačavanje sudbene prakse

Primjenjujući novi koncept rada Panela, dana 11. 3. 2024. godine, u prostorijama VSTV-a BiH održan je prvi pripremni sastanak predsjednika najviših sudova, predsjednika odjeljenja tih sudova i VSTV-a BiH uz sudjelovanje predstavnika DEU u BiH, radi dogovora o radu panela prema dogovorenom konceptu. Na sastanku je razgovarano prije svega o temama koje će paneli razmatrati u 2024. godini. Tom prilikom definirano je da će se na sastancima panela obraditi 17 tema, i to po pet tema iz građanskog i upravnog, te sedam tema iz kaznenog područja. Također je definiran raspored održavanja sastanaka po načelu rotacije, te je jednoglasno usvojen Kalendar sastanaka panela prema kojem je predviđeno održavanje pet sastanaka.

Slika 58: Sudionici pripremnog sastanka Panela za ujednačavanje sudbene prakse



Prvi sastanak po novom konceptu rada održan je iz parničnog područja u Vrhovnom sudu Federacije BiH dana 10. 5. 2024. godine. Drugi panel održan je 10. 6. 2024. godine iz upravnog područja u Vrhovnom sudu Republike Srpske. Treći panel iz kaznenog područja održan je 15. i 16. 10. 2024. godine u Apelacijskom sudu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, dok su dana 10. 12. 2024. godine u Sudu Bosne i Hercegovine održana dva sastanka, i to iz kaznenog i parničnog područja. Usvojeno je pet usuglašenih pravnih shvatanja, tri iz parničnog i dva iz upravnog područja.

Prvo pravno pitanje u kojem je postignuto usuglašavanje tiče se postupanja sudova po nepravovremenoj, samoinicijativno podnesenoj, dopuni pravnog lijeka, a usuglašeno pravno

shvatanje glasi: „Dopunu pravnog lijeka (žalbe ili revizije), bez obzira na njezin sadržaj, koja je podnesena po proteku roka za izjavljivanje pravnog lijeka treba odbaciti kao nepravovremenu.”

Drugo pravno pitanje u kojem je postignuto usuglašavanje tiče se određivanja vrijednosti predmeta spora, kada tužitelj u odnosu na tuženog postavi više nenovčanih zahtjeva, koji se ne temelje na istoj činjeničnoj i pravnoj osnovi, a u tužbi naznači vrijednost spora u jednom iznosu.

To je pravno pitanje razmatrano prvi put na panelu iz građanskog područja održanom dana 22. 11. 2023. godine u prostorijama VSTV-a BiH. Pitanje je aktualizirano i na panelu iz građanskog područja održanom 10. 5. 2024. godine u Vrhovnom sudu Federacije BiH, a koje je, sukladno Pravilima panela za ujednačavanje sudbene prakse, u konačnici usuglašeno 11. 7. 2024. godine i glasi: „Kada tužitelj u odnosu na tuženog postavi više nenovčanih zahtjeva, koji se ne temelje na istoj činjeničnoj i pravnoj osnovi, a u tužbi naznači vrijednost spora u jednom iznosu, tako se označena vrijednost predmeta spora odnosi na sve zahtjeve.”

Treće pravno shvatanje iz građanskog područja usuglašeno je na sastanku održanom u Sudu Bosne i Hercegovine dana 10. 12. 2024. godine i glasi: „Ukoliko se zahtjev na nekretninu, koja je bila predmet pravnog prometa prije zaključenja Aneksa G Sporazuma o pitanju sukcesije između država sljednica bivše SFRJ, ne odnosi na vraćanje u prvobitno stanje, nego na spor o priznanju vlasništva nepokretne imovine koja se nalazi u državi nasljednici, takav spor spada u sudbenu nadležnost.” U tijeku je verifikacija istog od strane građanskih odjeljenja panel sudova.

Kada je riječ o panelu iz upravnog područja, održanom u Vrhovnom sudu Republike Srpske 10. juna 2024. godine, panel je usuglasio dva pravna shvatanja. Prvo pravno shvatanje tiče se naknade za eksproprijaciju zemljišta u svojini, odnosno vlasništvu Bosne i Hercegovine, i glasi: „Država Bosna i Hercegovina, dok se ne donese zakon koji bi regulirao predmetnu upravnu stvar, izuzeta je od prava na naknadu za eksproprijirane nekretnine u svojem vlasništvu.”

Drugo pravno shvatanje iz upravnog područja tiče se pitanja kako se računa godišnji osobni koeficijent osiguraniku koji nema utvrđen staž osiguranja za cijelu kalendarsku godinu. Usuglašeno pravno shvatanje glasi: „Osiguraniku koji nema utvrđen staž osiguranja za cijelu kalendarsku godinu, godišnji osobni koeficijent utvrđuje se srazmjerno stažu osiguranja izvršenom u toj kalendarskoj godini.”

Upravni se panel na istom sastanku također usuglasio da je u svezi s pravom na isplatu najniže mirovine osiguraniku koji je ostvario srazmjerni dio mirovine po Sporazumu o međusobnim pravima i obvezama u provedbi mirovinskog i invalidskog osiguranja (Sporazum) („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine”, broj: 24/00) i („Službeni glasnik Republike Srpske”, broj: 15/00) potrebno pokrenuti inicijativu za izmjene i dopune relevantnih Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju, i to:

1. da se u Republici Srpskoj predlože izmjene i dopune Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju Republike Srpske na taj način da se u isti ugrade odredbe kojima se korisnicima srazmjerne starosne, obiteljske i invalidske mirovine, ostvarene sukladno Sporazumu, osigurava ostvarivanje prava na isplatu razlike mirovine od zbrojnog iznosa srazmjernih mirovina do iznosa najniže mirovine.
2. da se u Federaciji Bosne i Hercegovine pokrene inicijativa za izmjene Pravilnika o postupku i potrebnoj dokumentaciji za ostvarivanje prava na isplatu razlike mirovine od zbrojnog iznosa srazmjernih mirovina do iznosa najniže mirovine, u odnosu na odredbu članka 2. stavak 2., s obzirom na to da je u suprotnosti s odredbama članka 1., članka 4. stavak 2. i članka 82. stavak 2. i 3. Zakona o mirovinskom i invalidskom osiguranju Federacije Bosne i Hercegovine.

Sukladno Pravilima o radu panela, pravna su shvatanja s obrazloženjima nakon verifikacije istih od strane sudova-sudionika panela objavljena na mrežnoj stranici OSDE-a i dostupna su putem linka: [Kategorije vijesti | pravosudje.ba](https://pravosudje.ba). Rezultati rada panela dostavljeni su svim korisnicima u pravosuđu i šire putem elektroničkog letka „Sudbena praksa i novousvojeni zakoni”, te stručnoj javnosti pobliže predstavljeni putem XIX izdanja časopisa „Pravna hronika”.

U tijeku je izrada i usklađivanje zaključaka i zapisnika sa sastanaka panela iz građanskog i kaznenog područja održanih u Sudu Bosne i Hercegovine, dok će realizacija zaključaka s istih uslijediti početkom 2025. godine.

Za potrebe godišnjeg izvješćivanja VSTV-a BiH, koji vrši koordinaciju i promidžbu rezultata rada panela, potrebno je istaknuti da je novi modalitet rada panela implementiran tijekom 2024. godine¹² osigurao veću djelotvornost ovog mehanizma za ujednačavanje sudbene prakse na razini cijele države, što se očekuje i u narednim godinama.

Sudionicima u radu panela najavljene su izmjene i dopune Pravila o radu panela koje će odražavati novi koncept rada, a početkom naredne godine prijedlog izmjena i dopuna razmatrat će predstavnici sudova najviše instancije s VSTV-om BiH.

O važnosti nastavka rada panela u kontinuitetu govori EU, koja je i u posljednjem izvješću za Bosnu i Hercegovinu ponovno identificirala kao važno pitanje da: „...u konačnici, Bosna i Hercegovina treba uspostaviti pravosudno tijelo koje će osigurati dosljedno tumačenje zakona i harmonizaciju sudbene prakse u cijeloj zemlji”.

Okrugli sto „Pojam sentencije i njezin značaj za ujednačavanje sudbene prakse”

U namjeri da poboljša kvalitetu stavova sudbene prakse i način pisanja sentencija, VSTV BiH je dana 22. 10. 2024. godine organizirao okrugli sto na temu: „Pojam sentencije i njezin značaj za ujednačavanje sudbene prakse”. Ovaj je uskostručni skup održan u hotelu „Ibis” u Sarajevu uz potporu DEU i Vijeća Europe (VE) u Bosni i Hercegovini. Stručni je skup otvorila Ljiljana Bošnjak-Glizijan, članica VSTV-a BiH i sutkinja Vrhovnog suda Republike Srpske.

Nakon uvodnih obraćanja predstavnika VE i Ureda specijalnog predstavnika Europske unije u Bosni i Hercegovini, skupu se prvo obratila Goranka Barać-Ručević, sutkinja u Građanskom odjelu Vrhovnog suda Republike Hrvatske i predsjednica Odjela za praćenje europskih propisa i sudbene prakse sudova pri VE i EU govoreći o metodologiji izrade i objavljivanja sentencija, te njihovom značaju za ujednačavanje sudbene prakse u Republici Hrvatskoj.

Slika 59: Sudionici stručnog skupa



Ovaj sustav u Republici Srbiji predstavila je Snežana Jovanović, sutkinja Kaznenog i Posebnog odjeljenja za organizirani kriminal Apelacijskog suda u Beogradu i zamjenica rukovoditelja Odjeljenja sudbene prakse za Kazneno odjeljenje i Odjeljenje za zaštitu prava na suđenje u razumnom roku u kaznenoj materiji. Metodologiju izrade i objavljivanja sentencije i njezin značaj za ujednačavanje sudbene prakse u Bosni i Hercegovini predstavila je Fatima

¹² Uporedbe radi, u 2023. godini održana su dva sastanka panela iz građanskog područja, ali nije došlo do usuglašavanja pravnih shvatanja, dok su u razdoblju od 2017. do 2023. godine sastanci panela održavani jednom ili nijednom tijekom godine, zbog čega je konstatiran zastoj u njihovom radu.

Mrdović, sutkinja Građanskog odjeljenja i predsjednica Odjeljenja za evidenciju sudbene prakse Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine.

Tijekom jednodnevnog skupa predstavnici sudova u Bosni i Hercegovini i regiji razgovarali su o ulozi sudaca sudova najviše instancije, odnosno odjeljenja sudbene prakse pri definiranju sentencije. Posebno je predstavljen Portal sudbene prakse u Bosni i Hercegovini putem kojeg se stručnoj i široj javnosti u Bosni i Hercegovini redovito pružaju informacije o sudbenoj praksi putem sentencija i pratećih sudbenih odluka, a sve s ciljem boljeg prikaza razvoja prakse. Skup je nastavljen raspravama o ulozi drugostupanjskih sudova i sudbenih savjetnika u tom procesu, ali i o tome što predstavlja sentencija, tko, kada i zašto priprema sentenciju, kao i kome je namijenjena.

Opsežne su rasprave vođene i o potrebi bolje dostupnosti sentencija ne samo stručnoj, nego i široj javnosti. Zaključeno je da se dijalog te vrste treba nastaviti, kako na razini bh. pravosuđa, tako i na razini regije, što će u konačnici dati putokaz za daljnji razvoj sustava ujednačavanja i objavljivanja sudbene prakse.

Sudionicima skupa uručena je publikacija „Pregled pravnih stavova sudova najviše instancije u Bosni i Hercegovini“, izrađena u okviru projekta IPA 2019, kojom su predstavljeni pravni stavovi koje su u razdoblju srpanj – prosinac 2023. godine objavili Sud Bosne i Hercegovine, Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine, Vrhovni sud Republike Srpske i Apelacijski sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine putem Portala sudbene prakse. Pravni stavovi u publikaciji sistematizirani su unutar tematskih cjelina i pravnih područja, čime se osigurava njihova preglednost i bolje razumijevanje, te u konačnici olakšava primjena prava u predmetima s istom ili sličnom činjeničnom i pravnom osnovom.

Publikacija je zajedno s četiri tematske publikacije svečano uručena svim sudionicima XIX godišnje konferencije predsjednika sudova i glavnih tužitelja u Bosni i Hercegovini, održanoj 28. i 29. 5. 2024. godine u Tesliću¹³.

2.6.5 Nastavak suradnje između pravosudne i akademske zajednice

Imajući u vidu značaj suradnje između pravosudnih institucija i pravnih fakulteta za osiguranje kvalitetnije izobrazbe, primjenu zakonodavnih načela u praksi i pripremu studenata za izazove s kojima će se susretati u pravnoj profesiji, VSTV BiH je u 2024. godini pratio primjenu Smjernica o dugoročnoj suradnji pravosudnih institucija i pravnih fakulteta u Bosni i Hercegovini u području praktične nastave studenata (Smjernice), koje je usvojio na sjednici održanoj 8. i 9. 2. 2023. godine.

Primjena Smjernica o dugoročnoj suradnji pravosudnih institucija i pravnih fakulteta u Bosni i Hercegovini u području praktične nastave studenata

S ciljem osiguravanja uspješne primjene Smjernica, VSTV BiH je u ožujku 2024. godine uputio dopis svim pravosudnim institucijama, od kojih su tražene povratne informacije o njihovoj primjeni. Analizom dostavljenih odgovora, koju je VSTV BiH završio tijekom srpnja 2024. godine, utvrđeno je da većina pravosudnih institucija, uključujući i VSTV BiH, primjenjuje te Smjernice. Suradnja se ogleda u izvođenju nastave na fakultetima od strane sudaca i tužitelja, njihovom sudjelovanju u pravnim klinikama i *moot court* natjecanjima, organizaciji jednodnevnih posjeta i praksi studenata u sudovima i tužiteljstvima, uključujući mogućnost praćenja suđenja, te potpori akademskim istraživanjima kroz osiguranje potrebnih informacija iz domene rada pravosuđa.

Informacije je razmatralo Stalno povjerenstvo na sastanku održanom 2. 7. 2024. godine, kada je podržalo prijedlog da se promidžba o primjeni Smjernica izvrši putem mrežne stranice VSTV-a BiH i društvenih mreža, što je i učinjeno početkom rujna 2024. godine.

¹³ Publikacije na teme primjena zakona o slobodi pristupa informacijama, pregled sudbene prakse u području okoliša u Bosni i Hercegovini, prakse Suda Bosne i Hercegovine u predmetima azila i teretu dokazivanja u parničnom postupku, kao i publikacija „Usuglašena pravna shvatanja Panela za ujednačavanje sudbene prakse u Bosni i Hercegovini“ kojom je prezentiran dugogodišnji rad sudova najviše instancije na polju ujednačavanja sudbene prakse dostupne su putem linka: [Promocija publikacija sudske prakse sudova najviše instance - IPA 2019](#)

Slike 60, 61 i 62: Događaji organizirani za studente pravnih fakulteta, Općinski sud u Tuzli, Širokom Brijegu i Sud Bosne i Hercegovine



Važno je istaknuti da je primjena Smjernica omogućila bolju povezanost između pravnih fakulteta i pravosudne zajednice, što ne samo da poboljšava kvalitetu pravne izobrazbe, već i povećava konkurentnost budućih pravnika na tržištu rada. Suradnja osobito utječe na proširivanje znanja studenata o pravosudnom sustavu, upoznavanje sa stvarnim radom pravosudnih institucija i pripremu studenata za realne izazove u pravnoj profesiji.

VSTV BiH već dulji niz godina organizira i podržava različite događaje za studente, kao što su studentske debate, pisanje eseja, praktične izobrazbe za studente na temu javnog nastupa i obilježavanje Europskog dana pravde, kao i održavanja državnog natjecanja u simuliranom suđenju pred ESLJP-om. Uloga VSTV-a BiH u potpori ovih aktivnosti koje doprinose uspješnoj implementaciji Smjernica predstavlja važan aspekt ove suradnje.

Iako postoje izazovi u primjeni Smjernica u određenim pravosudnim institucijama, suradnja ovog tipa donosi značajne koristi, pozitivne rezultate i doprinosi daljnjem razvoju i unaprjeđenju.

Državno natjecanje u simuliranom suđenju pred ESLJP-om za studente javnih pravnih fakulteta

Sukladno svojim strateškim opredjeljenjima, VSTV BiH već treću godinu zaredom podržao je Pravni fakultet Sveučilišta u Mostaru u organizaciji Državnog natjecanja u simuliranom suđenju pred ESLJP-om, u suradnji s Misijom OSCE-a u BiH i Međunarodnom organizacijom za migracije (IOM). Finalno natjecanje u kojem su sudjelovala četiri državna pravna fakulteta iz Mostara, Zenice, Tuzle i Bihaća održano je u Mostaru u listopadu 2024. godine. Tom je potporom VSTV BiH još jednom potvrdio opredijeljenost ka unaprjeđenju izobrazbe budućih pravnika. Dobra suradnja s akademskom zajednicom važan je zadatak pravosudnih institucija, a pružanje mogućnosti studentima da primijene teorijska znanja u praksi jedan je od načina za razvoj vještina potrebnih za budući profesionalni rad.

Slika 63: Sudačko vijeće Trećeg državnog natjecanja u simuliranom suđenju pred ESLJP-om

Šesnaest studenata prava i njihovi profesori s pravnih fakulteta u Zenici, Tuzli, Bihaću i Mostaru imali su priliku predstaviti podneske pred ESLJP-om, kako s aspekta aplikanta, tako i s aspekta tužene države, te kroz natjecanje iskazati sposobnosti kritičkog promišljanja i argumentiranja, analize i rješavanja pravnih problema, te javnog nastupa. Pismene podneske i usmena izlaganja studenata ocjenjivalo je sudbeno vijeće u čijem su sastavu bili i predstavnici pravosudnih institucija, uključujući Ustavni sud BiH, VSTV BiH, Tužiteljstvo BiH, Kantonalni sud u Širokom Brijegu, Općinski sud u Ljubuškom i Općinski sud u Mostaru. Svi su studenti pokazali svoje talente i uvjerali predstavnike sudačkog tima da svojim znanjem i zalaganjem mogu u budućnosti doprinijeti unaprjeđenju pravosudnog sustava u Bosni i Hercegovini. Pobjednik natjecanja bio je Pravni fakultet Sveučilišta u Zenici.

Podržavajući održavanje ovog natjecanja, VSTV BiH još je jednom potvrdio svoju predanost jačanju suradnje između pravosuđa i pravnih fakulteta, koji predstavljaju važne partnere u jačanju vladavine prava u BiH.

2.7 Stegovna odgovornost nositelja pravosudnih funkcija

2.7.1 Stegovni postupci

Pritužbe na povredu dužnosti nositelja pravosudnih funkcija

Ured stegovnog tužitelja (UST) je, tijekom 2024. godine, primio ili registrirao po službenoj dužnosti 945 pritužbi. Broj primljenih pritužbi je za 20,7% veći od broja pritužbi registriranih u 2023. godini, kada su primljene 783 pritužbe.

Tijekom 2024. godine UST je riješio 910 pritužbi, što je za 6,4% više u odnosu na prethodnu godinu, iako je broj uposlenih u UST-u ostao nepromijenjen.

Najčešći razlozi za podnošenje pritužbi su nezadovoljstvo duljinom trajanja sudbenih i tužiteljskih postupaka, odnosno donesenim sudbenim i tužiteljskim odlukama.

Registrirane se pritužbe najvećim dijelom odnose na postupanje sudaca općinskih sudova (ukupno 388 pritužbi ili 41%) i osnovnih sudova (ukupno 155 pritužbi ili 16%). Potom slijede

pritužbe registrirane protiv tužitelja kantonalnih tužiteljstava (137 pritužbi ili 14%) te sudaca kantonalnih sudova (86 pritužbi ili 9%).

Najveći se broj pritužbi odnosi na duljinu trajanja postupka pred sudom: odnosno na stegovni prekršaj neopravdanog kašnjenja u izradi odluke, što je 30,3% od ukupnog broja zaprimljenih pritužbi. Kada su u pitanju podnesene pritužbe na rad tužiteljstava, najveći broj pritužbi podnesen je zbog prekršaja iz članka 57. stavak 1. točka t) Zakona o VSTV-u BiH: „kršenje načela Etičkog kodeksa tužitelja koja su dovela do narušavanja ugleda i integriteta pravosuđa” (84 pritužbe ili 9%), te zbog neopravdanog kašnjenja u provedbi radnji u svezi s obnašanjem funkcije tužitelja iz ranije važećeg članka 57. točka 9. (60 pritužbi), odnosno članka 57. stavak 1. točka d) Zakona o VSTV-u BiH (21 pritužba), što je 8,5% od ukupnog broja podnesenih pritužbi.

Ovdje je potrebno napomenuti da značajan broj pritužbi sadrži više razloga nezadovoljstva stranaka, odnosno više stegovnih prekršaja zbog kojih su one podnesene.

Prosječno vrijeme rješavanja pritužbi u 2024. godini iznosilo je 183 dana, što je za 22 dana kraće u odnosu na prosjek rješavanja pritužbi u 2023. godini (205 dana) – unatoč povećanju priljeva pritužbi. Također, taj je prosjek znatno manji od zakonskog roka prema kojem je UST dužan riješiti pritužbe, što je dvije godine od dana zaprimanja.

2.7.2 Pokrenuti stegovni postupci

Tijekom 2024. godine pokrenuto je ukupno 37 stegovnih postupaka. UST je pokrenuo 37 stegovnih postupaka protiv 39 nositelja pravosudnih funkcija, s tim da je jedan stegovni postupak pokrenut protiv tri nositelja pravosudne funkcije. Stegovni su postupci pokrenuti protiv četiri rukovoditelja pravosudnih institucija (tri predsjednika suda i jednog glavnog tužitelja). Tijekom 2024. godine pokrenuti su stegovni postupci protiv 28 sudaca (od kojih je jedan na poziciji vršitelja dužnosti predsjednika suda) i sedam tužitelja.

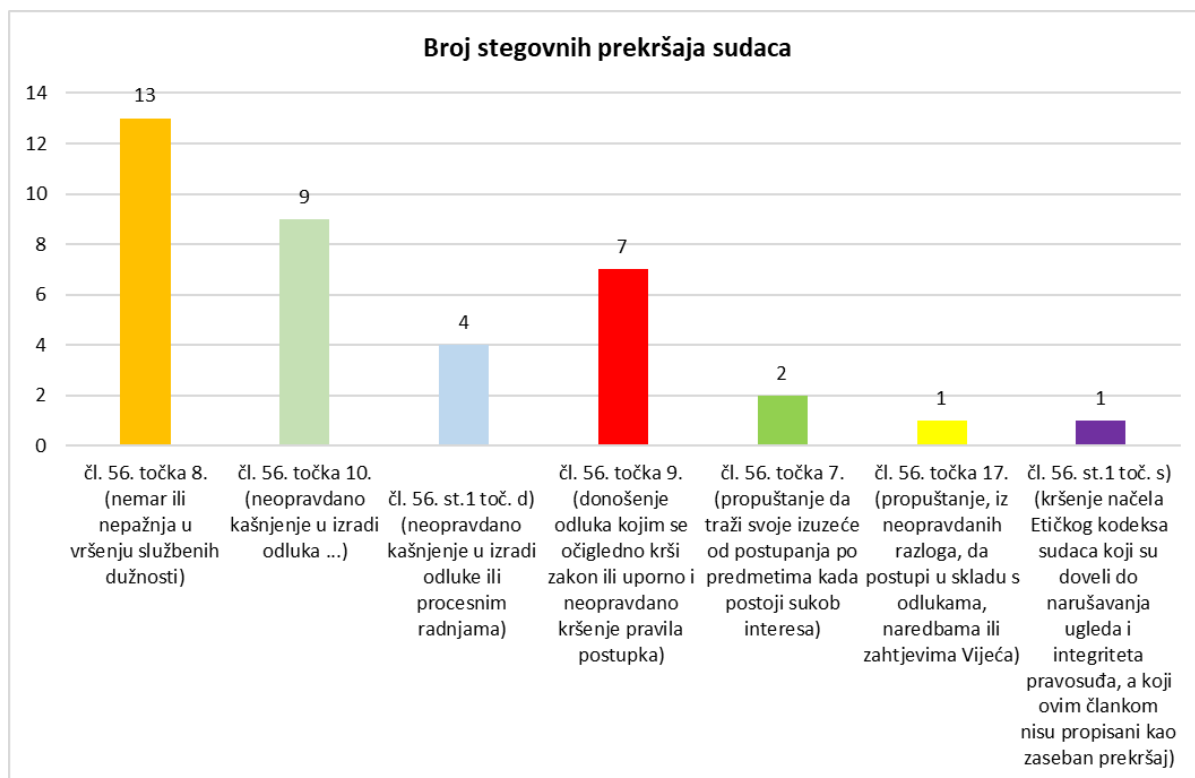
Najveći broj stegovnih postupaka protiv sudaca pokrenut je zbog stegovnog prekršaja iz članka 56. Zakona o VSTV-u BiH i to po sljedećim točkama:

- točka 8. „nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti” – trinaest tužbi;
- točka 10. „neopravdano kašnjenje u izradi odluka ili u drugim radnjama u svezi s obavljanjem dužnosti suca ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti suca” – devet tužbi;
- točka 9. „donošenje odluka kojim se očigledno krši zakon ili uporno i neopravdano kršenje pravila postupka” – sedam tužbi;
- točka 7. „propuštanje da traži svoje izuzeće od postupanja po predmetima kada postoji sukob interesa” – dvije tužbe;
- točka 17. „propuštanje, iz neopravdanih razloga, da postupi sukladno odlukama, naredbama ili zahtjevima Vijeća” – jedna tužba.

Prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH, stegovni su postupci pokrenuti po sljedećoj osnovi:

- članak 56. stavak 1. točka d) „neopravdano kašnjenje u izradi odluke ili procesnim radnjama” – četiri tužbe i
- članak 56. stavak s) „kršenje načela Etičkog kodeksa sudaca koja su dovela do narušavanja ugleda i integriteta pravosuđa, a koja ovim člankom nisu propisana kao zaseban prekršaj” – jedna tužba.

Zbroj ukupnih stegovnih prekršaja ne odgovara broju pokrenutih stegovnih postupaka, jer su neki stegovni postupci podneseni na temelju više stegovnih prekršaja.

Grafikon 6: Stegovni prekršaji sudaca iz članka 56. navedeni u tužbama tijekom 2024. godine, po točkama

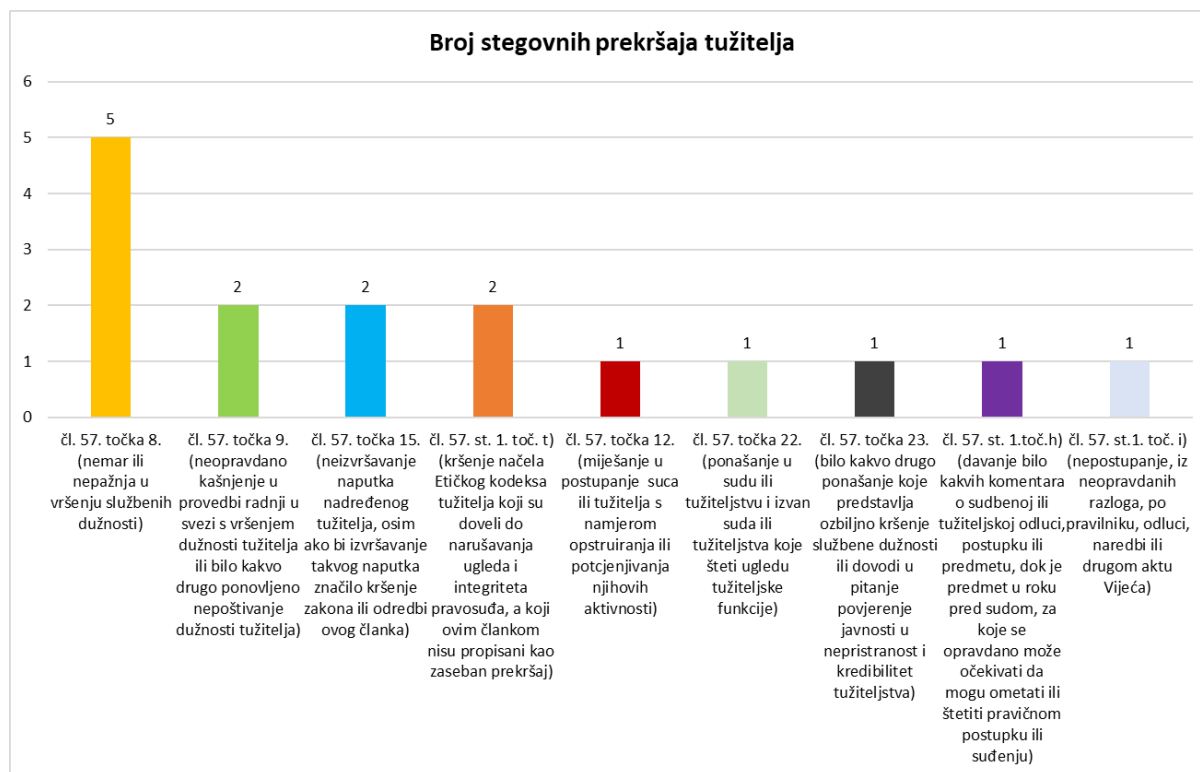
UST je najviše stegovnih postupaka pokrenuo protiv tužitelja prema članku 57. Zakona o VSTV-u BiH po sljedećim točkama:

- točka 8. „nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti” – pet tužbi;
- točka 9. „neopravdano kašnjenje u provedbi radnji u svezi s vršenjem dužnosti tužitelja ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti tužitelja” – dvije tužbe;
- točka 15. „neizvršavanje naputaka nadređenog tužitelja, osim ako bi izvršavanje takvog naputka značilo kršenje zakona ili odredbi ovog članka” – dvije tužbe;
- točka 12. „miješanje u postupanje suca ili tužitelja s namjerom opstruiranja ili potcjenjivanja njihovih aktivnosti” – jedna tužba;
- točka 22. „ponašanje u sudu ili tužiteljstvu i izvan suda ili tužiteljstva koje šteti ugledu tužiteljske funkcije” – jedna tužba;
- točka 23. „bilo kakvo drugo ponašanje koje predstavlja ozbiljno kršenje službene dužnosti ili dovodi u pitanje povjerenje javnosti u nepristranost i kredibilitet tužiteljstva” – jedna tužba.

Prema Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o VSTV-u BiH, stegovni su postupci pokrenuti po sljedećoj osnovi:

- članak 57. stavak 1. točka t) „kršenje načela Etičkog kodeksa tužitelja koja su dovela do narušavanja ugleda i integriteta pravosuđa, a koja ovim člankom nisu propisana kao zaseban prekršaj” – dvije tužbe;
- članak 57. stavak 1. točka h) „davanje bilo kakvih komentara o sudbenoj ili tužiteljskoj odluci, postupku ili predmetu dok je predmet u roku pred sudom, za koje se opravdano može očekivati da mogu ometati ili štetiti pravičnom postupku ili suđenju” – jedna tužba;
- članak 57. stavak 1. točka i) „nepostupanje, iz neopravdanih razloga, po pravilniku, odluci, naredbi ili drugom aktu Vijeća” – jedna tužba.

Treba naglasiti da zbroj ukupnih stegovnih prekršaja ne odgovara broju pokrenutih stegovnih postupaka, jer su neki od stegovni postupaka podneseni na temelju više stegovnih prekršaja.

Grafikon 7: Stegovni prekršaji tužitelja iz članka 57. navedeni u tužbama u 2024. godini, po točkama

2.7.3 Okončani stegovni postupci

Ukupno je 31 stegovni postupak okončan u 2024. godini. U strukturi okončanih postupaka prema godini pokretanja evidentirana su dva okončana postupka, koji su pokrenuti 2022. godine i 12 okončanih postupaka pokrenutih tijekom 2023. godine te 17 okončanih postupaka pokrenutih u 2024. godini.

Stegovna odgovornost utvrđena je u ukupno 27 stegovnih postupaka, dok je u dva postupka odbijena stegovna tužba, a dva su postupka obustavljena.

Izrečeno je ukupno 16 stegovnih mjera za suce, od toga: sedam sudaca osnovnih sudova, šest sudaca općinskih sudova, dva suca okružnih sudova i jedan sudac kantonalnog suda.

Utvrđena je stegovna odgovornost 11 tužitelja i izrečene su mjere za pet tužitelja kantonalnih tužiteljstava, tri tužitelja okružnih (javnih) tužiteljstva, dva tužitelja Tužiteljstva BiH i jedan tužitelj Tužiteljstva Brčko distrikta.

Stegovna odgovornost sudaca najčešće je utvrđena za stegovni prekršaj iz članka 56. Zakona o VSTV-u BiH i to po točkama:

- točka 10. „neopravdano kašnjenje u izradi odluka ili u drugim radnjama u svezi s obavljanjem dužnosti suca ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti sudaca” – devet sudaca; točka 9. „donošenje odluka kojim se očigledno krši zakon ili uporno i neopravdano kršenje pravila postupka – šest sudaca”;
- točka 9. „donošenje odluka kojim se očigledno krši zakon ili uporno i neopravdano kršenje pravila postupka – šest sudaca”;
- točka 8. „nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti” – tri suca i
- točka 22. „ponašanje u sudu i izvan suda koje šteti ugledu sudačke funkcije” – jedan sudac.

Najčešće utvrđena stegovna odgovornost tužitelja za stegovni prekršaj utvrđen člankom 57. i to za:

- točka 15. „neizvršavanje nalogu nadređenog tužitelja, osim ako bi izvršavanje takvog nalogu značilo kršenje zakona ili odredbi ovog članka” – pet tužitelja;

- točka 22. „ponašanje u sudu ili tužiteljstvu i izvan suda ili tužiteljstva koje šteti ugledu tužiteljske funkcije” – četiri tužitelja;
- točka 8. „nemar ili nepažnja u vršenju službenih dužnosti” – tri tužitelja;
- točka 9. „neopravdano kašnjenje u provedbi radnji u svezi s vršenjem dužnosti tužitelja ili bilo kakvo drugo ponovljeno nepoštivanje dužnosti tužitelja” – tri tužitelja;
- stavak 1. točka i) „nepostupanje, iz neopravdanih razloga, po pravilniku, odluci, naredbi ili drugom aktu Vijeća” – jedan tužitelj i
- točka 6. „korištenje funkcije tužitelja kako bi se pribavile neopravdane koristi za sebe ili druge osobe” – jedan tužitelj.

Izrečeno je ukupno 27 stegovnih mjera u pravomoćnim odlukama u 27 stegovnih postupaka. Od ukupnog broja izrečenih stegovnih mjera u tri stegovna postupka izrečene su po dvije stegovne mjere i to kako slijedi: javna opomena i posebna mjera koja se odnosi na pohađanje edukacije iz područja etike i integriteta nositelja pravosudnih funkcija, javna opomena i smanjenje plaće te smanjenje plaće i javna opomena.

Struktura ostalih pravomoćno izrečenih stegovnih mjera: javna opomena (devet), smanjenje plaće (osam), pismena opomena koja se javno ne objavljuje (pet), premještanje s mjesta glavnog tužitelja na mjesto tužitelja (jedna), razrješenje dužnosti (jedna).

Grafikon 8: Pravomoćno izrečene stegovne mjere u 2024. godini



2.7.4 Privremeno udaljenje od obavljanja dužnosti

UST je tijekom 2024. godine podnio osam zahtjeva za privremeno udaljenje nositelja pravosudnih funkcija od obavljanja dužnosti. Prihvaćeno je pet zahtjeva za privremeno udaljenje..

Na kraju kalendarske godine (2024. godine) bilo je ukupno 12 privremeno udaljenih nositelja pravosudne funkcije. U navedenom razdoblju okončano je pet privremenih udaljenja (prestanak mandata, smrt, medicinsko vještačenje, obustava istrage, okončan stegovni postupak).

2.7.5 Objavljivanje stegovnih odluka

Konačne odluke u stegovnim postupcima objavljuju se na mrežnoj stranici VSTV-a BiH (vstv.pravosudje.ba) u cjelini. Objavljuju se odluke Prvostupanjskog stegovnog povjerenstva, odluke Drugostupanjskog stegovnog povjerenstva i odluke VSTV-a BiH kao cjeline, na način koji omogućuje njihovo pretraživanje prema parametrima utvrđenim nalogom. Ne objavljuju se stegovne odluke u kojima je izrečena stegovna mjera „Pismena opomena koja se javno ne objavljuje”. Odluke se objavljuju radi informiranja i veće transparentnosti u pravosudnoj zajednici i javnosti. Za stegovne postupke za koje je javnost bila dodatno zainteresirana VSTV BiH izdavao je posebna saopćenja.

Poglavlje 3: FINANCIJSKI PREGLED ULAGANJA U PRAVOSUĐE BiH

VSTV BiH dio svojih aktivnosti financira iz odobrenih sredstava proračuna institucija BiH, a projektne aktivnosti usmjerene na reformu pravosuđa financiraju se iz donatorskih sredstava.

3.1 Financiranje aktivnosti VSTV-a BiH

Sukladno Zakonu o proračunu institucija BiH i međunarodnim obvezama BiH¹⁴, VSTV-u BiH je za 2024. godinu odobren proračun u iznosu od 9.024.000 KM, odnosno 9.027.480 kada dodamo povrat sredstava kasko osiguranja, od čega je izvršeno 8.671.277 KM odnosno 96%.

Tablica 3: Izvršenje proračuna po stavkama

VRSTA RASHODA	Odobreni proračun	Korigirani proračun	Izvršenje proračuna	Indeks
I TEKUĆI RASHODI	8.895.000	8.585.480	8.230.722	96%
Bruto plaće i naknade	6.400.000	5.930.000	5.796.623	98%
Naknade troškova uposlenih	468.000	475.000	456.443	96%
Putni troškovi	197.000	197.000	188.534	96%
Izdaci za tel. i poštanske usluge	68.000	63.000	58.907	94%
Izdaci za energiju i komunalne usluge	181.000	159.000	118.225	74%
Nabava materijala	37.000	62.000	59.032	95%
Izdaci za usluge prijevoza i gorivo	73.000	63.000	47.475	75%
Troškovi zakupa	1.000	1.000	91	9%
Izdaci za tekuće održavanje	910.000	1.078.480	1.051.483	98%
Izdaci za osig. i trošk. pl. prometa	9.000	6.000	3.554	59%
Ugovorene usluge	551.000	551.000	450.355	82%
II KAPITALNI RASHODI	129.000	442.000	440.555	100%
Nabava opreme	124.000	437.000	435.875	100%
Nabava stalnih sred. u obliku prava	5.000	5.000	4.680	94%
UKUPNO I+II	9.024.000	9.027.480	8.671.277	96%

3.2 Financiranje projektnih aktivnosti usmjerenih na reformu pravosudnog sustava iz donatorskih sredstava

Sukladno članku 15. stavak 9. Zakona o VSTV-u BiH¹⁵, precizirano je sljedeće: „Vijeće može primati sredstva od međunarodnih donatora za operativni proračun Vijeća kao i za posebne projekte reforme pravosuđa izvan operativnog proračuna Vijeća. Sredstva se uplaćuju na poseban račun, otvoren u Centralnoj banci BiH. Sredstva se troše po nalogu ravnatelja Tajništva, sukladno propisima o izvršenju donatorskih sredstava koje donosi Vijeće i sukladno uvjetima ugovora o donacijama potpisanim s donatorom.”

Tijekom 2024. godine donatorskim sredstvima financirano je sedam projekata namijenjenih reformi pravosuđa, usmjerenih na jačanje kapaciteta pravosuđa.

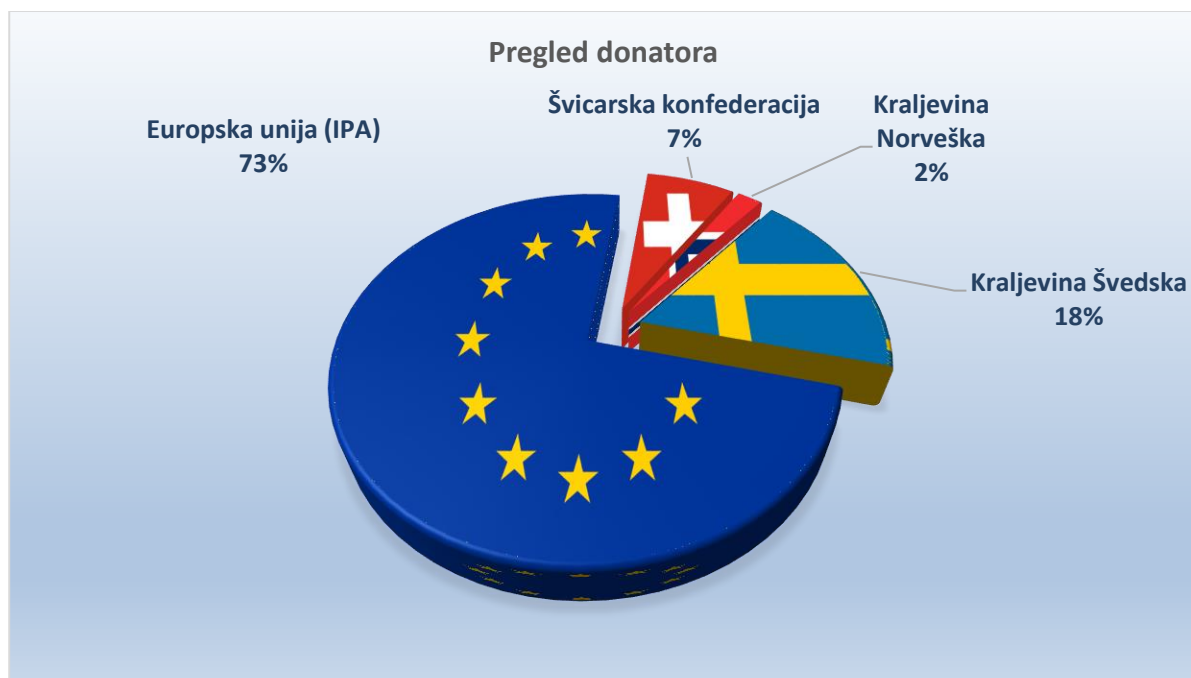
¹⁴ „Službeni glasnik BiH”, broj 50/24

¹⁵ „Službeni glasnik BiH”, broj 25/04, 93/05, 48/07, 15/08, 63/23, 9/24 i 50/24.

Tablica 4: Pregled donatora i ukupno raspoloživih i utrošenih sredstava za svaki projekt tijekom 2024. godine

Ukupno raspoloživa sredstva u 2024. (u KM)	Ukupno utrošena sredstva u 2024. (u KM)	Razdoblje implementacije projekta
Donacija Švicarske konfederacije za projekt „Potpora pravosuđu Bosne i Hercegovine – jačanje uloge tužitelja u kazнено-pravnom sustavu”, faza III		
810.994	393.207	siječanj 2020. – ožujak 2025.
Donacija Kraljevine Švedske za projekt „Poboljšanje učinkovitosti sudova i odgovornosti sudaca i tužitelja u BiH”, faza III		
1.131.345	1.002.289	listopad 2020. – siječanj 2025.
Donacija Kraljevine Norveške za projekt „Jačanje kapaciteta pravosuđa”		
340.499	108.870	lipanj 2022. – lipanj 2025.
Donacija Europske unije (IPA 2022) za projekt „Unaprjeđenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH”		
1.135.361	400.427	siječanj 2024. – lipanj 2026.
Donacija Europske unije (IPA 2019) za projekt „Potpora reformi pravosuđa u BiH”		
2.972.797	2.524.215	veljača 2024. – siječanj 2025.
Donacija Europske unije (IPA 2022) za projekt „Potpora reformi pravosuđa u BiH”		
1.564.599	1.192.549	veljača 2024. – siječanj 2025.

Najznačajniji je donator u 2024. godini Europska unija, s udjelom od 73% u ukupnoj vrijednosti utrošenih donatorskih sredstava. Značajna sredstva za provedbu projekata izdvojile su i Kraljevina Norveška, Kraljevina Švedska i Švicarska agencija za razvoj i suradnju.

Grafikon 9: Pregled donatora

3.3 Ulaganja u pravosuđe u BiH

U razdoblju od 2004. do 2024. godine VSTV BiH je osigurao sredstva u iznosu od 127 milijuna KM za realizaciju projektnih aktivnosti u pravosudnim institucijama na svim razinama vlasti. U taj iznos uključeni su projekti koje izravno provodi VSTV BiH, kao i projekti koje provodi DEU u BiH a u kojima je VSTV BiH bio partner.

Najveći donator čija su sredstva uložena u nabavu računalne opreme, softvera i druge opreme za potrebe informatizacije pravosuđa na svim razinama vlasti, kao i rekonstrukciju i opremanje zgrada pravosudnih institucija je EU sa 69 milijuna KM. Sljede Kraljevina Norveška s donacijama u ukupnom iznosu od 16 milijuna KM, te Kraljevina Švedska sa 10,6 milijuna KM.

U ukupnoj strukturi sredstava uloženo je 65 milijuna KM za kupnju opreme, 36,4 milijuna KM u rekonstrukciju objekata, a 8,6 milijuna KM u održavanje pravosudnog informacijskog sustava.

Iz proračuna institucija BiH VSTV-u BiH, za navedeno razdoblje, dodijeljeno je 23,1 milijun KM za nabavu računalne opreme, softvera i druge opreme u okviru Projekta informatizacije i jačanja kapaciteta pravosudnih institucija u BiH, kao i za održavanje pravosudnog informacijskog sustava i druge tekuće izdatke za potrebe pravosuđa.

3.4 Revizije

Ured za reviziju institucija BiH (UZR BiH) je u 2024. godini izvršio završnu reviziju za 2023. godinu na temelju uzorka značajnih stavki tekućih i kapitalnih rashoda, primljenih donacija i do tada provedenih javnih nabava.

UZR BiH je u Izvješću za 2023. godinu dao sljedeće **pozitivno** mišljenje:

„Prema našem mišljenju, financijska izvješća Vijeća prikazuju istinito i fer, u svim značajnim aspektima, financijsko stanje imovine, obveza i izvora sredstava na 31. 12. 2023. godine, te prihode i izvršenje proračuna za godinu koja se završava na navedeni datum, sukladno primjenjivom okviru financijskog izvješćivanja.”

„Prema našem mišljenju, aktivnosti, financijske transakcije i informacije Vijeća za 2023. godinu sukladne su, u svim značajnim aspektima, zakonima i drugim propisima koji su definirani kao kriteriji za danu reviziju.”

Na temelju preporuka UZR-a BiH pokrenute su potrebne aktivnosti i poduzete odgovarajuće mjere. Izvješće o obavljenoj financijskoj reviziji VSTV-a BiH za 2023. godinu nalazi se na mrežnoj stranici UZR-a BiH.

Neovisni su revizori tijekom 2024. godine izvršili financijske revizije sljedećih donatorskih projekata:

- ✓ Revizija financijskih izvješća projekta „Potpora pravosuđu u BiH – jačanje uloge tužitelja u sustavu krivičnog pravosuđa – faza III” (donator Švicarska konfederacija), za razdoblje 1. 1. 2023. – 31. 12. 2023. godine;
- ✓ Revizija financijskih izvješća projekta „Unaprjeđenje rada na predmetima ratnih zločina” – IPA 2019, za razdoblje 31. 12. 2022. – 30. 4. 2023. godine;
- ✓ Revizija financijskih izvješća projekta „Unaprjeđenje rada na predmetima ratnih zločina” – IPA 2018, za razdoblje 1. 5. 2023. – 31. 12. 2023. godine;
- ✓ Revizija financijskih izvješća projekta „Potpora reformi pravosuđa u BiH” – IPA 2019, za razdoblje 1. 2. 2023. – 31. 1. 2024. godine;
- ✓ Revizija financijskih izvješća projekta „Jačanje kapaciteta pravosuđa”, (donator Kraljevina Norveška) za razdoblje 1. 1. 2023. – 31. 12. 2023. godine.

Tijekom navedenih revizija vršena je provjera financijske pravilnosti, usklađenosti s ciljevima projekta, isplativosti i učinkovitosti u upravljanju projektima, primjerenosti, relevantnosti i funkcionalnosti unutarnjih kontrola. Revizorska su izvješća s pozitivnim mišljenjem.

PRILOG 1. PREPORUKE

Preporuke za unaprjeđenje rada na predmetima ratnih zločina

- Dosljedna primjena normativnog okvira, te zaključaka i preporuka VSTV-a BiH kojim se reguliraju standardi učinkovitog rada na predmetima ratnih zločina;
- Dosljedna realizacija ciljeva i strateških mjera Revidirane državne strategije za rad na predmetima ratnih zločina;
- Prioritetni rad na predmetima s osobama koje su dostupne pravosudnim tijelima BiH uz paralelni rad na predmetima s procesnom smetnjom nedostupnosti osumnjičene osobe putem mehanizama međunarodne pravne pomoći;
- Ostvarivanje dugoročne suradnje između VSTV-a BiH i Međunarodnog rezidualnog mehanizma za kaznene sudove pri UN-u, uz potporu DEU u BiH kroz djelovanje projekta „Unaprjeđenje rada na predmetima ratnih zločina u BiH” – IPA 2022 koji se implementira u okviru VSTV-a BiH;
- Intenziviranje rada na KTRNZ i KTARZ predmetima s ciljem rješavanja istih;
- Intenziviranje prakse ostvarivanja imovinskopravnih zahtjeva u kaznenom postupku;
- Pобољшanje koordinacije i komunikacije odjela za potporu svjedocima te podizanje standarda i kvalitete rada sa žrtvama/svjedocima ratnih zločina;
- Puno korištenje potpore EU IPA 2022 za rad na predmetima ratnih zločina, uz planiranje nastavka potpore EU u području ratnih zločina.

Preporuke za unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada sudova

Preporuke za VSTV BiH

- VSTV BiH osigurat će dosljednu provedbu preporuka eksterne revizije kroz kontinuirano praćenje i učinkovitu provedbu plana aktivnosti, s naglaskom na prioritetne mjere koje doprinose ispunjenju zahtjeva za punopravno članstvo u EU.
- VSTV BiH dodatno će jačati transparentnost i odgovornost pravosudnog sustava kroz daljnji razvoj mehanizama za unaprjeđenje interne komunikacije, kao i komunikacije s javnošću i pravosudnom zajednicom, što će doprinijeti povećanju otvorenosti, učinkovitosti i povjerenja građana u rad pravosudnih institucija.

Preporuke za predsjednike sudova i suce

- Potrebno je da predsjednici sudova kao nositelji procesa strateškog planiranja u sudovima posvete veće napore ostvarivanju strateških ciljeva, kao i da posvete veću pozornost planiranju aktivnosti i mjera za postizanje tih ciljeva, a sve kako bi se osigurao učinkovitiji i kvalitetniji rad sudova.
- Preporučuje se predsjednicima sudova da intenziviraju aktivnosti na izradi Programa tekućeg i investicijskog održavanja sudbenih zgrada u cilju sustavnog planiranja kapitalnih investicija.
- Potrebno je nastaviti s aktivnostima na osiguravanju sredstava kroz proračune za unaprjeđenje radnih uvjeta u sudovima, ponajprije u segmentu tekućeg i investicijskog održavanja sudbenih zgrada.
- Potrebno je da predsjednici sudova posvete dodatnu pozornost organizaciji rukovođenja sudom uz uspostavljanje sustava ravnomjerne raspodjele predmeta između postupajućih sudaca.
- Potrebno je da predsjednici sudova i predsjednici sudbenih odjeljenja u većoj mjeri koriste dostupne alate za monitoring procesa rješavanja predmeta u sudu, a osobito predmeta iz najstarijih starosnih kategorija.

- Preporučuje se predsjednicima sudova da zauzmu strateški i planski pristup komunikacijskim procesima i na taj način unaprijede sustav proaktivnije komunikacije sudova s medijima i javnošću, te osiguraju kontinuirano unaprjeđenje transparentnosti sudova.
- Nužno je osigurati adekvatnu implementaciju usvojene Strategije za unaprjeđenje rodne ravnopravnosti u pravosuđu BiH, te poduzimati aktivnosti na podizanju svijesti nositelja pravosudnih funkcija o rodnim pitanjima, te specifičnim potrebama ranjivih skupina u kontaktu s pravosuđem.
- Nužno je nastaviti poduzimati adekvatne aktivnosti kako bi se osigurao jednak pristup pravdi za sve osobe, bez diskriminacije, odnosno kako bi se pružila potrebna potpora ranjivim skupinama u ostvarivanju njihovih prava.
- Nužno je da prvostupanjski sudovi dosljedno i sukladno Kompilaciji materijala primjenjuju inovirani način rada kao redovit i standardiziran model, kako bi se osigurala njegova dosljedna primjena, povećala učinkovitost sudbenih postupaka i unaprijedila kvaliteta rada pravosudnih institucija.
- Nužno je da sudovi, tužiteljstva i branitelji uspostave praksu održavanja strukturiranih sastanaka o pitanjima optimalne organizacije i provedbe kaznenih postupaka, kako bi otklonili postojeće probleme u praksi i unaprijedili učinkovitost postupaka.
- Suci su dužni poduzeti sve zakonom predviđene mjere kako bi se održao najveći stupanj proceduralne discipline u kaznenim postupcima i spriječile eventualne zlouporabe ovlaštenja stranaka u postupku.
- Nužno je da suci, u svim složenim predmetima, zakazuju i koriste potencijal pretpretresnog ročišta, kako bi uvrđili detaljan plan provedbe glavnog pretresa. Ukoliko je potrebno, suci će, nakon izvedenih dokaza tužiteljstva, održati dodatno pretpretresno ročište za planiranje izvođenja dokaza obrane. U manje složenim predmetima suci bi za planiranje trebali koristiti početak glavnog pretresa.
- Rukovodstvo sudova, kao i postupajući suci trebaju analizirati mogućnosti za uvođenje centraliziranog sustava planiranja i zakazivanja glavnih pretresa, te osigurati maksimalnu koncentraciju postupka u svakom pojedinom predmetu.
- Predmeti organiziranog kriminala i korupcije, naročito visoke razine, predstavljaju najviši prioritet u rješavanju, te je nužno da predsjednici sudova poduzmu sve nužne aktivnosti i mjere, počevši od organizacije rada kaznenih odjeljenja (tamo gdje su ona formirana), inzistiranja na poštivanju procesne discipline u tim predmetima, prioritizacija rada na tim predmetima, te podržavanje specijalizacija sudaca na tu temu.
- Suci su dužni poduzeti sve zakonom predviđene mjere kako bi se održao najveći stupanj proceduralne discipline u parničnim postupcima i spriječile eventualne zlouporabe ovlaštenja stranaka u postupku. Pozivaju se predsjednici sudova i predsjednici odjeljenja da prate pokazatelje o broju odgođenih i odloženih ročišta, kao i razloge odgađanja i odlaganja te da poduzmu mjere kako bi spriječili svako nepotrebno odugovlačenje postupka.
- Sudovi trebaju primjenjivati sve dostupne mehanizme međusobne komunikacije kako bi osigurali ujednačenost sudbene prakse, koja je ključna za pravnu sigurnost i jednakost građana pred zakonom.
- Nužno je da suci mentori dosljedno i uz najveći stupanj profesionalnog angažmana implementiraju program mentorstva propisan Pravilnikom o mentorstvu novoimenovanih sudaca i stručnih suradnika koje imenuje VSTV BiH, te da predsjednici sudova vrše nadzor nad primjenom, a sve kako bi se ostvarila svrha i cilj primjene sustava mentorstva u sudovima.
- Pozivaju se sudovi na dosljednu primjenu seta preporuka za unaprjeđenje ovršnog postupka na način definiran Kompilacijom materijala za unaprjeđenje ovršnog postupka, s posebnim fokusom na primjenu preventivnih mjera, što će kao krajnji rezultat imati

smanjenje priljeva ovršnih predmeta na sudovima, odnosno okončanje predmeta u najranijoj fazi postupka.

- Sudovima se predlaže da, gdje god je svrsishodno s obzirom na prirodu spora i druge okolnosti, stranke upućuju na rješavanje sporova u postupku medijacije, odnosno da aktivno nastoje sporove rješavati zaključivanjem sudbene nagodbe, upućujući stranke na sve prednosti koje mirno rješavanje sporova ima u odnosu na sudbeno odlučivanje.

Preporuke za nositelje izvršne i zakonodavne vlasti

- Pozivaju se nadležna ministarstva da osiguraju adekvatna materijalno-financijska sredstva za rad sudova, uključujući i sredstva za tekuće i investicijsko održavanje, rekonstrukciju i izgradnju zgrada pravosudnih institucija, uspostavu sustava financiranja pripravnika u sudovima, te sredstva za edukaciju daktilografa, sudbenih asistenata i drugog nesudbenog osoblja.
- Nužno je da nadležna ministarstva pravde razmotre dostavljeni dokument „Inicijativa za reformu žalbenoga postupka u parničnim predmetima” i započnu formalni postupak izrade nacrtu izmjena i dopuna Zakona o parničnom postupku.
- Pozivaju se izvršna i zakonodavna vlast na hitno usvajanje nacrtu Strategije za alternativno rješavanje sporova, što je sukladno obvezama iz strateških dokumenata u okviru reforme sektora pravde u BiH i nalazima iz relevantnih međunarodnih izvješća.

Preporuke za izobrazbu uposlenih u pravosudnim institucijama

- Preporučuje se CEST-u FBiH i CEST-u RS razvijanje prilagođenih edukativnih programa u svrhu unaprjeđenja kvalitete edukacija, uključujući praktične radionice i interaktivne alate za učenje.
- Poziva se CEST FBiH i CEST RS da osiguraju kontinuitet i potrebnu kvalitetu obuka za pripravnike i nakon prestanka potpore koju pruža VSTV BiH.
- Poziva se CEST FBiH da osigura kontinuitet i potrebnu kvalitetu obuke za suce mentore i nakon prestanka potpore koju pruža VSTV BiH.
- Preporučuje se CEST-u FBiH i CEST-u RS da u suradnji s nadležnim Stalnim povjerenstvom unaprijede sustav izbora edukatora, njihovu izobrazbu za pružanje obuka i realizaciju seminara prilagođenih ciljnim skupinama, te unaprijede sustav evaluacije obuka.
- Preporučuje se CEST-u FBiH i CEST-u RS da u suradnji s nadležnim Stalnim povjerenstvom vrše analizu učinaka obuka od posebnog interesa, te daju prijedloge za unaprjeđenje.
- Razmotriti najadekvatniji model obuke kandidata za pravosudne funkcije, uključujući kandidate za rukovodne pozicije u pravosuđu.
- Preporučuje se nastavak suradnje pravosudnih institucija i pravnih fakulteta na polju izobrazbe i praktične nastave za studente prava.
- Preporučuje se sudovima najviše instancije da redovito koriste Panel kao mehanizam za ujednačavanje sudbene prakse.
- Preporučuje se nastavak suradnje VSTV-a BiH sa sudovima najviše instancije u regionu, te organiziranja okruglih stolova i druge vrste usko stručnih skupova radi unaprjeđenja kvalitete stavova sudbene prakse i iznalaženja najboljih praksi kod objavljivanja i anonimizacije sudbenih odluka.
- Preporučuje se nositeljima pravosudnih funkcija da redovito prate informacije o novousvojenim zakonima, kao i informacije o stavovima domaće sudbene prakse i prakse ESLJP-a radi jedinstvene primjene zakona i ujednačavanja stavova prije donošenja odluke.
- Preporučuje se VSTV-u BiH da u suradnji s pilot sudovima razmotri iskustva i dobre prakse vezane za uspostavu odjeljenja sudbene prakse na drugostupanjskim sudovima.

- Preporučuje se izvršnoj i zakonodavnoj vlasti da koristi inicijative Panela radi približavanja pravnog okvira kao preduvjeta za jednako postupanje sudova u istim ili sličnim činjeničnim situacijama.
- Preporučuje se izvršnoj vlasti da osigura financiranje pozicija u sudovima i VSTV-u BiH radi pružanja stručne potpore radu odjeljenja sudbene prakse i drugim procesima koji za cilj imaju ujednačavanje sudbene prakse.

Preporuke za unaprjeđenje sustava ocjenjivanja rada nositelja pravosudnih funkcija

- Sudovi i tužiteljstva će primijeniti nove kriterije za ocjenjivanje rezultata rada nositelja pravosudnih funkcija za 2025. godinu, koje je VSTV BiH usvojio u cilju realizacije preporuka za jačanje kriterija kvalitete u sustavu ocjenjivanja rada nositelja pravosudnih funkcija, kao i u radu pravosudnih institucija.

Preporuke za unaprjeđenje učinkovitosti i kvalitete rada tužiteljstava

- Potrebno je da tužiteljstva u suradnji s policijskim agencijama kontinuirano identificiraju područja prioritetne borbe protiv korupcije i organiziranog kriminaliteta i provode akcijske planove tužiteljstava za djelovanje u suradnji s policijskim agencijama i osiguraju nadzor nad njihovom provedbom.
- Potrebno je da sve nadležne institucije koordinirano nastave provedbu preporuka iz *Peer Review* izvješća, Izvješća o pitanjima vladavine prava u BiH, Trećeg godišnjeg izvješća Misije OESC-a o odgovoru pravosuđa na korupciju i Izvješća *USAID*-ovog projekta „Pravosuđe protiv korupcije u BiH”.
- Potrebno je ojačati kadrovske kapacitete agencija za provedbu zakona za učinkovitu i kvalitetnu borbu protiv gospodarskog kriminaliteta i korupcije.
- Potrebno je nastaviti s aktivnim korištenjem uspostavljenih foruma za suradnju tužitelja i ovlaštenih službenih osoba na strateškoj i operativnoj razini.
- Potrebno je nastaviti zagovarati uvođenje instituta „suradnik pravosuđa” u sva četiri kaznenopravna sustava u BiH na koji način bi se u značajnoj mjeri doprinijelo učinkovitijem institucionalnom suprotstavljanju svim oblicima organiziranog kriminaliteta i korupcije.
- Potrebno je donošenje zakona o kriptovalutama i elektroničkom novcu u BiH kako bi se omogućilo zakonito postupanje tužiteljstava i policijskih agencija prilikom oduzimanja imovine i u drugim situacijama u svezi s kriptovalutama.

Preporuke za unaprjeđenje rada na predmetima gospodarskog, organiziranog kriminaliteta i korupcije

- Visoko sudbeno i tužiteljsko vijeće BiH i svi glavni tužitelji trebaju intenzivirati aktivnosti na određivanju modaliteta za poboljšanje pristupa financijskim informacijama i informacijama o vlasništvu osumnjičenih/optuženih, uključujući pravne osobe, kroz pristup postojećim elektroničkim bazama podataka. U taj proces moraju biti uključene sve relevantne institucije na svim razinama koje posjeduju takve podatke, sukladno svojim nadležnostima.

Preporuke za tužiteljstva

- Potrebno je da tužiteljstva, sukladno prethodno razmotrenim potrebama i na temelju analize predmeta gospodarskog kriminaliteta, pokrenu proces izmjene Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i poslovanju, kao i proces zagovarivanja osiguranja financijskih sredstava za popunjavanje ovih pozicija kod resornih ministarstava.

Preporuke za izvršnu vlast

- Resorna ministarstva trebaju razmotriti mogućnost odobravanja dodatnih finansijskih sredstava za pozicije ekonomskih savjetnika u tužiteljstvima prema prijedlogu godišnjih proračuna tužiteljstava.

Preporuke za unaprjeđenje transparentnosti pravosuđa

- Potrebno je da sudovi i tužiteljstva proaktivno objavljuju svoje odluke, akte i informacije o predmetima sukladno Smjernicama VSTV-a BiH i Pravilniku o objavljivanju sudbenih odluka Ministarstva pravde Republike Srpske, kako bi se osiguralo jednoobrazno i pravovremeno obavješćavanje javnosti osobito glede predmeta od javnog interesa.
- Preporučuje se nositeljima pravosudnih funkcija da prilikom pisanja odluka i akata osobne podatke navode samo u nužnoj mjeri i istim redoslijedom, imajući u vidu da isti mogu biti objavljeni, jer će na takav način olakšati složen i zahtjevan proces anonimizacije, a u konačnici osigurati lakše razumijevanje objavljene odluke i u anonimiziranom obliku.
- Preporučuje se zakonodavnoj vlasti da pitanje objavljivanja sudbenih i tužiteljskih odluka zakonski regulira.
- Preporučuje se izvršnoj vlasti da osigura financiranje pozicija za primjenu Smjernica u VSTV-u BiH, sudovima i tužiteljstvima.
- Preporučuje se VSTV-u BiH i pravosudnim institucijama da nastave dijalog s predstavnicima medija, kako bi se postiglo bolje razumijevanje procesa i ograničenja vezanih za obavješćavanje javnosti o radu pravosudnih institucija, a osobito prilikom rada na predmetima.

PRILOG 2. STATISTIČKO IZVJEŠĆE O RADU SUDOVA

Analiza rada sudova

U ovoj sekciji Izvješća predstavljen je rad redovitih sudova u 2024. godini kroz analizu zbrojnih statističkih podataka o radu redovitih sudova u odnosu na: protok predmeta, kvalitetu i kvantitetu rada sudova, nastupanje zastarjelosti u kaznenim i prekršajnim predmetima, kao i u predmetima izvršenja kaznenih sankcija. Podaci za 2024. godinu komparirani su s podacima u prethodnoj, odnosno 2023. godini. Podaci o radu pojedinačnih sudova dostupni su na mrežnom portalu vstv.pravosudje.ba.

Napominjemo da se prikazani statistički podaci ne odnose na rad sudova po tzv. „komunalnim” predmetima – predmetima naplate potraživanja za pružene komunalne usluge i predmetima naplate pristojbe u kojima su povjerenici javni radio-televizijski servisi.¹⁶

Također, potrebno je napomenuti da je za potpunu informaciju o protoku predmeta u sudovima potrebno sagledati statističke tablice: neriješeni predmeti u sudovima, priljev predmeta, kao i broj riješenih predmeta u sudovima.

Protok predmeta – po razinama

Neriješeni predmeti u sudovima

Ukupan broj neriješenih predmeta u 2024. godini povećan je za 3.730 predmeta ili 1%, što predstavlja promjenu trenda smanjenja broja neriješenih predmeta u odnosu na prethodne godine. Povećanje broja neriješenih predmeta zabilježeno je na svim razinama sudbenog sustava osim u Vrhovnom sudu Federacije BiH, kantonalnim i okružnim sudovima. Najveće apsolutno povećanje broja neriješenih predmeta zabilježeno je u općinskim sudovima za 4.118 predmeta ili 2% i osnovnim sudovima za 3.436 ili 5% predmeta. Povećanje broja neriješenih predmeta u tim sudovima posljedica je značajnog povećanja priljeva na prekršajnom referatu u općinskim, te na ovršnom i prekršajnom referatu u osnovnim sudovima. Najveće povećanje broja neriješenih predmeta izraženo u postocima zabilježeno je u Apelacijskom sudu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine za 74% ili 107 predmeta.

Smanjenje broja neriješenih predmeta zabilježeno je u Vrhovnom sudu Federacije BiH za 627 predmeta ili 48%, u kantonalnim sudovima za 3.068 predmeta ili 12% i u okružnim sudovima za 760 predmeta ili 18%.

Tablica 5: Neriješeni predmeti u sudovima

SUDOVİ	Broj neriješenih predmeta		Promjena broja neriješenih predmeta	Promjena broja neriješenih predmeta u postocima
	1. 1. 2024.	31. 12. 2024.		
	I	II		IV = II / I
Sud Bosne i Hercegovine	2.447	2.566	119	5%
Vrhovni sud Federacije BiH	1.297	670	-627	-48%
Vrhovni sud Republike Srpske	2.103	2.316	213	10%
Apelacijski sud Brčko distrikta BiH	145	252	107	74%
Viši privredni sud	33	43	10	30%
Kantonalni sudovi	26.071	23.003	-3.068	-12%

¹⁶ Također, podaci u ovoj sekciji Izvješća ne uključuju podatke o predmetima: sudbene uprave, registracije poslovnih subjekata, faze pripreme u predmetima upravnih sporova, izvršenja prekršajnih sankcija, brisanja sankcija i zaštitnih mjera u raznim kaznenim predmetima, lišenja i izvršenja lišenja slobode u prekršajnim predmetima, kao i podatke o prekršajnim predmetima za zamjenu neplaćenih novčanih kazni zatvorskom kaznom.

Okružni sudovi	4.180	3.420	-760	-18%
Okružni privredni sudovi	2.659	2.663	4	0,2%
Općinski sudovi	175.461	179.579	4.118	2%
Osnovni sudovi	66.645	70.081	3.436	5%
Osnovni sud Brčko distrikta BiH	4.864	5.042	178	4%
UKUPNO	285.905	289.635	3.730	1%

Priljev predmeta u sudovima

U odnosu na 2023. godinu ukupan priljev predmeta u 2024. godini porastao je za 10.621 predmet ili 3%. Najveće apsolutno povećanje broja primljenih predmeta zabilježeno je u kantonalnim sudovima i to za 5.049 predmeta ili 17%. To iznimno veliko povećanje priljeva predmeta tijekom 2024. godine ostvareno je u jednom kantonalnom sudu – u Kantonalnom sudu u Mostaru. Naime, taj je sud tijekom 2024. godine zaprimio u rad pojedinačne prijedloge Općinskog suda u Mostaru za prijenos nadležnosti za postupanje u 6.000 ovršnih komunalnih predmeta iz mjesne nadležnosti tog suda u nadležnost Općinskog suda u Konjicu, Općinskog suda u Čapljini i Općinskog suda u Čitluku (tzv. delegacija predmeta od strane kantonalnog suda). Ako bi se iz ukupnog priljeva za 2024. godinu isključili ti predmeti, onda bi rast priljeva predmeta u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu bio 4.621 predmet ili 1%.

Najveće povećanje broja primljenih predmeta izraženo u postocima zabilježeno je u Apelacijskom sudu Brčko distrikta BiH i to za 20% ili 115 predmeta. Povećanje je priljeva u najvećoj mjeri zastupljeno na ovršnom i zemljišno-knjižnom referatu.

Značajno povećanje broja primljenih predmeta zabilježeno je i u Sudu Bosne i Hercegovine i to za 19% ili 1.118 predmeta. Povećanje je priljeva u najvećoj mjeri zastupljeno na upravnom referatu.

Smanjenje broja primljenih predmeta od 5% do 18% evidentirano je na okružnim sudovima, Višem privrednom sudu i Vrhovnom sudu Federacije BiH. Najveće smanjenje broja primljenih predmeta zabilježeno je u Vrhovnom sudu Federacije BiH i to za 956 predmeta ili 18%¹⁷.

Tablica 6: Priljev predmeta u sudovima

SUDOVI	Broj primljenih predmeta		Promjena broja primljenih predmeta	Promjena broja primljenih predmeta u postocima
	2023. godina	2024. godina		
	I	II	III = II - I	IV = II / I
Sud Bosne i Hercegovine	5.893	7.011	1.118	19%
Vrhovni sud Federacije BiH	5.247	4.291	-956	-18%
Vrhovni sud Republike Srpske	2.719	2.907	188	7%
Apelacijski sud Brčko distrikta BiH	743	894	151	20%
Viši privredni sud	1.024	898	-126	-12%
Kantonalni sudovi	30.547	35.596	5.049	17%
Okružni sudovi	14.050	13.379	-671	-5%
Okružni privredni sudovi	5.280	5.671	391	7%

¹⁷ Smanjenje priljeva predmeta u Vrhovnom sudu Federacije BiH posljedica je izraženog povećanja priljeva predmeta u 2023. godini, koji se ogledao u povećanju priljeva P-R predmeta uslijed podnošenja velikog broja zahtjeva, od jednog odvjetnika, za izuzeće cijelog suda za postupanje u svim predmetima u kojima je on zastupnik (te zahtjeve sud odbacuje i predmeti se brzo rješavaju), kao i povećanju priljeva Rs-Rev predmeta koje se odnosilo na veliki broj zahtjeva za reviziju u kojima sud u 50% slučajeva donosi odluku o odbacivanju revizije.

Općinski sudovi	210.160	215.093	4.933	2%
Osnovni sudovi	95.941	96.106	165	0,2%
Osnovni sud Brčko distrikta BiH	6.830	7.209	379	6%
UKUPNO	378.434	389.055	10.621	3%

Promjena broja neriješenih predmeta i promjena priljeva predmeta

Komparacijom promjene broja neriješenih predmeta (Tablica 5) i promjene priljeva predmeta (Tablica 6) može se utvrditi je li promjena broja neriješenih predmeta prouzročena promjenom priljeva ili aktivnostima unutar sudova¹⁸. Ta komparacija navodi na sljedeće zaključke:

- Iznimno pozitivan trend, smanjenje broja neriješenih predmeta unatoč povećanju priljeva, zabilježen je u kantonalnim sudovima.
- Pozitivan trend, smanjenje broja neriješenih predmeta znatno je veće od smanjenja priljeva, zabilježen je u Vrhovnom sudu Federacije BiH i okružnim sudovima.
- Negativan trend, povećanje broja neriješenih predmeta, ali to povećanje znatno je manje od povećanja priljeva, zabilježen je u Sudu Bosne i Hercegovine, okružnim privrednim sudovima i Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH. Negativan trend koji se ogleda u većem postotnom povećanju broja neriješenih predmeta u odnosu na postotno povećanje priljeva zabilježen je u Apelacijskom sudu Brčko distrikta BiH, Vrhovnom sudu Republike Srpske i osnovnim sudovima.
- Iznimno negativan trend, povećanje broja neriješenih predmeta unatoč smanjenju priljeva predmeta, zabilježen je u Višem privrednom sudu.
- Promjena broja neriješenih predmeta srazmjerna promjeni priljeva (povećanje broja neriješenih predmeta srazmjerno je povećanju priljeva) zabilježena je u općinskim sudovima.

Riješeni predmeti u sudovima

U odnosu na 2023. godinu ukupan broj riješenih predmeta u 2024. godini je veći, odnosno sudovi su riješili 1.266¹⁹ predmeta više ili 0,3%.

Povećanje broja riješenih predmeta zabilježeno je u Sudu Bosne i Hercegovine, Apelacijskom sudu Brčko distrikta BiH, kantonalnim sudovima, okružnim privrednim sudovima, općinskim sudovima i Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH. Naime, u Sudu Bosne i Hercegovine zabilježeno je povećanje broja riješenih predmeta za 893 predmeta ili 15%. Povećanje broja riješenih predmeta zabilježeno je i u Apelacijskom sudu Brčko distrikta BiH za 73 predmeta ili 10%, u kantonalnim sudovima za 3.998 predmeta ili 12% (pogledati fus notu 4), u okružnim sudovima za 55 predmeta ili 1%, u općinskim sudovima za 490 predmeta ili 0,2%, dok je u Osnovnom sudu Brčko distrikta BiH zabilježeno neznatno povećanje broja riješenih predmeta za 1 predmet ili 0,0%.

¹⁸ Promjena broja neriješenih predmeta može biti prouzročena promjenom priljeva ili promjenom broja riješenih predmeta u sudovima ili kombinacijom ta dva čimbenika. Tako, primjerice, povećanje priljeva predmeta za 10% može prouzročiti povećanje broja neriješenih predmeta za 10% iz čega bi se moglo zaključiti da je povećanje broja neriješenih predmeta prouzročeno povećanjem priljeva.

Ukoliko ulaganjem dodatnog napora sudovi uspiju riješiti dio povećanog priljeva predmeta, tada će povećanje broja neriješenih predmeta biti manje od povećanja priljeva. Primjerice, priljev predmeta može biti povećan za 10%, a broj neriješenih predmeta za 5% što bi se moglo definirati kao pozitivan rezultat.

Suprotno gore navedenom, povećanje broja neriješenih predmeta može biti veće od povećanja priljeva. Primjerice, priljev predmeta može biti povećan za 10% a broj neriješenih predmeta za 15% što bi se moglo definirati kao negativan rezultat.

¹⁹ Ako bi se iz ukupnog broja riješenih predmeta tijekom 2024. godine isključilo 4.320 izvanparničnih predmeta Kantonalnog suda u Mostaru kod kojih je evidentiran način završetka „DELEGACIJA / PROSLJEDIVANJE – PROSLIJEĐEN PREDMET DRUGOM SUDU”, onda je ukupan broj riješenih predmeta u 2024. godini, u odnosu na 2023. godinu, smanjen za 3.054 predmeta ili 1%.

Najveće smanjenje broja riješenih predmeta izraženo u postocima zabilježeno je u Višem privrednom sudu u iznosu od 23% ili 269 predmeta, dok je najveće apsolutno smanjenje broja riješenih predmeta zabilježeno u osnovnim sudovima i to u iznosu od 2.439 predmeta ili 3%.

Tablica 7: Broj riješenih predmeta u sudovima

SUDOVI	Broj riješenih predmeta		Promjena broja riješenih predmeta	Promjena broja riješenih predmeta u postocima
	2023. godina	2024. godina		
	I	II	III = II - I	IV = II / I
Sud Bosne i Hercegovine	5.999	6.892	893	15%
Vrhovni sud Federacije BiH	5.621	4.918	-703	-13%
Vrhovni sud Republike Srpske	2.737	2.694	-43	-2%
Apelacijski sud Brčko distrikta BiH	714	787	73	10%
Viši privredni sud	1.157	888	-269	-23%
Kantonalni sudovi	34.666	38.664	3.998	12%
Okružni sudovi	14.929	14.139	-790	-5%
Okružni privredni sudovi	5.612	5.667	55	1%
Općinski sudovi	210.485	210.975	490	0,2%
Osnovni sudovi	95.109	92.670	-2.439	-3%
Osnovni sud Brčko distrikta BiH	7.030	7.031	1	0,0%
UKUPNO	384.059	385.325	1.266	0,3%

Protok predmeta – po vrstama predmeta

Neriješeni predmeti po vrstama

Povećanje broja neriješenih predmeta zabilježeno je na prekršajnom referatu za 17.323 predmeta ili 40%, te na kaznenom referatu za 291 predmet ili 2%. To je povećanje broja neriješenih predmeta srazmjerno povećanju priljeva predmeta na tim referatima tijekom 2024. godine u odnosu na prethodnu godinu.

Na ostalim je referatima zabilježeno smanjenje broja neriješenih predmeta od 1% do 12%. Najveće je smanjenje broja neriješenih predmeta u apsolutnom i postotnom iznosu zabilježeno na građanskom referatu i to za 8.357 predmeta ili 12%. Na tom je referatu tijekom 2024. godine nastavljen smanjen priljev predmeta i potvrđen trend iz 2023. godine.

Tablica 8: Neriješeni predmeti u sudovima – po vrstama predmeta

VRSTA PREDMETA	Broj neriješenih predmeta		Promjena broja neriješenih predmeta	Promjena broja neriješenih predmeta u postocima
	1. 1. 2024.	31. 12. 2024.		
	I	II	III = II - I	IV = II / I
Građanski predmeti	70.746	62.389	-8.357	-12%
Ovršni predmeti	55.777	51.817	-3.960	-7%
Kazneni predmeti	19.524	19.815	291	2%
Prekršajni predmeti	43.888	61.211	17.323	40%
Gospodarski predmeti	13.223	12.515	-708	-5%

Upravni predmeti	10.842	10.585	-257	-2%
Izvanparnični predmeti	71.905	71.303	-602	-0,8%
UKUPNO	285.905	289.635	3.730	1%

Priljev predmeta po vrstama

Najznačajnije povećanje priljeva predmeta u apsolutnom i postotnom iznosu zabilježeno je na prekršajnom referatu i to za 19.629 predmeta ili 31%. Najveći rast priljeva prekršajnih predmeta zabilježen je u Općinskom sudu u Sarajevu, u apsolutnom iznosu od 13.339 predmeta.

Povećanje priljeva izvanparničnih predmeta tijekom 2024. godine prouzročeno je povećanim priljevom V-V predmeta u Kantonalnom sudu u Mostaru koji su, tijekom 2024. godine, ovom sudu dostavljeni iz Općinskog suda u Mostaru radi delegacije manje opterećenim sudovima. Ako bi se iz priljeva izvanparničnih predmeta za 2024. godinu isključili ovi predmeti, onda je evidentan pad priljeva izvanparničnih predmeta u 2024. godini u odnosu na 2023. godinu za 3.637 predmeta ili 5%.

Tijekom 2024. godine nastavljen je pad priljeva građanskih i zabilježen pad priljeva ovršnih predmeta, dok je kod ostalih vrsta predmeta zabilježen rast priljeva.

Tablica 9: Priljev predmeta u sudovima – po vrstama predmeta

VRSTA PREDMETA	Broj primljenih predmeta		Promjena broja primljenih predmeta	Promjena broja primljenih predmeta u postocima
	2023. godina	2024. godina		
	I	II	III = II - I	IV = II / I
Građanski predmeti	75.341	70.108	-5.233	-7%
Ovršni predmeti	74.484	64.732	-9.752	-13%
Kazneni predmeti	64.505	66.357	1.852	3%
Prekršajni predmeti	62.583	82.212	19.629	31%
Gospodarski predmeti	13.647	14.422	775	6%
Upravni predmeti	11.618	12.605	987	9%
Izvanparnični predmeti	76.256	78.619	2.363	3%
UKUPNO	378.434	389.055	10.621	3%

Riješeni predmeti po vrstama

Rast broja riješenih predmeta od 1% do 5% zabilježen je na ovršnim, kaznenim, prekršajnim i gospodarskim predmetima.

Smanjenje broja riješenih predmeta zabilježeno je na građanskim, upravnim i izvanparničnim predmetima. Najveće smanjenje broja riješenih predmeta, i apsolutno i postotno, zabilježeno je na građanskim predmetima i to za 4.441 predmet ili 5%. Međutim, ako bi se iz broja riješenih izvanparničnih predmeta u 2024. godini isključilo 4.320 izvanparničnih predmeta Kantonalnog suda u Mostaru kod kojih je evidentiran način završetka „Delegacija / prosljeđivanje – prosljeđen predmet drugom sudu”, onda bi broj riješenih izvanparničnih predmeta u 2024. godini, u odnosu na 2023. godinu, bio smanjen za 4.383 predmeta ili 6%.

Tablica 10: Broj riješenih predmeta u sudovima – po vrstama predmeta

VRSTA PREDMETA	Broj riješenih predmeta		Promjena broja riješenih predmeta	Promjena broja riješenih predmeta u postocima
	2023. godina	2024. godina		
	I	II	III = II - I	IV = II / I
Građanski predmeti	82.906	78.465	-4.441	-5%
Ovršni predmeti	68.371	68.692	321	1%
Kazneni predmeti	63.745	66.066	2.321	4%
Prekršajni predmeti	61.860	64.889	3.029	5%
Gospodarski predmeti	14.511	15.130	619	4%
Upravni predmeti	13.382	12.862	-520	-4%
Izvanparnični predmeti	79.284	79.221	-63	-0,1%
UKUPNO	384.059	385.325	1.266	0,3%

Kvaliteta i kvantiteta rada

Kvantiteta rada sudova izražava se kroz kolektivnu normu ostvarenu tijekom jedne kalendarske godine, s tim da VSTV BiH utvrđuje kriterije za njezino računanje. Ostvarena kolektivna norma suda računa se tako što se zbroj postotno ostvarenih normi svakog suca, predsjednika suda, te stručnih suradnika na općinskim sudovima, podijeli s brojem sudaca i stručnih suradnika koji su imenovani u određeni sud. U Tablici 11. prikazana je ostvarena kolektivna norma za sve razine sudova za koje je VSTV BiH predvidio kriterije na temelju kojih sudovi obračunavaju ovaj pokazatelj o rezultatima svojeg rada.

Prosječna kvaliteta sudbenih odluka u svim redovitim sudovima u BiH tijekom 2024. godine iznosila je 91%, dok je u 2023. godini iznosila 89%. Prosječno ostvarena kolektivna norma sudova u 2024. godini je 122%, dok je u 2023. godini iznosila 111%.

Tablica 11: Kvaliteta i kvantiteta rada sudova

SUDOVI	Kvaliteta rada	Kvantiteta rada – prosječna ostvarena kolektivna norma
Sud Bosne i Hercegovine	96%	167%
Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine	-	104%
Vrhovni sud Republike Srpske	-	114%
Apelacijski sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine	-	178%
Viši privredni sud	96%	73%
Kantonalni sudovi	89%	100%
Okružni sudovi	92%	99%
Okružni privredni sudovi	89%	129%
Općinski sudovi	90%	108%
Osnovni sudovi	86%	113%
Osnovni sud Brčko distrikta Bosne i Hercegovine	93%	157%

Nastupanje zastarjelosti

Sudovi su tijekom 2024. godine evidentirali u CMS-u da je u 290 predmeta došlo do zastarjelosti kaznenog gonjenja i u 53 predmeta nastupila je zastarjelost u postupku izvršenja kaznenih sankcija. U poređenju sa 2023. godinom, ukupan broj predmeta u kojima je došlo do

zastarjelosti kaznenog gonjenja (nakon podizanja optužnice) i postupka izvršenja kaznenih sankcija manji je za 4 predmeta ili 1%, s obzirom na to da su sudovi tijekom 2024. godine iskazali završenim zbog zastarjelosti ukupno 343 predmeta, dok je tako postupljeno u 347 predmeta tijekom 2023. godine.

Kao i u prethodnom razdoblju, sudovi su u kaznenim predmetima najčešće evidentirali da su predmete iskazali završenim zbog zastarjelosti kaznenog gonjenja uslijed nedostupnosti optuženog (197 predmeta ili 57%), a u određenom broju predmeta evidentirano je da su takve odluke donesene jer je utvrđeno da su predmeti zaprimljeni u sudovima nakon što su protekli zakonski rokovi za nastupanje zastarjelosti (13 predmeta ili 4%).

Sudovi su tijekom 2024. godine evidentirali u CMS-u da su predmete iskazali završenim zbog proteka zakonom predviđenih rokova za zastarjelost pokretanja ili vođenja postupka u prekršajnim predmetima u 84 predmeta, što je za 96 predmeta ili 53% manje nego u 2023. godini. Nastupanje relativne zastarjelosti utvrđeno je u 22 prekršajna predmeta, od kojih je u 16 predmeta ili 73% evidentirano da je predmet zaprimljen u sud nakon nastupanja zastare pokretanja i vođenja prekršajnog postupka. Apsolutna je zastarjelost utvrđena u 62 prekršajna predmeta, a od toga je u 20 predmeta ili 32% predmeta evidentirano da je predmet zaprimljen nakon nastupanja zastare pokretanja i vođenja prekršajnog postupka.

Tablica 12: Nastupanje zastarjelosti

Referat	Vrsta predmeta	Relativna zastara	Apsolutna zastara	Ukupno
Kazneni	Iks	0	53	53
	K	4	102	106
	Kps	0	86	86
	Kv	1	87	88
	KŽ	0	10	10
Ukupno kazneni		5	338	343
Prekršajni	Pr	20	44	64
	Prm	0	2	2
	Pžpm	2	16	18
Ukupno prekršajni		22	62	84
UKUPNO		27	400	427

Sudbene odluke kojima se okončava postupak zbog isteka zakonskih rokova za zastarjelost kaznenog gonjenja i prekršajnog postupka dostavljaju se UST-u VSTV-a BiH radi utvrđivanja eventualne odgovornosti sudaca za takav način završetka tih predmeta.

PRILOG 3. STATISTIČKO IZVJEŠĆE O RADU TUŽITELJSTAVA

Analiza rada tužiteljstava

Ovo poglavlje predstavlja rad tužiteljstava u 2024. godini kroz zbrojna izvješća o radu tužiteljstava o prijavama, istragama, podignutim optužnicama i presudama u Kt predmetima²⁰, Kt predmetima u kojima je nastupila zastarjelost kaznenog gonjenja kao i ostvarenim rezultatima glede kvalitete i kvantitete rada sukladno važećim općim aktima VSTV-a BiH.

Podaci o radu pojedinačnih tužiteljstava dostupni su na mrežnom portalu vstv.pravosudje.ba.

Prijave

Tijekom 2024. godine u tužiteljstvima je bilo 36.581 prijava u radu promatrano po predmetima u odnosu na 54.246 osoba. Broj primljenih prijava tijekom 2024. godine bilježi neznatan rast od 732 prijave ili 3% u odnosu na 2023. godinu²¹. Broj je neriješenih prijava na početku 2024. godine za 2.032 prijave ili 16% veći u odnosu na početak 2023. godine, pa je ukupan broj prijava u radu po predmetima veći za 2.764 ili 8%, odnosno broj prijava u radu po osobama je veći za 1.245 ili 2% osoba.

U odnosu na 2023. godinu ukupan broj riješenih prijava po predmetima je u 2024. godini veći za 1.256 ili 7%, dok je riješeno neznatno manje prijava protiv 133 ili 0,5% osoba. Tijekom 2024. godine riješeno je manje prijava nego što je zaprimljeno tijekom godine te je došlo do povećanja broja neriješenih prijava promatrano po predmetima na kraju godine za 1.497 prijava ili 10%, odnosno promatrano po osobama za 1.364 ili 6% prijava. I 2024. godine je nastavljen trend rasta neriješenih prijava na svim razinama tužiteljstava. Povećanje broja neriješenih prijava zabilježeno je u kantonalnim i okružnim javnim tužiteljstvima. U kantonalnim tužiteljstvima zabilježeno je povećanje broja neriješenih prijava za 789 ili 10% predmeta, odnosno 736 ili 6% osoba, dok je u okružnim javnim tužiteljstvima zabilježeno povećanje broja neriješenih prijava za 661 ili 11% predmeta, odnosno za 702 ili 9% osoba. U Tužiteljstvu BiH broj neriješenih prijava povećan je za 47 ili 6% predmeta, dok je u odnosu na osobe ovaj broj manji za 74 ili 2% osoba. U Tužiteljstvu Brčko distrikta BiH nije bilo neriješenih prijava.

Od ukupnog broja prijava u radu, promatrano po predmetima, riješeno je 56% prijava, što je u odnosu na 2023. godinu manje za 1%, odnosno ostalo je neriješenih 44% prijava.

Tijekom 2024. godine riješeno je ukupno 20.450 prijava promatrano po predmetima protiv 28.783 osobe. Iz strukture riješenih prijava, koja je predstavljena u narednoj tablici, vidljivo je da je najviše prijava riješeno naredbom o provedbi istrage, odnosno 64% prijava promatrano po predmetima u odnosu na 56% prijavljenih osoba. Značajan broj prijava je riješen i naredbom o nepokretanju istrage, odnosno na taj način je riješeno 28% prijava promatrano po predmetima u odnosu na 34% osoba.

²⁰ KT predmeti su predmeti u tužiteljstvima koji se iniciraju protiv poznatih osoba kad postoje osnove sumnje da su počinile kazneno djelo. KT oznaka za potrebe ovog Izvješća obuhvaća podatke za sve vrste predmeta protiv poznatih počinitelja: KT, KTF, KTK, KTM, KTPO, KTRZ, KTO, KTT, KTKV, KTOV, KTKK, KTD.

²¹ Sve razlike u podacima za 2023. godinu, ponajprije ukupan broj riješenih i neriješenih prijava, kao i ukupan broj riješenih i neriješenih istraga, u odnosu na podatke objavljene u Godišnjem izvješću VSTV-a BiH za 2023. godinu, rezultat su korekcije računanja datuma završetka faza kaznenog postupka u TCMS-u u srpnju 2024. godine. Stalno je povjerenstvo za učinkovitost i kvalitetu tužiteljstava na sastanku održanom 16. 9. 2024. godine odredilo da se prilikom izrade izvješća (polugodišnje, godišnje) za 2024. godinu koriste podaci za 2023. godinu prema izvješćima iz TCMS-a kreiranim nakon 17. 7. 2024. godine, za potrebe poređenja rezultata u izvještajnom i prethodnom razdoblju.

Tablica 13: Protok prijava i struktura riješenih prijava

Tužiteljstva	Ukupan broj prijava u radu u 2024. godini		Riješene prijave u 2024. godini						Neriješene prijave na 31. 12. 2024.	
			naredbom o nepokretanju istrage		naredbom o provedbi istrage		na drugi način			
	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe
BiH	1.538	6.659	262	986	217	559	151	587	899	4.514
			42%	46%	34%	26%	24%	28%		
FBiH	22.000	30.701	4.079	6.829	8.354	9.839	1.011	1.711	8.550	12.316
			30%	37%	62%	54%	8%	9%		
RS	12.764	16.529	1.399	1.947	4.297	5.279	401	689	6.661	8.607
			23%	24%	70%	67%	7%	9%		
BD BiH	279	357	0	0	269	337	10	20	0	0
			0%	0%	96%	94%	4%	6%		
UKUPNO	36.581	54.246	5.740	9.762	13.137	16.014	1.573	3.007	16.110	25.437
			28%	34%	64%	56%	8%	10%		

Istrage

Tijekom 2024. godine u tužiteljstvima je bilo 16.889 istraga u radu promatrano po predmetima protiv 23.161 osobe. U odnosu na 2023. godinu doneseno je više naredbi o provedbi istrage, te je ukupan broj istraga u radu, promatrano po predmetima, veći za 450 ili 3%, dok je, promatrano po osobama, ukupan broj istraga u radu manji za 531 ili 2%.

U odnosu na 2023. godinu ukupan broj riješenih istraga u 2024. godini, promatrano po predmetima, veći je za 547 ili 4%, odnosno riješeno je manje istraga protiv 48 ili 0,3% osoba. Također, tijekom 2024. godine riješena je 91 istraga ili 0,7% više no što je naređeno, te je došlo i do smanjenja broja neriješenih istraga na kraju godine za 2%.

Za razliku od prethodne godine kada je od ukupnog broja istraga u radu, promatrano po predmetima, riješeno 77% istraga, tijekom 2024. godine riješeno je 78% istraga u radu, odnosno ostalo je neriješenih 22% istraga.

Tijekom 2024. godine riješeno je ukupno 13.228 istraga, promatrano po predmetima, protiv 16.484 osobe. Iz strukture riješenih istraga, koja je predstavljena u narednoj tablici, vidljivo je da je najviše istraga riješeno podizanjem optužnice, odnosno 76% istraga promatrano po predmetima protiv 71% procesuiranih osoba. Značajan je broj istraga riješen i naredbom o obustavi istrage, odnosno na taj je način riješeno 21% istraga promatrano po predmetima u odnosu na 24% procesuiranih osoba.

Tablica 14: Protok istraga i struktura riješenih istraga

Tužiteljstva	Ukupan broj istraga u radu u 2024. godini		Riješene istrage u 2024. godini						Neriješene istrage na 31. 12. 2024.	
			naredbom o obustavi istrage		podizanjem optužnice		na drugi način			
	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe	predmeti	osobe
BiH	511	2.230	73	317	162	338	12	80	264	1.493
			29%	43%	66%	46%	5%	11%		
FBiH	10.264	13.102	1.181	1.681	6.898	7.811	245	488	1.940	3.122
			14%	17%	83%	78%	3%	5%		
RS	5.731	7.328	1.424	1.831	2.855	3.387	101	196	1.351	1.914
			33%	34%	65%	62%	2%	4%		
BD BiH	383	501	45	67	208	250	24	38	106	146
			16%	19%	75%	70%	9%	11%		

UKUPNO	16.889	23.161	2.723	3.896	10.123	11.786	382	802	3.661	6.675
			21%	24%	76%	71%	3%	5%		

Podignute optužnice

Tijekom 2024. godine tužiteljstva su podigla 10.123 optužnice protiv 11.786 osoba. U odnosu na 2023. godinu, ukupan broj podignutih optužnica povećan je za 382 ili 4%, odnosno tijekom 2024. godine više je optuženo 230 osoba ili 2%. Povećanje broja podignutih optužnica zabilježeno je u okružnim javnim tužiteljstvima za 305 predmeta ili 12%, odnosno više je optuženo 381 osoba ili 13%. U Tužiteljstvu BiH također je povećan broj podignutih optužnica, promatrano po predmetima, za 38 predmeta ili 31%, odnosno više je optuženo 40 osoba ili 13%.

U kantonalnim tužiteljstvima evidentirano je neznatno povećanje broja podignutih optužnica za 50 ili 1%, promatrano po predmetima, dok je, promatrano po osobama, evidentirano blago smanjenje broja podignutih optužnica za 193 ili 2%. U Tužiteljstvu Brčko distrikta BiH evidentirano je smanjenje broja podignutih optužnica za 11 ili 5% u odnosu na predmete, dok je broj optuženih osoba skoro isti kao i prethodne godine.

Tablica 15: Podignute optužnice

Tužiteljstva	Podignute optužnice u 2023. godini		Podignute optužnice u 2024. godini		Promjena broja podignutih optužnica			
	Predmeti	Osobe	Predmeti	Osobe	Predmeti		Osobe	
BiH	124	298	162	338	38	31%	40	13%
FBiH	6.848	8.004	6.898	7.811	50	1%	-193	-2%
RS	2.550	3.006	2.855	3.387	305	12%	381	13%
Brčko distrikt BiH	219	248	208	250	-11	-5%	2	1%
UKUPNO	9.741	11.556	10.123	11.786	382	4%	230	2%

Donesene presude²²

Tijekom 2024. godine doneseno je ukupno 9.368 presuda, što je za 456 ili 5% presuda manje u odnosu na 2023. godinu. Broj donesenih osuđujućih presuda u 2024. godini je, u odnosu na 2023. godinu, manji za 351 ili 4% presuda. Također, u 2024. godini doneseno je manje oslobađajućih presuda za 108 ili 14% presuda, kao i odbijajućih presuda za 3 ili 3%.

Postupajući po podignutim optužnicama, sudovi su tijekom 2024. godine donijeli 8.579 ili 92% osuđujućih presuda kojima su osudili 9.800 osoba. U 679 predmeta ili 7% njih donesene su oslobađajuće presude u odnosu na 1.094 osobe. Odbijajuće su presude donesene u 110 ili 1% predmeta od ukupno donesenih presuda.

Tablica 16: Donesene presude

Tužiteljstva	Osuđujuće presude		Oslobađajuće presude		Odbijajuće presude		UKUPNO	
	Predmeti	Osobe	Predmeti	Osobe	Predmeti	Osobe	Predmeti	Osobe
BiH	95	171	17	48	1	1	113	220
FBiH	6.198	7.024	361	587	60	112	6.619	7.723
RS	2.114	2.412	274	422	47	60	2.435	2.894
Brčko distrikt	172	193	27	37	2	3	201	233
UKUPNO	8.579	9.800	679	1.094	110	176	9.368	11.070

²² Podaci o presudama uključuju sve presude bez obzira na to jesu li postale pravomoćne u izvještajnom razdoblju.

U odnosu na 2023. godinu broj osuđujućih presuda je manji na svim razinama tužiteljstva, osim u Tužiteljstvu BiH. Najveće smanjenje broja osuđujućih presuda zabilježeno je u okružnim javnim tužiteljstvima za 295 ili 12%.

Tablica 17: Osuđujuće presude

Tužiteljstva	Osuđujuće presude u 2023. godini		Osuđujuće presude u 2024. godini		Promjena broja osuđujućih presuda			
	Predmeti	Osobe	Predmeti	Osobe	Predmeti		Osobe	
BiH	53	161	95	171	42	79%	10	6%
FBiH	6.270	7.373	6.198	7.024	-72	-1%	-349	-5%
RS	2.409	2.772	2.114	2.412	-295	-12%	-360	-13%
Brčko distrikt BiH	198	221	172	193	-26	-13%	-28	-13%
UKUPNO	8.930	10.527	8.579	9.800	-351	-4%	-727	-7%

U 2024. godini u 61% osuđujućih presuda izrečene su uvjetne presude, u 27% osuđujućih presuda izrečena je kazna zatvora i u 12% osuđujućih presuda izrečena je novčana kazna. U poređenju s 2023. godinom, postotak osuđujućih presuda s izrečenom uvjetnom presudom povećan je za 1%, dok je broj osuđujućih presuda s izrečenom novčanom kaznom smanjen za 1%. Istodobno, postotak osuđujućih presuda s izrečenom kaznom zatvora isti je kao i prethodne godine.

Tablica 18: Struktura kaznenopravnih sankcija izrečenih osuđujućim presudama²³

Tužiteljstva	Kazna zatvora		Novčana kazna		Uvjetna presuda	
	Predmeti	Osobe	Predmeti	Osobe	Predmeti	Osobe
BiH	63	114	0	7	32	49
FBiH	1.648	1.927	362	403	4.123	4.613
RS	516	606	652	763	940	1.037
Brčko distrikt BiH	79	91	25	27	68	75
UKUPNO	2.306	2.738	1.039	1.200	5.163	5.774

Analizom uvjetnih osuda došlo se do zaključka da je 87% uvjetnih osuda izrečeno za sljedeća kaznena djela: posjedovanje, promet i omogućivanje uživanja opojnih droga (22%), krađa i teška krađa (11%), ugrožavanje javnog prometa (11%), nasilje u obitelji (10%), nanošenje tjelesnih ozljeda (7%), oštećenje tuđe stvari (5%), krivotvorenje isprava (5%), ugrožavanje sigurnosti (4%), nasilničko ponašanje (3%), nedozvoljeno držanje, proizvodnja i promet oružja ili eksplozivnih materija (3%), šumska krađa (2%), kao i utaja i prevara (po 2%). Za ostala kaznena djela postotak izrečenih uvjetnih osuda, po kaznenom djelu, manji je od 1% od ukupnog broja izrečenih uvjetnih osuda.

Neriješeni predmeti²⁴

Ukupan broj neriješenih Kt predmeta (neriješenih prijava i istraga) protiv poznatih osoba koje su osumnjičene za izvršenje kaznenih djela je tijekom 2024. godine povećan za 1.432 predmeta ili 8%, pri čemu je broj osumnjičenih osoba u neriješenim predmetima povećan za

²³ U tablici nisu prikazane osuđujuće presude s drugim izrečenim sankcijama (sudbena opomena i oslobađanje od kazne), a koje su izrečene u 71 predmetu u odnosu na 88 osoba.

²⁴ Pored neriješenih Kt predmeta protiv poznatih počinitelja koji su prikazani u Tablici 19., u tužiteljstvima je na 31. 12. 2024 godine bilo neriješenih 419 KTM predmeta protiv 561 maloljetne osobe.

916 osoba ili 3%. Povećanje broja neriješenih predmeta zabilježeno je na svim razinama tužiteljstva, osim u Tužiteljstvu Brčko distrikta BiH u kojem je zabilježeno smanjenje broja neriješenih predmeta za 8 predmeta ili 11%.

Tablica 19: Neriješeni predmeti

Tužiteljstva	Broj neriješenih predmeta na dan 31. 12. 2024.		Promjena broja neriješenih predmeta u odnosu na dan 31. 12. 2023.			
	Predmeti	Osobe	Predmeti		Osobe	
BiH	1.169	6.036	17	-4%	-250	-4%
FBiH	10.528	15.483	841	4%	615	4%
RS	8.015	10.524	582	6%	569	6%
Brčko distrikt	106	146	-8	-11%	-18	-11%
UKUPNO	19.818	32.189	1.432	8%	916	3%

Zastarjelost kaznenog gonjenja

Tužiteljstva su u TCMS-u tijekom 2024. godine evidentirala da su donijela odluke o obustavi postupka zbog nastupanja zastarjelosti kaznenog gonjenja do podizanja optužnice u 125 predmeta protiv 173 osobe. Tijekom 2023. godine tužiteljstva su evidentirala ove odluke u ukupno 121 predmetu, iz čega proistječe da je u 2024. godini povećan broj tužiteljskih odluka o završetku predmeta zbog nastupanja zastarjelosti za 4 predmeta ili 3%. Kao i u prethodnom razdoblju, tužiteljske odluke o nastupanju zastarjelosti donosile su se u fazi rješavanja prijave (odluke o neprovedbi istrage u 87 predmeta ili 70%) i u fazi vođenja istrage (odluke o obustavljanju istrage u 38 predmeta ili 30%).

Tužiteljske odluke o obustavi postupka zbog isteka zakonskih rokova za zastarjelost kaznenog gonjenja dostavljaju se UST-u VSTV-a BiH radi utvrđivanja eventualne odgovornosti tužitelja za takav način završetka ovih predmeta.

Tablica 20: Zastarjelost kaznenog gonjenja do podizanja optužnice

Tužiteljstva	Relativna zastarjelost		Apsolutna zastarjelost		UKUPNO	
	Predmeti	Osobe	Predmeti	Osobe	Predmeti	Osobe
BiH	0	0	0	0	0	0
FBiH	38	65	46	61	84	126
RS	23	26	18	21	41	47
Brčko distrikt BiH	0	0	0	0	0	0
UKUPNO	61	91	64	82	125	173

Struktura kriminala

U narednoj su tablici predstavljeni podaci o broju podignutih optužnica za glave kaznenih zakona u BiH, jer je za kaznena djela iz tih glava podignuto najviše optužnica u 2024. godini. Kao i u 2023. godini, kaznena djela navedena u tablici obuhvaćaju 84% od ukupnog broja podignutih optužnica tijekom 2024. godine. Zbog interesa javnosti, u toj su tablici predstavljeni i podaci o broju podignutih optužnica za kaznena djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti.

Kompletni podaci o strukturi kriminala, odnosno podaci po svim glavama i člancima kaznenih zakona dostupni su na mrežnom portalu vstv.pravosudje.ba.

Tablica 21: Struktura kriminala

Zakon	Glava	Opis	Podignute optužnice u 2023. godini		Podignute optužnice u 2024. godini	
			Predmeti	Osobe	Predmeti	Osobe
Kazneni zakon BiH	KZ BiH GLAVA XVII	Kaznena djela protiv čovječnosti i vrijednosti zaštićenih međunarodnim pravom	45	87	66	96
	KZ BiH GLAVA XVIII	Kaznena djela protiv gospodarstva i jedinstva tržišta te kaznena djela iz područja carina	39	61	47	79
	KZ BiH GLAVA XIX	Kaznena djela korupcije i kaznena djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti	10	13	7	8
Kazneni zakon FBiH	KZ FBiH GLAVA XXI	Kaznena djela protiv zdravlja ljudi	1.755	1.879	1.934	2.043
	KZ FBiH GLAVA XXV	Kaznena djela protiv imovine	1.587	1.938	1.451	1.725
	KZ FBiH GLAVA XX	Kaznena djela protiv braka, obitelji i mladeži	688	721	757	776
	KZ FBiH GLAVA XXX	Kaznena djela protiv javnog reda i pravnog prometa	738	916	693	812
	KZ FBiH GLAVA XXVIII	Kaznena djela protiv sigurnosti javnog prometa	525	529	589	591
	KZ FBiH GLAVA XVI	Kaznena djela protiv života i tijela	492	593	496	584
	KZ FBiH GLAVA XXXI	Kaznena djela podmićivanja i kaznena djela protiv službene i druge odgovorne funkcije	153	250	137	194
Kazneni zakon RS	KZ RS GLAVA XX	Kaznena djela protiv imovine	680	799	771	902
	KZ RS GLAVA XVI	Kaznena djela protiv braka i obitelji	350	362	447	460
	KZ RS GLAVA XII	Kaznena djela protiv života i tijela	304	399	338	453
	KZ RS GLAVA XXXI	Kaznena djela protiv sigurnosti javnog saobraćaja	174	176	231	233
	KZ RS GLAVA XVII	Kaznena djela protiv zdravlja ljudi	179	195	173	218
	KZ RS GLAVA XXVIII	Kaznena djela protiv javnog reda i mira	137	177	161	217
	KZ RS GLAVA XXV	Kaznena djela protiv službene dužnosti	74	96	67	104

Kazneni zakon BD BiH	KZ BD GLAVA XXV	Kaznena djela protiv imovine	83	99	73	86
	KZ BD GLAVA XVI	Kaznena djela protiv života i tijela	20	22	34	41
	KZ BD GLAVA XXVIII	Kaznena djela protiv sigurnosti javnog prometa	21	22	20	20
	KZ BD GLAVA XX	Kaznena djela protiv braka i obitelji	20	21	14	17
	KZ BD GLAVA XXXI	Kaznena djela podmićivanja i kaznena djela protiv službene i druge odgovorne dužnosti	13	17	7	7
UKUPNO ZA NAVEDENE GLAVE KAZNENIH ZAKONA			8.087	9.372	8.513	9.666
UKUPNO ZA SVE GLAVE KAZNENIH ZAKONA			9.746	11.557	10.123	11.786

Kvaliteta i kvantiteta rada

Tužiteljstva su u 2024. godini u prosjeku ostvarila kolektivnu normu od 121%, što je u odnosu na 2023. godinu povećanje za 4%. Sukladno kriterijima za ocjenjivanje rada tužitelja i glavnih tužitelja, kvaliteta tužiteljskih odluka izražava se kroz dva parametra: kvaliteta optužnica i kvaliteta naredbi o neprovedbi i obustavi istraga²⁵. Tužiteljstva su u 2024. godini, u prosjeku, ostvarila kvalitetu optužnica u vrijednosti od 96%, što je za 1% više u odnosu na 2023. godinu. Prosječan rezultat tužiteljstava prema parametru kvalitete naredbi o neprovedbi i obustavi istraga u 2024. godini iznosi 99,2%, što predstavlja povećanje od 0,1% u odnosu na prethodnu godinu.

Tablica 22: Kvaliteta i kvantiteta rada tužiteljstava

Tužiteljstva	Kvaliteta rada		Kvantiteta rada – prosječna ostvarena kolektivna norma
	Kvaliteta optužnica	Kvaliteta naredbi o neprovedbi i obustavi istraga	
Tužiteljstvo BiH	96%	100%	121%
Kantonalna tužiteljstva	97%	99%	117%
Okružna tužiteljstva	95%	99%	131%
Posebno odjeljenje RJT RS	86%	99%	117%
Tužiteljstvo Brčko distrikta BiH	93%	100%	106%

²⁵ VSTV BiH je na sjednici održanoj 21. 12. 2022 godine utvrdio Kriterije za ocjenjivanje rada tužitelja u Bosni i Hercegovini, Kriterije za ocjenjivanje rada glavnih tužitelja, zamjenika glavnih tužitelja i šefova odjela u tužiteljstvima u Bosni i Hercegovini i Kriterije za ocjenjivanje rada glavnog tužitelja Tužiteljstva Bosne i Hercegovine, Federalnog tužiteljstva Federacije Bosne i Hercegovine, Republičkog javnog tužiteljstva Republike Srpske i Tužiteljstva Brčko distrikta Bosne i Hercegovine.

PRILOG 4. STATISTIČKO IZVJEŠĆE O ZAPRIMLJENIM ZAHTJEVIMA ZA PRISTUP INFORMACIJAMA

Ovo je Izvješće dio izvršenja zakonske obveze propisane člankom 17. Zakona o slobodi pristupa informacijama na razini institucija Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH”, broj 61/23; u daljnjem tekstu: Zakon).

VSTV BiH je u 2024. godini zaprimio **121 zahtjev za pristup informacijama te 10 žalbi** izjavljenih Žalbenom vijeću pri Vijeću ministara Bosne i Hercegovine (Žalbeno vijeće) koje su obrađene sukladno odredbama navedenog Zakona. Tražene informacije odnosile su se na statističke podatke iz CMS-a i TCMS-a i druga pitanja u svezi s CMS-om i TCMS-om; podatke iz stegovnih postupaka protiv nositelja pravosudnih funkcija; informacije u svezi s imenovanjima nositelja pravosudnih funkcija, uključujući natječajne procedure, razrješenja dužnosti i sl.; informacije iz istraga i tužbi te statuse predmeta UST-a VSTV-a BiH; informacije o vremenskim rokovima za postupanje u predmetima, zastarama kaznenog postupka i poduzetim aktivnostima u svezi s istima; kriterije za ocjenjivanje, prosječnu ocjenu nositelja pravosudnih funkcija i dr.; biografije, nacionalnu, spolnu strukturu, primanja za vrijeme suspenzije i osobna financijska izvješća nositelja pravosudnih funkcija; pitanja u svezi sa Zakonom o VSTV-u BiH te drugim podzakonskim aktima VSTV-a BiH; pitanja iz područja kadrovske politike i financijskog poslovanja VSTV-a BiH; podatke u svezi sa sjednicama VSTV-a BiH; podatke o članovima VSTV-a BiH; te informacije koje su izvan nadležnosti VSTV-a BiH.

Od navedenog ukupnog broja zaprimljenih zahtjeva za pristup informacijama, 88 zahtjeva su uputile fizičke osobe, u 12 slučajeva podnositelji zahtjeva bile su pravne osobe, te je registriran 21 zahtjev koji su uputili novinari različitih medijskih kuća.

Pristup informacijama odobren je u 50 predmeta, odnosno u 44 predmeta VSTV BiH je postupio sukladno članku 25. stavak (1), u svezi s člankom 26. stavak (4) Zakona, dok su dodatno u dva predmeta, pored dostavljanja informacija sukladno navedenim odredbama Zakona, podnositelji zahtjeva informirani da je dio traženih informacija javno dostupan na mrežnoj stranici VSTV-a BiH; u jednom predmetu, osim dostavljanja traženih informacija, podnositelj zahtjeva je informiran da se dio zahtjeva ne smatra „informacijom” u smislu odredbi članka 5. stavak (c) Zakona; u dva predmeta upućena je obavijest u obliku elektroničke pošte sukladno zahtjevu podnositelja, te je u jednom predmetu izdato rješenje kojim je odobren pristup informacijama sukladno presudi Suda Bosne i Hercegovine, kojom je uvažena tužba podnositelja zahtjeva te poništeno prvostupanjsko i drugostupanjsko rješenje VSTV-a BiH iz 2022. godine.

Djelomično je odobren pristup informacijama u 14 predmeta, na taj način da je podnositeljima zahtjeva dostavljen dio informacija, dok je u preostalom dijelu u četiri predmeta odbačen zahtjev zbog neposjedovanja traženih podataka; u dva je predmeta dio zahtjeva upućen nadležnim institucijama na postupanje, te je u preostalih osam predmeta odbijen pristup dijelu informacija sukladno zakonskim odredbama o ograničenju pristupa informacijama.

Dodatno, u odnosu na **ponovljeni zahtjev** za pristup informacijama u **jednom** predmetu, podnositelj zahtjeva je upućen u pojedinosti ulaganja žalbe nadležnom tijelu.

U navedenom razdoblju zaprimljeno je **13 zahtjeva koji su izvan nadležnosti VSTV-a BiH**, te su, sukladno zakonskoj proceduri, prosljeđeni nadležnim tijelima na daljnje postupanje.

Pristup informacijama **odbijen je u 10 predmeta**, te je u **devet** predmeta upućen **poziv za ispravku**, sukladno odredbama članka 23. stavak (3) Zakona, odnosno članka 25. stavak (2) Zakona.

Sedam je zahtjeva zaključkom odbačeno kao neuredno jer nisu sadržavali obvezne elemente ni nakon upućivanja korigiranog zahtjeva za pristup informacijama te su **dva zahtjeva zaključkom odbačena zbog nenadležnosti**.

Dodatno, u **15 predmeta** upućena je **obavijest da se podnesak ne smatra zahtjevom**, sukladno članku 23. stavak (6) i članku 26. stavak (2) Zakona, budući da zahtijevaju analitiku i kreiranje nove informacije.

U navedenom razdoblju upućeno je **10 žalbi Žalbenom vijeću**, od čega je osam riješeno na taj način da je Žalbeno vijeće donijelo rješenja kojim su žalbe odbijene kao neutemeljene. U odnosu na rješenje Žalbenog vijeća po jednoj žalbi na rješenje VSTV-a BiH iz 2022. godine, Vijeće je postupilo sukladno presudama Suda Bosne i Hercegovine, na taj način da je postupak vraćen VSTV-u BiH na prvostupanjsko odlučivanje. Naime, doneseno je rješenje kojim je odobren pristup dijelu informacija, dok je u preostalom dijelu zaključkom odbijen pristup informacijama zbog neposjedovanja istih. Nadalje, doneseno je jedno rješenje kojim je Žalbeno vijeće obustavilo postupak u svezi sa žalbom na šutnju uprave budući da je žalba izjavljena preuranjeno, odnosno VSTV BiH je odgovorio na zahtjev za pristup informacijama prije zaprimanja žalbe na šutnju uprave.

Sastavni dio ovog Izvješća čini detaljni statistički pregled zahtjeva za pristup informacijama, koje je VSTV BiH zaprimio sukladno Zakonu, sačinjen u obliku *Excel* tablice i dostupan je na mrežnoj stranici VSTV-a BiH u kategoriji Odnosi s javnošću / Pristup informacijama / Izvješća o zaprimljenim zahtjevima za pristup informacijama, odnosno putem linka: <https://vstv.pravosudje.ba/vstvfo/B/141/kategorije-vijesti/1219/1224/121516>.

Tablica 23: Statistički prikaz primjene Zakona o slobodi pristupa informacijama na razini institucija BiH za razdoblje 1. 1. 2024. – 31. 12. 2024. godine

Postupanje po zahtjevima za pristup informacijama		Ukupno
Odobren pristup informacijama	50	
Djelomično odobren pristup informacijama	14	
Odbijen pristup informacijama	10	
Izvan nadležnosti VSTV-a BiH	13	
Upućen poziv na ispravku	9	
Ponovljeni zahtjev – upućena obavijest o načinu ulaganja žalbe	1	
Zahtjev zaključkom odbačen kao neuredan	7	
Zahtjev zaključkom odbačen zbog nenadležnosti	2	
Upućena obavijest da se podnesak ne smatra zahtjevom jer zahtijeva analitiku i kreiranje informacije	15	
Žalbe po dostavljenim rješenjima		121
Odbijene kao neutemeljene	8	
Postupak vraćen na prvostupanjsko odlučivanje	1	
Obustavljen postupak	1	
Ukupno		10